LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs Eßlingen/N Breite Str 6—8. Printer: Ungeheuer & Ulmer. Ludwigsburg, Körnerstr. 16. Published twice weekly Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 29 (373)
Sestdien, 1950. g. 15. aprili
Iznāk trešdienās un sestdienās
Izdevēji: Latviešu Centrālā Komiteja
Galvenais redaktors: V Lambergs; galvenā redaktora vietnieks: M Čulītis. Redaktori: A Bolšteins, J Jēkabsons, B Kīselis, E Raisters, L Švarcs. Austrālijas redakcijas vad A Šmits (Lawley House Canberra A. C. T., Australia) Redakcijas adrese: Esslingen/N. Breite Str 6 — 8, telefons 17339

Emigrāciju uz ASV praktiski pabeigs līdz decembrim

Jaunzēlandes komisija Vācijā neieradīsies

DP PRESES KONFERENCE BAD KISINGENĀ

„Tā kā Savienoto valstu DP likuma papildinājumu praktiski var jau uzskatīt par pieņemtu, sagaidāms, ka tiklab DP komisija, kā arī IRO vistuvākajā nākotnē neparasti plašos apmēros aktivizēs izceļošanas programmas reālizāciju, un jādomā, ka jau līdz šī gada novembra beigām amerikāņu joslā būs galīgi un konkrēti noskaidrojies ASV braucēju skaitliskais un vārdiskais sastāvs,“ paziņoja IRO amerikāņu joslas galvenās mītnes emigrācijas daļas pārstāve miss Jūma pēdējā DP preses konferencē 12. aprilī Bad Kisingenā. Līdz ar dažiem svarīgākajiem statistiskiem datiem par jauno likuma papildinājumu žurnālisti uzzināja arī, ka šajās dienās ASV DP komisijas priekšsēdis Ugo Karusi un koordinātors Eiropā Aleksandrs Skvadrilli izdos sīkas instrukcijas par turpmāko emigrācijas lietu kārtojumu. Pārsteigumu preses konferencē sagādāja paziņojums, ka pretēji līdzšinējām informācijām Jaunzēlandes imigrācijas komisija Vācijā vispār neieradīsies, bet darbosies vienīgi Austrijā.

Emigrācijas daļas ierēdne Jūma preses konferencē plašāk komentēja jaunpieņemto Sav. valstu DP likuma papildinājumu, vispirms norādot, ka senāts pieņēmis senātoru Kilgora un Fergusona projektu, kas atzīstams par ievērojami liberālāku nekā otrs — senātora Mekkerana projekts. Likuma papildinājums pēc Kilgora-Fergusona varianta nesatur nekādus diskriminētājus ierobežojumus un līdz ar to garantē relātīvi gludāku un netraucētāku izceļošanas norisi. IRO jau saņēmusi informāciju no DP komisijas Frankfurtē, ka kopš 14. aprīļa atcelti visi līdzšinējie ierobežojumi vīzu izsniegšanā, pēc kuriem 35 proc. no visām izsniegtajām vīzām bija jasaņem lauku darbos braucošiem izceļotājiem, atstājot tikai 65 proc. vīzu pārējiem emigrantiem. Līdz ar to tagad paātrināsies izceļošanas gaita vispār, jo laukstrādnieku klauzula sagādāja IRO ievērojamas grūtības.

Viens no svarīgākajiem punktiem DP likuma papildinājumā, norādīja miss Jūma, ir tas, ka izceļot uz ASV varēs arī personas, kas ieradušās Vācijas un Austrijas rietumu joslās vai Itālijā pēc 1945. g. 22. decembra, konkrēti — līdz 1949. g. 1. janvārim. Par šo termiņu grozījumu jau ziņots Latvijas iepriekšējā numurā. Bazējoties uz ziņām no Frankfurtes, miss Jūma vēlreiz fiksēja arī uzņemamo DP skaitu un katēgorijas, kas nedaudz atšķiras no agrāk minētajām. Saskaņā ar papildināto likumu ASV pavisam uzņems 396.000 personu. No šī skaita 295.000 paredzēti tieši IRO aizgādībā esošo DP, bet pārējās grupas ir sekojošas: 18.000 poļu Andersa armijas karavīru, 10.000 grieķu, 10.000 bāreņu, 5000 Venēcijas- Džūlijas bēgļu, 4000 baltkrievu bēgļu no Ķīnas un 54.000 vācu tautības bēgļu (Volksdeutsche). Pēdējās katēgorijas bēgļu emigrāciju gan nekārtos IRO, bet tikai ASV konsuli un DP komisija.

Emigrācijas daļas pārstāve ļoti nopietni uzsvēra, ka papildinātais DP likums, neraugoties uz šķietami lielo uzņemamo DP skaitu, tomēr nedod pamata sevišķam optimismam, jo ievērojams daudzums DP jau emigrācijas procesā iesaistījušies. Šai sakarā IRO galvenā mītne Ženēvā tikko izsūtījusi telegrafisku norādījumu visiem saviem izvietošanas nodaļu vadītājiem, ka nav pieļaujama DP pieteikšanās izceļošanai uz ASV, ja tie būtu jau reģistrējušies braukšanai uz kādu citu zemi. Izņēmumi pielaižami tikai divos gadījumos: 1) ja DP var pierādīt, ka Sav. valstīs jau atrodas viņa ģimene, un viņiem ir iegūts nepieciešamais galvojums; 2) ja pēc vecā likuma noteikumiem DP nedrīkstēja izceļot uz ASV tādēļ, ka bija ieradies rietumu joslās pēc 1945. g. 22. decembra, bet citādi atbilst ASV emigrācijas prasībām.

Domājams, ka no minētajām 295.000 vīzām amerikāņu joslai piešķirs apm. 52 proc. Precīzi šis skaitlis noskaidrosies tuvāko dienu sarunās ar Karusi un Skvadrilli. Katrā ziņā tas atzīstams par mazu, jo amerikāņu josla varētu viegli izlietot pat 70 proc. no vīzu kopskaita. Pēc statistikas datiem 31. martā amerikāņu joslā emigrācijas procesā uz ASV bija iesaistīti 61.000 DP, bet jau izdoto vīzu skaits šai pašā datumā bija 110.600. Pie tam katru mēnesi no jauna galvojumus saņem caurmērā 10.000 amerikāņu joslas DP, un var pat rasties stāvoklis, ka jau pirms gada beigām saņemto galvojumu būs daudz vairāk nekā piešķiramo vīzu.

Lai gan jaunais DP likums vēl formāli nav galīgā veidā pieņemts, DP komisija un IRO tomēr jau uzsākusi plānot turpmāko emigrācijas gaitu un cer to stipri aktivizēt, varbūt pat jau līdz jūnija beigām aizgādājot projām no Eiropas tos 46.600 DP, kas pašlaik jau izkārtojuši visas emigrācijas formālitātes un gaida vairs vienīgi uz laukstrādnieku klauzulas dēļ aizkavēto vīzas izdošanu. „DP komisijas vadība pārliecināta, ka līdz š. g. decembrim būs lielos vilcienos pabeigts izkārtot visu ASV braucēju izceļošanas lietas. Ja arī tie vēl visi nebūs atstājuši Eiropu, tad vismaz būs konkrēti un galīgi sastādīts visu braucēju saraksts,“ norādīja miss Jūma.

Atbildot uz vairākiem žurnālistu jautājumiem, galvenās mītnes emigrācijas daļas pārstāve starp citu paskaidroja, ka ASV vīzu piešķiršanā un vispār emigrācijas procedūrā nav gaidāms nekāds lūzums, jo nav pieņemts jauns likums, bet tikai līdzšinējā vecā likuma papildinājums.

„Vai likuma galīgā redakcija stipri neatšķirsies no senāta pieņemtās versijas, jo, kā zināms, senāta un tautas vietnieku nama pieņemtie grozījumu teksti vēl savstarpēji jāsaskaņo?“ — „Tiklab DP komisija, kā arī IRO galvenais štābs Ženēvā stingri un pamatoti pārliecināts, ka papildinājumu galīgā redakcij. atšķirsies no senātam pieņemtajam Kilgora-Fergusona variantam. Protams, simtprocentīgi par to varēsim būt droši tikai pēc apm. 3 nedēļām, jo tik ilgs laiks vēl aptuveni paies līdz likuma galīgai pieņemšanai. Nekādi pārsteigumi, šķiet, tomēr nav gaidāmi.“

Preses konferencē īsumā pārrunāja arī jauno DP emigrācijas akciju uz Jaunzēlandi, pie kam pārsteigumu radīja miss Jūmas paskaidrojums, ka Jaunzēlandes komisija Vācijā vispār neieradīsies, bet aprobežosies ar darbību Austrijā. Par spīti IRO neatlaidīgajām pūlēm nav izdevies panākt šī Jaunzēlandes komisijas nodoma grozījumu.

Konferences noslēgumā IRO transporta daļas vadītājs Dodžs referēja par jauno kārtību dzelzceļa brīvbiļešu (Travel Orders) izdošanā DP. Lai novērstu līdz šim novērotos trūkumus un pat ļaunprātības,

(Turpinājums 4. lpp.).

Vai karalis Leopolds pārdomājis?

Brisele (A). — Beļģijas pagaidu ministru prezidents Vanzēlands ceturtdien izlidoja uz Ženēvu Šveicē, kurp viņu steidzīgi izsauca karalis Leopolds III. Beļģijas valdības krīze joprojām turpinās. Tā kā Vanzēlandu, kam pavaldonis princis Šarls uzdevis sastādīt valdību, uzskata par Leopolda III labvēli un atbalstītāju, sociālisti ar savu vadoni Spāku priekšgalā pieteikuši „cīņu līdz naža asmenim pret karaļa atgriešanos“.

Briselē politiskās aprindas pagaidām no minējumiem atturas, lai gan sabiedrība visu laiku gaidīja, ka karalis savu neelastīgo nostāju mainīs, labprātīgi atteikdamies no troņa, uz kuru tam tagad nav vairs tikpat kā nekādu cerību.

Pagaidu premjērs Vanzēlands naktī no ceturtdienas uz piektdienu apspriedās ar karali Leopoldu 7 stundas. Viņš presei paskaidroja, ka sarunas turpināsies arī piektdien.

ASV ieroči bez traucējumiem pienāk Itālijas un Francijas ostās

Roma (C). — Trešdienas nakti Neapoles ostā piestāja ASV tvaikonis Exilona ar pirmo ieroču sūtījumu Itālijai. No tvaikoņa izkrāva arī vairākus simtus lielgabalu. Visa osta bija policijas un karaspēka aplenkta, jo baidījās no komūnistu demonstrācijām un sabotāžas. Pretēji paredzētajai un pieteiktai komūnistu aktivitātei nekādi nemieri nenotika.

Arī Šērburgas ostā ceturtdien ieradās pirmie amerikāņu tvaikoņi ar vairāk kā 600 to ASV ieroču. Šērburgā un Bordo komūnisti mēģināja rīkot demonstrācijas, bet no varasdarbiem un uzbrukumiem atteicās, jo ostas rajoni bija stingri apsargāti.

Šēnburgā 4 amerikāņu ieroču kuģu izkraušana norisinājās bez sarežģījumiem. Ostas strādnieki kuģus izkrāva pat ātrāk nekā paredzēts. Parīzes radio piektdien uzsvēra, ka šī ir lielākā komūnistu neveiksme šogad Francijā, jo visas komūnistu arodbiedrības mēnešiem ilgā kampaņā bija gatavojušās sabotēt ieroču izkraušanu.

Romā ceturtdien vairāk tūkstošu liels komūnistu pūlis demonstrēja pret ieroču ievedumiem ASV vēstniecības nama priekšā. Policija džīpos pūli izklīdināja un 180 demonstrantus apcietināja.

TRŪMENS OPTIMISTISKI NOSKAŅOTS

Vašingtona (v). — Ceturtdienas preses konferencē prezidents Trūmens paskaidroja, ka pasaules politiskais stāvoklis esot patlaban labāks nekā 1946. gadā. Pēdējos četros gados starptautiskais stāvoklis pakāpeniski uzlabojies, apgalvoja Trūmens.

Astoņas valstis solās uzņemt DP speciālistus

Minchene (D). — Neue Zeitung ziņo, ka astoņas valstis apsolījušās uzņemt DP speciālistus, kas līdz šim nav varējuši atrast izvietošanas iespējas. Šādu gatavību pirmām kārtām izteikušas Savienotās valstis, tad Kanada, Ceilona, Etiopija, Pakistāna, Holande, Norvēģija un Lielbritānija. ASV vēlas ielaist lielāku skaitu ārstu, novietojot viņus Guamā un Pacifika salās.

Šī informācija rada sevišķu ievērību tāpēc, ka Neue Zeitung ir laikraksts, ko vācu valodā iespiež amerikāņu okupācijas vara un kam lielākas summas asignējusi Vašingtona.

Norvēģu žurnālista noslēpumainais apciemojums Igaunijā

Oslo laikraksts Vart Land publicē sensacionālu sarunu ar igauņu partizānu vadītāju

Lielais Oslo laikraksts Vart Land ar sensacionāliem virsrakstiem pirmā lappusē sniedz sava korespondenta aprakstu par sastapšanos ar partizāniem Igaunijā. Laikraksts piezīmē, ka tā korespondentam Larsam Šmitam, riskējot ar savu dzīvību, izdevies nelegāli nokļūt Igaunijā un pavadīt tur partizānu nometnēs divas nedēļas. Pārbraukšana notikusi nelielā motorlaivā, kuŗai laimējies izkļūt cauri krievu aizsardzības lokam un sasniegt Igaunijas salas un piekrasti. Korespondents Larss Šmits apraksta sākumā piezīmē, ka ne viņa, ne arī viņa pavadoņu igauņu vārdi neesot īsti. Tie sagrozīti, lai jauktu pēdas.

Brauciens pāri jūrai sācies kādā pievakarē no Zviedrijas piekrastes. Norvēģu žurnālists atzīstas, ka, izbraucot no Zviedrijas teritoriālajiem ūdeņiem, viņu pārņēmusi baiga sajūta un mocošas bailes par turpmāko likteni. Visi trīs braucēji, žurnālists un viņa divi pavadoņi igauņi Jānis no Paldiskiem un Olavs no Rakveras — bijuši apbruņoti mašīnpistolēm. Pēc 23 stundām viņi sasnieguši krievu aizsardzības joslu un tai cauri izbraukuši ar klusinātu motoru. Laimīgi izkļuvuši krievu stingri apsargātai joslai, viņi bez sarežģījumiem izkāpuši krastmalā. Abiem igauņiem bijis jau nodibināts kontakts ar pretestības kustības dalībniekiem, kādēļ turpmākais ceļš gājis gludi. Norvēģis paslēpts zem maisiem kādā smagajā automašīnā un visi trīs nogādāti mežu rajonā. Pēc dažām stundām Larss Šmits atkal ieraudzījis dienas gaismu. Tad viņš jau atradies partizānu mītnē, kas kļuva arī viņa pastāvīgā mājas vieta divi nedēļas, ko tas pavadīja Igaunijā.

Netālu no nometnes auto bija pēkšņi apstājies, no meža iznācis kāds vīrs, kas izrādījās par partizānu sargposteni un pēc norunāto pazīšanās zīmju apmaiņas tas viņus aizvedis uz nometni. „Šo mirkli nekad neaizmirsīšu,“ raksta norvēģis. „Mani sagaidīja kāds slaids vīrs ar trīs zvaigznēm pie apkakles. Viņš vārēja būt ap 30 g. v. Vienkāršiem vārdiem viņš mani apsveica un pateicās par pūlēm, ko esmu pielicis, lai ierastos Igaunijā. Nebija gaŗas runas ne cēlu vārdu. Kopiespaids atturīgs un solīds.“

Tālāk norvēģu žurnālists apraksta partizānu vadītāja apģērbu, kas bijis visai krievisks. Viņš staigājis gaŗos stulmeņos un ādas pusmētelī, pie sāniem liela kalibra krievu pistole. „Olavs mūs iepazīstināja,“ raksta Larss Šmits,“ un tad uzzināju, ka šis vīrs ar pulkveža dienesta pakāpi bija viens no Baltijas partizānu vadītāja Elmāra Hilpa tuvākiem līdzstrādniekiem.“

Primitīvā, pašu gatavotā balkū ēkā, bija klāts viesu azaida galds. Sākumā pasniegta kāpostu zupa, pēc tam krievu gaļas konservi. Kartupeļi vispār neesot dabūjami, toties bagātīgi varējis ēst īsto igauņu lauku rupjmaizi, kas garšojusi lieliski. Sviests esot luksus prece, no kuŗa jāatsakās ne tikai partizāniem, bet arī pārējiem zemes iedzīvotājiem. Sviesta vietā uz maizes varējis bagātīgi smērēt taukus.

Pēc azaida norvēģim bijusi izdeviba sīki izrunāties ar pulkvedi, bet diemžēl piesardzības dēļ viņš nekā nav drīkstējis atzīmēt. Uzrakstītais it viegli līdz ar viņu pašu varētu atceļā nokļūt boļševiku rokās. Pēc atminas Larss Šmits partizānu vadoņa domas atstāsta tā:

„Mūsu skaits šeit mežos nav tik liels, lai mēs vieni paši būtu spējīgi dot kādu lielāku triecienu. Mēs gaidām palīdzību no ārienes un visa mūsu esamība balstās uz vienu vienīgu cerību: uz karu starp sabiedrotajiem un Padomju sav. Arī jūsu tauta kādreiz bijusi terrora un apspiešanas upuris, tādēļ ticu, ka, labi pārdomājot, mūsu apstākļus saprātīsit.

Partizāni darbojas visā Austrumeiropā. Tie katrā laikā gatavi stāties cīņā pret Padomju savienību. Bet būtu pārāk vieglprātīgi domāt, ka mēs vieni paši spētu kaut ko paveikt. Mums jāsaņem palīdzība cik vien ātri iespējams. Pavadām mežos jau gandrīz deviņus gadus. Var gadīties, ka vienā labā dienā mūsu morāle sabrūk. Kas notiks tad?

Domāju, ka nevienai demokratiskai valstij nebūs pa prātam, ka visu Austrumeiropu pilnīgi pārkrievos un vēlāk šim procesam pievienos arī vēl dažus Rietumeiropas apgabalus. Rietumu pasaulei 1945. gada ieroču pamiers faktiski nozīmēja mieru, bet mums tas nozīmēja jaunas, intensīvas cīņas sākumu. Esam cīnījušies pret komūnismu līdz šim un cīnīsimies arī uz priekšu. Mēs nesūdzamies, bet konstatējam tikai faktu, ka, ja Apvienotajās nācijās spriež par cilvēka tiesībām, tad mēs esam brēcoša ļaunība par to, kas notiek visu acu priekšā aiz dzelzs priekškara. Ir nepieciešams, lai to uzzinātu visa brīvā pasaule.

Es neprasu nevienam nekā, bet mums visiem ir viens kopīgs lūgums: nāciet un atbrīvojiet mūs. Mans personiskais lūgums jums būtu, lai jūs pēc atgriešanās brīvībā aprakstītu pasaulei to, ko esat dzirdējis un redzējis šeit.“

Deportācijas Baltijā turpinās pēc 1946 g. plāna

Madride (ek). — Madrides radio ziņoja, ka komūnisti arī šogad deportējuši no Baltijas valstīm daudz iedzīvotāju, sevišķi vīriešu. Kāds partizānu sagūstīts MVD kapteinis stāstījis, ka deportācijas no pierobežu apgabaliem turpinoties pēc 1946. g. plāna, kas paredzēja iedzīvotāju izvešanu no 60 km platas robežjoslas uz Vidusāziju līdz 1950. g. Izsūtīto vietā nometina kolonistus no Krievijas. Desmit kilometru pierobežas joslā, kas pēc iedzīvotāju deportācijas paliek neapdzīvota un arī neapstrādāta, tagad būvējot nocietinājumus.

PRASA ATBALSTĪT PAGRĪDNIEKUS AUSTRUMEIROPĀ

Vašingtona (lv). — Lielās amerikāņu arodbiedrību savienības AFL prezidents Viljems Grīns izteicies, ka amerikāņiem un pārējām demokratiskajām tautām jāatbalsta visas demokratiskās pagrīdes organizācijas Austrumeiropas valstīs. Savienības laikrakstā American Federalist Grīns ievadrakstā paskaidro: viņam esot pierādījumi, ka cilvēka pretestība tirannijai šais zemēs vēl neesot apspiesta.

Trīju lielo konference Parīzē un Londonā no 8. līdz 17. maijam

Vācijas jautājums — centrālā Eiropas drošības un aukstā kara problēma

Vašingtona (B). — Savā kārtējā trešdienas preses konferencē ārlietu ministrs Ečesons paziņoja, ka ASV par trīju lielo rietumu valstu un Ziemeļatlantika valstu padomes sanāksmes laiku izraudzījušas 15., 16. un 17. maiju Londonā. Ečesons pats jau 8. maijā došoties uz Parizi, lai satiktos tur ar Francijas ārlietu ministru Šūmanu un Anglijas ārlietu ministru Bevinu. Tas nozīmē, ka trīju lielo konferences ilgs no 8.—17. maijam un tani bez trim ārlietu ministriem piedalīsies visi redzamākie rietumu pasaules diplomāti. Ārlietu ministru Ečesonu pavadīs arī viņa jaunais padomnieks Džons Fosters Dalless.

Francijas ārlietu ministrija trešdienas vakarā paziņoja piecu punktu programmu trijų lielo ārlietu ministru konferencēm Parīzē un Londonā. Pēc Kedorsē oficiālā komunikē programma šāda: rietumu sabiedroto tālākās politikas izveidošana Vācijā, mierlīgums ar Austriju, Indokīnas jautājums, Eiropas finanču ūnijas radīšana starptautiskiem maksājumiem un Atlantika pakta tālāka izveidošana par pamatu Rietumeiropas politiskai un saimnieciskai sadarbībai.

Ar šiem divi paziņojumiem apstiprinājušās ziņas, ko Londonas un Vašingtonas politiskās aprindas bez tuvākiem paskaidrojumiem sniedza presei jau pagājušā nedēļā, proti, ka Ečesona, Bevina un Šūmana konferences Parīzē un Londonā iezīmēs jaunu nodaļu ASV un Rietumeiropas sadarbībā. Kā Parizē norāda, jau kopš 10 dienām visu trīju valstu speciālisti izstrādā un noslīpē materiālus ārlietu ministru konferencei. No programmas redzams, ka tā ir ļoti plaša un pieminētajos piecos punktos iespējams ietvert visas pašreizējās svarīgākās problēmas. Pirmā vietā gluži dabīgā kārtā likts Vācijas jautājums, jo pēc vienprātīga angļu un amerikāņu diplomātu sprieduma Vācijas jautājums ir visu pārējo Eiropas jautājumu un arī turpmākās aukstā kara norises atslēga.

(Turpinājums 8. lpp.).

LATVIJA

Nr. 29 (373) 1950. g. 15. aprīlī

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

LATVIJAS VIEDOKLIS

Latvija ir latviešu trimdinieku laikraksts un to izlasa vismaz 50.000 latviešu visos pasaules kontinentos. Lasītāji Latviju zīmīgā kārtā dēvē par „mūsu laikrakstu". Tas nozīmē, ka Latvija pauž latviešu trimdinieku vairākuma domas. To pierāda arī dažās nometnēs izdarītā lasītāju aptauja. Kā tautas laikraksts Latvija nepauž kādas partijas, grupas vai organizācijas uzskatus, bet ir latviešu tautas ilgu sapņu, gribas un cīņas atminētāja un paudēja. No šīs negrozāmās pamatnostājas izriet, ka mūsu laikraksts var būt tikai nacionāls un nesaudzīgs cīņas ierocis pret mūsu tautas dzīvības un brīvības ņēmējiem — boļševiku okupantiem. Pārdzīvotie Padomju savienības un Vācijas okupāciju jūgi ar neskaitāmiem upuriem līdz 1945. gadam, un pēc tam sekojošā otrā Padomju savienības okupācija ar nepārtrauktu latviešu slepkavošanu, verdzināšanu un padzīšanu no dzimtās zemes, gaiši parāda mums ejamo ceļu, domājamās domas, darāmos darbus un izcīnāmās cīņas. Tā ir Latvijas brīvība, tas ir cīņas un vienprātības ceļā. Viss pārējais ir atliekams kā nesvarīgs. Šis baismīgais laiks tūkstoš mēlēm sauc uz mums, ka mēs savu brīvības cīņu uz dzīvību un nāvi varam izcīnīt un uzvarēt nevis kā partiju, grupu vai organizāciju cīnītāji, bet gan kā cīnītāja tauta.

Tauta savā pamatnostājā ir patriotiski nacionāla un grib tikai latvisku Latviju. Cīņa par latvisku Latviju nozīmē cīņu ne tikai par Latvijas brīvības atgūšanu, bet arī par latviešu valodas, kultūras, latviskās ģimenes un dzīves ziņas saglabāšanu bez kādas piekāpšanās, atkāpšanās vai kompromisa svešu tautu un svešu dzīves likumu un parašu priekšā. Dzīvot Latvijai, savai tautai un tēvu zemei prasa nevis solījumus, bet darbus, darbus. Ar darbiem jārāda un jāpierāda vienprātības, mīlestības un saderības gars arī mūsu politiskā un sabiedriskā darbā. Latvijas tūkstošgadu vēsture, bet it sevišķi pēdējo gadu desmitu vēsture māca un brīdina, ka mums nav citu draugu un palīgu pasaulē, kā t i k a i s a v s t a u t i e t i s, s a v a t a u t a. Tādēļ tikai mūsu tautas izturība dzimtenē un Sibirijā, kas jau tagad pārspēj varonības augstāko pakāpi, un 120.000 latviešu nerimstošā cīņa brīvajā pasaulē ir mūsu vienīgā cerība izglābt dzīvību un atgūt brīvību.

Tie, kas saka, ka mēs esam mazi un nevarīgi paši cīnīties par savu likteni, vājina mūsu cīņas garu un sludina gļēvulību. Nav taisnība arī tiem, kas runā un raksta, ka latvieši ir sašķelti un dzīvo naidā. Latviešu vēl ir vairāk par miljonu. Mēs esam gan apspiesti un izkaisīti, bet ne sašķelti. Mēs zinām, ka dzimtenē visi latvieši aizmirsuši visu to, kas kādreiz šķīra un dalīja tautu partijās un šķirās. Nāves ēnā tur tagad ir viena latviešu sāpju draudze, kas notiesāta bojā ejai, bet tic brīvības atnākšanai un to sagaida no brīvībā esošajiem tautiešiem.

Arī latviešu trimdinieki brīvajā pasaulē n a v sašķelti un nejūt nekādu naidu viens pret otru. Tie, kas tomēr runā par šķelšanos un naidu, stāv tālu no tautas un runā kādas partijas, grupas vai organizācijas interesēs. Šķelšanās un naids ir iedomāti vai apzinīgi izdomāti šauru grupu vai mūsu tautas ienaidnieka saukļi.

Visām partiju, grupu un organizāciju šaurākajām interesēm un mērķiem ir jāapklust un jāatkāpjas tautas likteņa balss priekšā. Šī balss pavēloši sauc: katrs latvietis ir labs, kas cīnās par savu tautieti, savu tautu. Šajā izšķirīgajā vēstures laikā mātes Latvijas pavēle nerimstoši skan: k o p ā d z ī v o t v a i k o p ā m i r t. Šī pavēle sevišķi jāievēro mūsu politiķiem un sabiedriskiem darbiniekiem.

Tikai šī pavēle drīkst veidot latviešu laikrakstu sejas vaibstus, virzienu un nostāju. Mūsu laikraksta politiskā un nacionālā nostāja nemainīsies — Latvija necīnīsies pret savu tautieti — latvieti, bet pret latviešu ienaidnieku — komūnismu visos tā veidos. Kas par mūsu laikraksta stāju apgalvo pretējo, maldās vai runā nepatiesību.

Ja Latvija kā visas trimdas saimes laikraksts atļauj savās slejās pārrunāt un diskutēt mūsu valststiesiskos un politiskos jautājumus no dažādiem pat pretējiem viedokļiem vērtē prezidenta Ulmaņa laikmetu kā dabiskās sekas nožēlojami nevarīgai Saeimas darbībai un valdošajam m a r k s i s m a m sociāldemokratu partijā, tad tas nenozīmē tautas šķelšanu un naida sēšanu vai atsacīšanos no sabiedriskās domas vadīšanas, ko mums pārmet V. Bastjānis un parlamentāriešu aprindas, bet gan turēšanos pie patiesi demokrātiskas brīvas domu izmaiņas mums svarīgos jautājumos. Mūsu laikraksta lasītāji ir politiski piedzīvojuši un saprot gluži labi atšķirt labo no sliktā, pareizo no maldīgā.

Laikraksts ir spēcīgs, dažreiz pat varens cīņas ierocis. Mēs būtu slikti patrioti, ja mēs laikrakstu izmantotu savstarpējām cīņām vai partiju, grupu un organizāciju interešu aizstāvēšanai sabiedriskās domas veidošanas un vadīšanas vārdā. Bet mēs būtu vēl sliktāki patrioti, ja mēs tautas vienību un saderību saprastu un sludinātu tā, ka laikrakstā noslēptu tautas domas, tautas balsi un līdzrunāšanas tiesības politiskos un sabiedriskos jautājumos. Mēs gribam palikt vienmēr kopā ar tautu. Sabiedriskās domas veidošanu un vadīšanu trimdā Latvijas redakcija saprot nerimstošā aicinājumā visiem latviešiem neatkarīgi no politiskās pārliecības sakļauties vienā jaunā Kalpaka bataljonā un, kaut atspiesti līdz Aļaskai vai Austrālijai un Jaunzēlandei, cīņā pret komūnismu upurēt visus garīgos, fiziskos un materiālos spēkus Latvijas brīvībai, latviešu tautas dzīvības, latviskās ģimenes un kultūras saglabāšanai tai dienai, kad Latvija būs mūsu pašu sirdžu un roku atbrīvota.

V. L a m b e r g s

Kāpēc jaunie ar vecajiem Amerikā nespēj sakust

PĀRRUNAS AR IEVĒROJAMĀKIEM ABU GRUPU PĀRSTĀVJIEM.

Katrs latvietis kādā no ASV lielpilsētām zina, ka viņš nav tikai vienkāršs Amerikas latvietis, bet gan pieder vienai no divi „šķirām" — vecajiem vai jaunajiem. Visspilgtāk tas izpaužas Ņujorkā, lai gan tur ir latviešu teātris, ko uzskata par stiprāko abu grupu vienotāju. Avīzēs šo neparasto stāvokli piemin visai reti, un tad arī mēdz pārmest vecajiem latviešiem pāramerikānizēšanos, mazo interesi par tautiešu dzīvi un tautas pašreizējo apstākļu neizpratni.

Būtu jākaunās, ka tik stingri jāšķiro vecie latvieši no jaunajiem. Lai arī veco vidū atrodami cilvēki, kas nevēlas ar tautiešiem sadarboties, vainīgi dažā ziņā ir arī jaunie iecelotāji, par kuriem vecajiem Amerikas latviešiem ir noteiktas domas.

„Mēs gaidījām jaunieceļotājus kā latviešu kultūras nesējus, nacionālās dziņas bagātus ļaudis, no kā mēs varētu mācīties un smelties vairāk latviskā gara", saka Ņujorkas latviešu draudzes priekšnieka Stankevica kundze, kas kopā ar vīru ir ievērojamākie veco latviešu pārstāvji. „Bet kas notika? Cilvēki, par ko mēs bijām galvojuši, uz ielas satiekoties, izlikās mūs nepazīstam. Tie izveidoja grupas, kas sāka mūs kritizēt un runāja ar mums tikai tad, kad bija vajadzīgs darbs vai dzīvoklis"

Daudz pārmests veco latviešu biedrībām, kas maz kalpojot nacionāliem mērķiem, un Ņujorkas latviešu biedrība pat ieguvusi „miroņu biedrības" palamu, jo saviem mirušajiem biedriem maksā bēru naudu. Vecie latvieši tajā pat laikā gaida, kad kāds tiem parādīs īsto ceļu, bet izrādās, ka jaunie latvieši gan daudz runā un kritizē, bet pāramerikānizējas ātrāk nekā viņu priekšteči.

„Mēs esam atstumti", saka daži citi vecie latvieši. Pat pašu nodibinātajā latviešu draudzē jūtamies kā svešnieki, jo no Eiropas atbraukušais mācītājs runā tikai par atgriešanos dzimtenē un svētrunā stāsta par pastalotiem zēniem un lakatiņus apsējušām mātēm, kas Amerikas latvietim liek domāt, ka viņa dzimtenē laiks gājis atpakaļ. Pēc dievkalpojuma sarunu temats ir darbs un dzīvoklis. Jaunie uzgriež vecajiem muguru un neatrod kopēju valodu.

Māksla un avīze pašlaik ir vienīgie faktori, kas kopēji visiem Amerikas latviešiem. Laikraksts šajā lietā vēl varētu daudz ko palīdzēt, bet materiāli stipri atkarīgs no jaunajiem latviešiem. Nevar daudz cerēt arī uz jaundibināmo Nacionālo fondu, jo, lai gan vecie latvieši to atbalsta, aktīvi tie tajā nedomā piedalīties.

Ir domas, ka dažu gadu laikā abas grupas pa daļai saplūdīs, jo jaunajiem būs mainījušās intereses, bet pašlaik vislabāk būtu līdzēts, ja jaunieceļotāji neiedomātos, ka tikai viņi vienīgie ir īstie latvieši, un atzītu, ka kādreiz arī citam var būt taisnība.

Henrijs Nordens.

Daugavas Vanagu lielais devums

Daugavas Vanagu amerikāņu joslas valde nodevusi LCK Ārējās informācijas fondam ziedojumu DM 2552,50, ko savākušas amerikāņu un franču joslas un Austrijas DV nodaļas. Ziedotāji ir nometņu iedzīvotāji, darba rotu vīri un arī slimnieki sanatorijās. Ar sevišķu atzinību minama pēdējo atsaucība, kas, paši nekā nepelnīdami, bet grūtos apstākļos cīnīdamies par savu veselību, tomēr atraduši iespēju ziedot savu artavu kopējās cīņas mērķiem. Zīmīgi arī, ka dažā sarakstā lielākais vairums ziedotāju ir kara invalidi, — vīri, kam svēta ir cīņa par zemi, no kuras esam izauguši.

LCK Ārējās informācijas fonda vadītājs V. Lambergs sirsnīgi pateicas visiem ziedotājiem.

LAB Daugavas Vanagi amerikāņu joslas ziedojumu sadalījums: Amerikāņu joslas valde DM 500,—, Ambergas nodaļa 50,—, Ansbachas 195,—, Augsburgas 152,50, Dillingenas 122,80, Franču joslas nod. 168,—, Heilbronas 47,—, Ingolštates 39,—, Karlsrūes 100,— Memingenas 6,—, Mildorfas 129,—, Neiburgas 113,25, Minchenes 29,—, Švābu Gmindes 91,30, Traunšteinas 94,65, Vircburgas Centrālās nom. 87,50, Vircburgas Ziemeļu nom. 114,50, Austrijas nod. 100,—, Vildflekenas latvieši 102,—, Saules nodaļa 100,—, 8717 Darba rota 211,—.

DARBA VĪRI JUBILEJAI PAREDZĒTO NAUDU IEMAKSĀ DV NEAIZKARAMAJĀ FONDĀ

Daugavas Vanagu neaizkaramajā fondā martā ziedojuši: DV Eslingenas nodaļa DM 131,87, DV Mildorfas nod. 50,—, Ansbachas studentu konvents 86,44, L. Jumucis Ansbachā 10,—, 7318. darba rota 1792,66, Bad Kisingenas latvieši 100,—, 8850. darba rota 700,—

Ziedotāju vidū sevišķu atzinību pelna mūsu darba vienības. 8850. darba rotas vīri ar komandieri kapt A. Strautiņu pat vienprātīgi atteikušies no savas vienības 3 gadu jubilejas svinībām un tām paredzēto summu nodevuši DV neaizkaramajam fondam. Rotas vīri vēlas, lai viņu piemēram būtu daudz sekotāju.

DV amerikāņu joslas valde visiem atsaucīgajiem ziedotājiem izsaka sirsnīgāko pateicību.

Jāņa Kļaviņa-Ellanska paskaidrojums un pateicība

Sakarā ar Latvijas 25. num. ievietoto ziņu, ka „sūtnis K. Zariņš atcēlis no amata līdzšinējo goda konsulu Bernē, Šveices pilsoni J. Kļaviņu-Ellanski", paskaidroju, ka līdz 1946. g. 18. novembrim, kad visu t r i j u Baltijas valstu konsulārās pārstāvības Šveicē uz Maskavas spiedienu Šveices valdība oficiāli slēdza, biju Bernē Latvijas karjeras ģenerālkonsuls, bet nevis goda konsuls resp. goda ģenerālkonsuls. Tas ir skaidri lasāms visos mūsu valsts, arī ārlietu ministrijas attiecīgos izdevumos. Kopš Latvijas okupācijas, t. i. 1940. g. vasaras, nesaņēmu nekādu budžetu no mūsu valsts līdzekļiem ārzemēs Latvijas ģenerālkonsulāta Bernē, kā vienīgās konsulārās pārstāvības Eiropas kontinentā, uzturēšanai.

Neesmu Šveices, bet Latvijas pilsonis un neesmu arī nekad lūdzis Šveices iestādes, uzņemt mani Šveices pilsonībā.

Tā kā kopš 1949. g. rudens atkal atrodos slimības gultā, man, diemžēl, fiziski nav bijis iespējams pateikties visiem tiem daudzajiem mīļiem tautiešiem un tautietēm — mūsu kopējās trimdas ceļa gājējiem Eiropā un aizjūras zemēs, kas tik sirsnīgi un patriotiski bija apsveikuši mani kā triskārtēju jubilāru ar 65 mūža, 45 žurnālistikā nostrādātiem un 30 valsts dienestam veltītiem gadiem. Tāpēc atļaujos šai ceļā izteikt visiem viņiem dziļi izjustu un sirsnīgu latviešu paldies!

B e r n ē, 4. aprilī.

Jānis Kļaviņš-Ellanskis,
bij. Latvijas karjēras ģenerālkonsuls Šveicē

R e d a k c i j a s p i e z ī m e: 25. num. ievietoto informāciju par J. Kļaviņa-Ellanska atcelšanu bijām pārņēmuši no Londonas Avīzes 22. marta numura.

Invalidi arī tagad vēl ir devēji

Mūsu ievainotie Daugavas vanagi — kara invalidi, kas dzimtenei ziedojuši vairāk nekā jebkurš cits, arī tagad vēl grib būt devēji, nevis ņēmēji. To vislabāk pierāda invalidi, kas mācās Eversburgas pārskološanās centrā, saprazdami, ka cīņa par tēvzemes brīvību ne brīdi nedrīkst nomirt un arī vēlēdamies tajā līdzdalīgi būt, viņi ziedojuši LCK Ārējās informācijas fondam DM 33,20.

Ja saņem pabalstu, jāiet strādāt

VĀCU DARBA PĀRVALŽU NOSTĀJA DP DARBA LIETĀS

Kā zināms, ar 1. aprīlī nometnēs atkal atlaista krietna daļa strādātāju, un tiem vācu darba pārvaldes spiestas maksāt bezdarba pabalstu. Tā kā darba, ko piedāvāt, nav, tagad dažā vietā, piemēram, Augustdorfā, pabalsta saņēmējas sievietes darba pārvalde spiež iesaistīties meža sēšanas akcijā. Ar to budžetu atslogo divējādā ziņā — iegūst lētu darba spēku, maksājot 60—66 fen. stundā un izbeidz bezdarba pabalstu izmaksu. Šo iespēju gribētu izmantot arī citi DP, bet pieņem tikai tos, kam jāmaksā pabalsts, jo diezgan esot pašu vācu bezdarbnieku.

Ar šo nostāju vēl vairāk būs jārēķinās, kad nometnes pāries vācu iestāžu pārziņā. Tikai retais speciālists ar darba pārvalžu starpniecību var novietoties darbā. Pieredze rāda, ka arī tādos gadījumos DP nonāk smagākajos un netīrākajos darbos. Cik var spriest, tad prakse ārzemnieku nodarbināšanā Vācijā pēc IRO aprūpes izbeigšanās būs tāda pati, kā citās zemēs, tikai ar to starpību, ka nespeciālistiem darbu dabūt Vācijā būs stipri grūtāk un atliek vai vienīgi drupu novākšanas un citi sezonas darbi ar stipri zemu izpeļņu.

Nometņu dzīve

ANGĻU joslas sardžu un transporta vienībās (CMWS un CMLO) turpmāk pieņems tikai 18—35 g. v. neprecējušos DP. Līdz šim pieņēma arī ģimenes cilvēkus, maksājot piemaksas sievai un bērniem, kā arī dzīvokļa naudu ārpus nometnēm dzīvojošiem. Jaunie noteikumi ļoti nelabvēlīgi atsaucas uz tiem DP, kas nevar izceļot, bet kuriem ir ģimenes, atņemot viņiem vai vienīgo iespēju atrast Vācijā darbu. Tajā pašā laikā no darba atbrīvo tos sardžu vīrus, kas reģistrējušies izceļošanai.

AUGUSTDORFĀ, kur līdz šim majoritātē bija poļu DP, tagad vairākums latviešu, un vēl turpina ieplūst tautieši no Blombergas. Poļus savukārt pa grupām pārvieto uz Heksteru, to vidū nesen ap 150, kam izceļošanas izredzes apšaubāmas. Katru nedēļu uz ASV no nometnes izbrauc ap 15—20 latviešu. Tā kā šarlaka dēļ nometnei ilgāku laiku bija noteikta karantīna, tad 12. aprilī uz Ventorfu nosūtīja ap 70 latviešu, to vidū bij. latv. grupas vadītāju A. Šneideru, inž. L. Gubeni, agr. J. Rodi uc.

FIŠBEKĀ pie Hamburgas/Neigrabenes ierīkotajā DP nometnē dzīves apstākļi pašreiz ļoti slikti. Kā aizbraucēji uz turieni stāsta, nometnē valda liela netīrība, jādzīvo vecās koka barakās, kas daļa sava mūža jau nokalpojušas, tāpat trūkst mēbeļu. Nometnes administrācijā krievi, kas laipni un izpalīdzīgi. Apkārtne vienmuļa un smilšaina. Daudzi fišbekieši sūdzas, ka veco nometņu vadītāji rīkojušies patvaļīgi, sūtot uz Fišbeku tos, kas nav bijuši paredzēti, sevišķi vecos ļaudis un slimos, kam dzīve jaunajā nometnē maz piemērota. Ir tomēr cerības, ka nākotnē apstākļi uzlabosies. Darba spējīgiem DP vācu iestādes maksā pabalstu DM 3,— nedēļā.

OLDENBURGAS Omštedes un Mežotnes nometnēs šinīs dienās saradās tautieši no likvidētās Vatenštetes. Likvidētās nometnes lietuviešus novietoja pie viņu tautiešiem Vēnenē. Omštedes latviešu grupas vadītājam E. Ādminim izceļojot uz ASV, viņa vietā ievēlēts V. Lagzdiņš. Uz Fareli pārvietoti vecie ļaudis, to starpā arī bij. Liepājas operas diriģents B. Kuņķis. No jaunās dzīves vietas viņš divreiz nedēļā ieradīsies Oldenburgā, lai turpinātu šejienes jauniešiem mācīt mūziku.

ŠLEZVIGAS-HOLŠTEINAS apgabalā aprilī paredzēts likvidēt un apvienot vairākas nometnes, neievērojot tautību principu. Angļu iestādes informē, ka uz Neištati pārvietos daļu Gēstachtas un Eitinas nometņu iemītnieku. Artilērijas nometni Libekā paredzēts pievienot poļu nometnei Cambrai kazarmās. Neištates nometnei, kas apgabalā paliks viena no pēdējām, likvidācijas termiņš noteikts 15. maijā, kad to pārņems vācu pārvalde.

VALKAS nometnē Ulmā lūgšanu nedēļā piedalījās arī vācu luterāņu mācītāji ar savu jaunatnes pūtēju orķestri, kā arī LWF pārstāvis māc. V. Lazarets.

NEIŠTATES nometnē Holšteinā dzīvojošiem latviešu kara invalidiem vācu invalidu biedrība Reichsbund piesolījusi iespēju atpūsties un uzlabot veselību īpašos atpūtas namos. Priekšroka smagāk cietušajiem.

BALTIJAS CENTRĀLĀ PADOME JAUNĀ MĪTNĒ

Baltijas centrālās padome (BCP) latviešu pārstāvji V. Janums un A. Trapāns 27. aprilī pārvieto savu biroju no Detmoldas, Vitje ielas 8, uz Augustdorfas nometni. Uz turieni pārceļas arī Ziemeļreinas-Vestfāles apgabala latviešu pārstāvība un skolu inspektors (agrāk Detmoldā, Vitje ielā 14), kā arī LAB Daugavas Vanagi centrālās un angļu joslas valdes birojs. Visa minētajām iestādēm domātā korespondence no 27. aprīļa adresējama: (21a) Augustdorf b. Detmold, DP Camp, Bl. 9, British Zone, Germany.

10 proc. vēl trūkst galvojumu

Dati par ASV akciju nometnēs britu joslā rāda, ka, neievērojot baznīcas un citu organizāciju cītīgo gādību, vēl ap 10 proc. latviešiem pagaidām nav galvojumu un tāpēc izredzes tikt ārā no Vācijas diezgan apšaubāmas. Šajos 10 proc. nav ielēsti slimie, vecie un invalidi, bet gan ļaudis vecumā starp 45—60 g., kuriem praktiski paliek vienīgi ASV akcija. Tāpēc tautieši ASV jālūdz galvojumu sagādi turpināt, lai to pietiktu visiem, kas vien grib tikt ASV.

Šinīs dienās nometņu mācītāji no jauna reģistrēja tautiešus, kam galvojumu vēl nav. Bez šaubām, savu darīs arī baznīca, bet ātrāk un noteiktāk palikušie varēs izceļot, ja jau izceļojušie uz vietas enerģiskāk padomās par tiem pazīņām un nometņu biedriem, kas vēl gaida.

Maza aptauja Augustdorfā, kur tagad ap 820 tautiešu, liecina, ka apm. 100 trūkst galvojumu. Pavisam pagaidām Vācijā, liekas, būs jāpaliek 3—400, to starpā ap 40—50 tbc slimajiem ar viņu ģimeņu locekļiem, 20—30 invalidiem ar ģimenēm, ko pagaidām neuzņem Eversburgas centrā, un vecajiem ļaudīm.

Eslingenas urnu kapličā vēl var novietot tautiešu pelnus

Eslingenas latviešu ev. lut. draudzes pārvalde pagājušajā gadā izbūvēja Eslingenas pilsētas kapsētā kapličū kremēto tautiešu pelnu urnu uzglabāšanai. Kapličas pastāvēšana un apkopšana nodrošināta līdz 1994. gadam un tajā vēl ir nedaudz brīvu vietu. Eslingenas ev. lut. draudzes pārvalde uzaicina tautiešus, kas vēlētos savu kremēto piederīgo pelnus kapličā uzglabāt, nekavējoties pieteikt urnas draudzes pārvaldei. Par urnas novietošanu un uzglabāšanu jāmaksā draudzes pārvaldei DM 30,— izbūves, zemes nomas un apkopšanas izdevumiem, bet par tautiešu urnām, kas dzīvojuši ārpus Eslingenas, pilsētas vācu kapu valdei bez tam vēl DM 20,—.

Eslingenas latviešu ev. lut. draudzes pārvalde par katru kapličā novietoto urnu izsniedz piederīgajiem apliecību vācu un latviešu valodā, minot tajā mirušā uzvārdu, vārdu, urnas numuru un novietošanas plānu. Uzrādot apliecību, urnu kapličas pastāvēšanas laikā, t. i. līdz 1994. gadam, katrs sava piederīgā pelnu urnu pēc vēlēšanās varēs pārvietot, samaksājot Eslingenas vācu kapu valdei izsniegšanas un pārvietošanas izdevumus. Sarakste un visi maksājumi kārtojami ar Eslingenas latviešu ev. lut. draudzes pārvaldi: (14a) Esslingen/N., Breite Str. 4, DP Camp Administration. Apliecības par kapličā ievietotajām urnām piederīgie var saņemt draudzes pārvaldē, Breite ielā 19, tautskolas 46. ist., vai arī pieprasot pa pastu; draudzes pārvalde tās izsūtīs pret pasta izdevumu samaksu.

VĒSTULES REDAKCIJAI

VĒL KĀDA IESPĒJA

Papildinot Latvijas redakcijas paskaidrojumu (29. marta num.) par galvojumu pārrakstīšanu, atļaujos paskaidrot, ka pastāv arī šāda iespēja:

Ja kāda persona neizmanto savu galvojumu un atdod to citam, tad pēdējam jādabū rakstveida atļauja no galvojuma devēja (Sponsor) un no galvojuma saņēmēja. Tad šos abus apliecinājumus jānosūta uz Ventorfu, kur speciāla komisija šo lietu parasti izšķir labvēlīgi. Tādā gadījumā galvojums nav jāsūta uz ASV attiecīgai baznīcas organizācijai, jo to pārraksta uz vietas. Lai to pasteidzinātu, var stāties sakaros ar vietējām baznīcu organizācijām. Tā nav vienīgā, bet viena no daudzām iespējām, ko jau izmantojuši daudzi latvieši un nesen arī es.

A. Stūrgalvis, Detmoldā.

PAR GRĀMATĀM

Pēdējā laikā mūsu izdevēji cenšas izdot iesietas dzejoļu grāmatas. Negribu spriest, vai tas pareizi vai nē, bet gan jautāt, kāpēc arī dzejoļus nevarētu izdot brošētās grāmatās. Ar to lasītājs ietaupītu un iegādātos vairāk grāmatu, bet bagažas svars iznāktu mazāks.

H. Ābele, Elsberijā, Anglijā

KĀ MIECĒT ĀDIŅAS?

Daži mūsu tautieši, dzīvodami Kanadā, samedījuši meža zvērus un interesējas par ādiņu miecēšanu. Vai būtu kāda literātūra par ādiņu ģērēšanu un kur to varētu dabūt? Ja tādas nebūtu, vai kāds nevarētu dot laikrakstā vajadzīgos paskaidrojumus šinī jautājumā?

A. Zaķis, Kanadā

Kā klājas latviešiem pie Ohaio upes

VĒSTULE REDAKCIJAI NO ASV

Arī Ohaio upes krastos, Sinsinati pilsētā un tuvākajā apkārtnē lielais izvietošanas vilnis atnesis krietnu grupu latviešu. Tie strādā galvenokārt par mājkalpotājiem, laukstrādniekiem un arī fabrikās un slimnīcās. Kā visur, arī te dažam dzīves apstākļi vieglāki un izpelņa lielāka, kamēr citam dzīve grūtāka un atalgojums mazāks. Tautietis P. nodarbināts kādā YMCAs nodaļā par nama pārzini, un viņa kundze strādā turpat par meiteņu vingrošanas skolotāju. Tautietis B. strādā slimnīcā un turpina šejienes universitātē medicīnas studijas. Mežkopis Z. šajās dienās pārvietojās uz netālo YMCAs vasaras nometni, kur viņš būs nometnes aprūpes darba vadītājs. Veterinārārsts S. sācis darbu savā profesijā — par palīgu pie kāda šejienes veterinārārsta.

Arī citi latvieši pamazām, bet neatlaidīgi laužas uz augšu Vienam otram pagadās gan arī galvotājs, kas to izsaucis vienkārši nekaunīgai izmantošanai. Tad nu iet palīgā citi tautieši un gādā labāku darba devēju. Ļoti atsaucīgs un izpalīdzīgs latviešiem ir šejienes pilsētas valdes ierēdnis Džons Omsteds (John Ohmstead), kas sagādājis daudziem latviešiem arī galvojumus. Daudz pūļu un laika galvojumu sagādei veltījušas mūsu tautietes Potapova un Norvile, piedalīdamās ar priekšlasījumiem un runām organizāciju sanāksmēs. Kā Latvijā jau ziņots, Ohaio štata latvieši nodibinājuši savu kultūras un pašpalīdzības biedrību. Ierosināts arī organizēt draudzi, bibliotēku un svētdienas skolu.

Sinsinati, martā.

K. P.

Vai Amerikā no putnkopības būtu jābēg?

Nereti dzird, ka latvieši, kas aizbraukuši uz ASV un sākuši strādāt turienes putnkopībā, pēc neilga laika šo darbu pamet, aizbildinādamies, ka tas esot pārāk grūts un neienesīgs. Gribētos jautāt: kur nu paliek tie tūkstoši putnkopības kursu audzēkņu un citīgo Andreja Leišes grāmatas lasītāju, kādus sastapām šeit Vācijā? Daudzi te arī paši praktiski audzēja nometnēs vistas un cāļus, bet, nonākot Amerikā, atmet putnkopībai ar roku.

Ierosinājuma dēļ gribu pastāstīt, kā es, pašlaik vēl Vācijā būdams, mācos jau Amerikas putnkopības metodes. Lasu dažus no daudzajiem ASV putnkopības žurnāliem. Man piesūta katalogus, brošūras, kursu programmas. Iestājos putnkopības korespondences kursos Ņujorkā un kārtoju lekcijas un pārbaudījumus pa pastu. Kursu dalības maksa gan diezgan augsta — gandrīz 100 dol., bet ceru, ka kādreiz dabūšu to ar augļiem atpakaļ. Protams, nav iespējams pateikt katram gatavu „recepti" šo dolaru iegūšanai, bet ar labu gribu, enerģiju un mazliet kombinācijas dāvanām arī šis šķērslis nav nepārvarams.

Minēto kursu adrese ir: The National Poultry Institute, Inc., Adams Center, New York. Kursā ir 60 lekcijas. Pēc katras iemācīšanās jāatbild uz 5 jautājumiem un jāuzraksta 5 īsi rakstu darbi par lekcijas tematiem. Kursa ilgums var svārstīties no 6 mēnešiem līdz 3 gadiem atkarībā no dalībnieka spējām, valodas prasmes un materiālajiem līdzekļiem. Kursa laikā uz nesaprotamiem jautājumiem vienmēr var pieprasīt pa pastu papildu paskaidrojumus. Absolventiem gan nav licencēta agronoma tiesību, bet izdotā apliecība tomēr dod iespēju pieteikties darbā par putnkopības lietpratēju, pie kam kursu vadība palīdz darba sagādē.

Labs putnkopības mēnešraksts, ko interesentiem būtu ieteicams abonēt, ir: The American Poultry Journal, 536 S. Clark Street, Chicago 5, Illinois. Žurnāls maksā ASV teritorijā 1 dol., bet ārzemēs 2 dol. gadā.

V. Strauts.

Kritize DP laulības dzīves morāli

MŪSU AUSTRĀLIJAS REDAKCIJAS INFORMĀCIJA NO KANBĒRAS

Sidnejas nedēļas laikraksts Smith's Weekly kādā no saviem jaunākajiem izdevumiem visu 1. lappusi veltījis ārkārtīgi kritiskam rakstam par bij. DP laulības dzīves morāli, kur vīra un sievas vidū pastāvīgi vēl jaucoties arī trešā sieviete. Atstāstīti daudzi gadījumi par imigrantu izlaidīgo laulības dzīvi, kas esot parasta parādība. Austrāliešu uzticīgos vīrus imigranti nosaucot par naiviem, un jaunaustrāliešu uztverē šejienes vīri liekoties kā „piesieti" savām sievām. Kāds austrāliešu artists, kas bijis arī Eiropā, laikrakstam izsakās: „Šie imigranti arī Austrālijā vēlas palikt tādi paši, kādi bijuši savās zemēs." Raksta beigās teikts: „Galvenais jautājums tas — vai jaunaustrālieši vēlas iet mūsu ceļu, vai arī mēs sāksim sekot viņu paraugam?"

Sajukušas un pajukušas laulības kopš tiem laikiem, kamēr esam projām no mājām, tiešām nav nekāds retums, tomēr lasīt šādus rakstus nekad nav patīkami, kaut arī tos publicē Austrālijā par diezgan viegla, pat sensāciju stila laikrakstu uzskatītais Smith's Weekly...

Kanbērā, aprīlī. **Six.**

DESMIT GADU...

Saruna Bostonā ar Latvijas ģenerālkonsulu Norvēģijā

„Ja izvārīsit man skābus kāpostus pēc latviešu parauga," teica liela auguma vīrs ar sirmu galvu, „tad palīksu šeit pāris dienas ilgāk." Sirmā galva sākumā lika domāt, ka šim vīram ir vairāk gadu nekā tos varētu dot pēc viņa skata un stājas.

Sieviešu pulks vienā mutē apstiprināja, ka dabūšot visu pēc viesa vēlēšanās, un Latvijas ģenerālkonsuls Vanags, kas ciemojās pie sava paziņas Jaunanglijas provincē, pārlaidis skatu plašajai virtuvei, kur notika mūsu sastapšanās, smaidīdams ciešāk apsēdās krēslā. Viesis pirms dažām dienām bija atlidojis no Oslo uz Ņujorku, lai kārtotu dažādas lietas, un starplaikā apmeklēja bijušo Rīgas rūpnieku, kas cenšas tagad atdzīvināt savu uzņēmumu Amerikā. Fabrikas latviešu strādnieku kopmītnē īsā sarunā tad arī pārcilājām jautājumus, kas nodarbina daudzus no mums.

Ģenerālkonsuls Vanags devies pasaulē no dzimtās Piebalgas jau pirms ilgiem gadiem sasniedzis nodrošinātu materiālo stāvokli, ieguvis bagātīgu dzīves pieredzi un palīdzējis daudziem tautiešiem. „Esmu saņēmis ap 2000 lūgumu," viņš saka, kad ieminos par kādreiz cilāto projektu novietot Norvēģijā vecos latviešu zinātniekus un citus tautiešus, „bet tur diemžēl nekas neiznāca. Tagad norvēģi, kā zināms, uzņem gan neredzīgos. No 15 ģimenēm, kas tur jau ieradušās, trīs ir latvieši."

Mūsu tautiešu Norvēģijā ir tikai daži desmiti, vairums ieradušies pēckara gados. Visumā ir grūti dabūt atļauju iebraukšanai uz pastāvīgu dzīvi. Kāds latviešu ārsts tās dēļ cīnījies vairāk nekā divus gadus, bet tagad viņš toties var strādāt tur savā profesijā. Daļa latviešu Norvēģijā nodarbināti par mājkalpotājiem angļu diplomātu ģimenēs. Pie sūtniecības padomnieka strādā kāds Zemgales saimnieks. Kad ģenerālkonsuls pie šī diplomāta viesojies, viņa kundze nevarējusi vien beigt slavēt savus kalpotājus. Arī tie ar darba devējiem apmierināti, tomēr gaida vēsturisko pagriezienu, lai autu kājas atceļam uz savām Zemgales mājām.

„Vai sadursmes gadījumā Norvēģijā stāvoklis nebūs pārāk bīstams?" — „Pēc Atlantika pakta parakstīšanas tikpat droši vai nedroši ir arī citur. Neviens, protams, nevar arī pateikt, kad īsti nāks gaidītie izšķirējie notikumi. Skaidrs vienīgi tas, ka, vecākajai paaudzei savas gaitas izbeidzot un vidējai paaudzei novecojot, prasība pēc atgriešanās iespējas atskanēs arvien retāk. Jaunatne ieaug svešajā vidē un pārorientējas. Ja desmit gadu laikā nekas nenotiks, tad savus jaunos ļaudis būsim zaudējuši."

Bet cerēsim, ka tik ilgi nebūs jāgaida...

Bostonā, aprīlī. **Kl.**

ZVIEDRIJAS ABONENTU IEVĒRĪBAI!

Latvijas pārstāvniecību Zviedrijā ar 1950 g. 1. aprīli ir pārņēmis Latvju Vārds. Laikraksta pasūtinājumi un naudas iemaksas izdarāmas:

Postžiro 156582, Prenumerationskonto för Latvija, Box 15079, Stockholm 15.

LCK apgāds LATVIJA

MŪSU DRAUGS AFZALS

Vēstule redakcijai par pirmajiem iespaidiem Pakistānā

Vilcienā šķērsojuši visu Rietumpakistānu — bezgala vienmuļu, izdegušu klajumu, ko tikai reti pārtrauc nelielas pilsētiņas un stepju ganu mitekļi, — DP ārstu grupa ar piederīgajiem apmetās uz pagaidu dzīvi Pandžabas provinces metropolē Lahorē, kam pieder apdzīvotības rekords (1,5 milj. reģistrētu iedzīv.) visas valsts mērogā. Literātūras draugiem būs varbūt zināms, ka šeit ilgus gadus nodzīvojis Radjards Kiplings. Jaunajai Pakistānas valstij Lahore joprojām ir Meka un Medina apvienotā nozīmē — tā ir lielākā, vecākā un eiropiskākā pilsēta, kas tomēr nelīdzinās milzīgajai Bombejai vai Kalkutai Indijā.

62 dvēselēm apmetoties vienā viesnīcā, pie tam visiem eiropiešiem, šis atgadījums acumirklī ieguva sensācijas nokrāsu, un ziņa pa senseno „bezdrāts telegrafu" apskrēja visu pilsētu. Ar drauga palīdzību uzzināju par šejienes filmu rūpniecības eksistenci, un jau pēc nedaudzām dienām man radās izdevība iepazīties ar redzamāko tās pārstāvi — aktieri un producentu Afzalu. Viņš atbrauca pie mums uz viesnīcu vēlā novakarē. Baltās drānās tērpies, slaida auguma vīrs, atsperīgi izlēkdams no tikpat balta sporta auto, stiepa tumsā pretim neredzamu, tātad brūnu roku. Ar draugu viņam bija sarunāts kino apmeklējums, bet viņš labprāt paņēma līdz arī mani, smaidīdams iesēdināja mūs savā mašīnā un stūrēdams sāka stāstīt: „Jūs zināt — mūsu valsts ir jauna. Tādēļ šeit nav tāda dzīves standarta kā Anglijā vai citur. Bet pēc 15 gadiem — atbrauciet tad, un jūs redzēsit, kā viss te būs pārvērties. Tik īsā apmeklējuma laikā kā jūsējais, jūs daudz neko nepagūsit apskatīt."

Aizrādījām, ka esam ieradušies uz pastāvīgu dzīvi, un esam gatavi uzņemties visas grūtības, kas sākumā būtu ar to saistītas. Afzals pārsteigumā apturēja auto: „Tiešām — uz pastāvīgu dzīvi? Jūs esat nolēmuši palīdzēt mūsu valstij? Tas ir lieliski! Tad mums jāmaina šī vakara programma." Nesapratām, kāds mūsu izteiktajai gatavībai sakars ar šī vakara programmu. Viņš brīdi domāja, tad pataurēja un teica: „Labi, šovakar es jums parādīšu mūsu filmas — kino teātri. Pēc tam parādīšu pilsētu, iepazīstināšu ar mūsu filmaktieriem, izrādīšu studijas, ievedīšu noteicējās aprindās Jūs esat izteikuši gatavību dalīties ar mums mūsu liktenī, un man jums tādēļ jāpalīdz."

Pie kino Afzals lūdza mūs izkāpt un, izlauzies mums pa priekšu cauri ļaužu drūzmai pie kases, ieveda mūs mazā nošķirtā telpā, kur pie galda sēdēja vairāki viri. „Mūsu draugi no Eiropas!" viņš ceremoniāli izsaucās, tā ka mums kļuva gluži neomulīgi. Šī sajūta tomēr izrādījās lieka. „Man ļoti neērti," teica paresns tēvocis, kas vēlāk izrādījās kino īpašnieks, „ka jāliek jums noskatīties filma tik pārpildītā zālē. Bet jums jāsaprot — mūsu ļaudis ir izslāpuši pēc labām filmām. Mēs esam jaunā valstī..."

Skatoties filmu, Afzals pastāvīgi atgaiņāja no mums saldumu pārdevējus. — „Tie ir parastie saldumi, ko var nopirkt kurā katrā vietā uz ielas. Jūs taču tādus neēdīsit." Pēc tam viņš piedāvāja cigaretes un ļoti sadrūma, kad paņēmis pateicos. „Tā jums nevajag darīt," viņš pēc brīža teica, „mans pienākums ir jums palīdzēt!"

Braucot mājup, neviļus atcerējos lasītās citu latviešu emigrantu vēstules — no ārsta, kas Austrālijā lika drenu caurules, no zinātnieka, kas Anglijā apkopa fabrikas īpašnieka mājas dārzu, un man kļuva gandrīz kauns par piedzīvoto ārkārtīgo laipnību. Bez tam — līdz šim biju tikai smīnējis, lasīdams par ķiniešiem, kas, ceļot galdā ēdienu, lūdz viesi neatteikties no „riebīgās viras" un daudzkārt lūdz piedošanu „nabadzīgā mitekļa" dēļ. Acīm redzot, tā tas nav vienīgi Ķīnā...

*

„Jūs zināt," nākošajā vakarā teica Afzals, sēdot pie tējas tasēm apkrautā galda, — „es tagad strādāju vairākās filmās. Pēc pāris mēnešiem sāks plūst atpakaļ ieguldītā nauda, un tad gribu apceļot pasauli — Ameriku un Eiropu, tāpat kā jūs tagad. Jums tas droši vien izmaksā krietni dārgi?" — Kad paskaidroju, ka ceļojumu izkārtojusi IRO — internacionāla bēgļu organizācija, — viņš sita sev pa ceļgaliem un priecājās kā bērns. — „Jūs esat internacionāli bēgļi!" viņš sauca, — „es arī esmu bēglis, no Bombejas. Es atstāju Bombeju, kad tur sākās musulmaņu vajāšanas. Kādēļ bēgāt jūs?"

Ņemdams talkā Eiropas karti, izskaidroju mājastēvam mūsu bēgļu stāvokļa iemeslus. Viņš sarauca pieri. „Bet piedodiet, kādēļ? Es domāju, Padomju savienība ir ļoti progresīva zeme. No tās baidās pat Amerika un Anglija. Ja valstī ir stingra kontrole, tas ir labi. Kopš mūsu lielā vadoņa Džina nāves mums šādas kontroles trūkst." Atreferēju viņam visu Baltijas valstu pārdošanas aktu Maskavā, tāpat visus tam sekojošos notikumus, bet mazās domstarpības joprojām neizdevās izkliedēt. „Varbūt iedomājieties," teicu un pārlaidu skatu pār grezni iekārtoto bungalo, „ka jums, kādu vakaru te sēžot, pie durvīm zvana un istabā ienāk vairāki bruņoti vīri, izvāc vispirms mēbeles un tad paziņo, ka tās tagad pieder darba tautai, bet jūs pašu ar to, kas mugurā, iesēdina preču vagonā un aizved, teiksim, 1000 km uz austrumiem no jūsu dzīves vietas." — „Tas ir neiespējami," atteica Afzals, brīdi padomājis, „man gandrīz katru rītu jābūt filmu studijā..."

*

Kopš šī tējas vakara par politiskām problēmām debatējuši pagaidām vairs neesam. Afzals vārdu turējis — esam redzējuši visu jauno, bet sīksto Pakistānas filmrūpniecību, koncentrētu tieši Lahorē. Esam aplaž no jauna pārliecinājušies par šīs zemes neparasto viesmīlību. Visur, kur vien mūs ieved, to dara piebilstot: „Internacionāli bēgļi — viņi nav mierā ar Padomju savienības iekārtu, jo tur darbojas organizācija, kas rekvizē privātīpašumu un aizved īpašniekus." Mēs tad savukārt allaž piebilstam, ka šo „organizāciju" uztur pati valsts, un ikreizējais mājastēvs tad mēdz pašūpot galvu un sacīt: „Neiespējami..."

Pakistānā jums visur pateicas par apciemojumu vai par gandarījumu, ko esat sagādājuši, ļaudami sevi izvadāt pa pilsētu, ielūgt, piedāvāt to vai citu, — bet jūsu pateicība ir nevietā, un ortodoksās musulmaņu ģimenēs tā var radīt pat nopietnus sarežģījumus. Tiklab Afzala bungalo, kā citur jūs sastopat Eiropai veltītu apbrīnu un simpatijas. Te arvien lielāks kļūst to ļaužu skaits, kas amerikāņu limuzīna vai pāris eiropiešu draugu dēļ jau šobrīd gatavi aizmest prom arī visus savus stingrās reliģiskās disciplīnas reglamentus. Pakistānai pa platu, ērtu ceļu tuvojas Eiropas civilizācija amerikāņu Buika automobilī. Svinīgā triumfā tā brauc cauri visai zemei, un, simboliski runājot, pie lielākajiem centriem to sagaida goda vārti, kurus necel vis algoti strādnieki, bet brīvprātīgi naglas tajos dzen un dēļus nes ļaudis platpleciņos uzvalkos, raibām kaklasaitēm un zeķēm; to vidū arī mūsu draugs Afzals.

Lahorē, martā.

V. Kroders

Te nu mēs esam!

VĒSTULE REDAKCIJAI PAR PĒDĒJĀM DIENĀM EIROPĀ UN PIRMAJIEM IESPAIDIEM AUSTRĀLIJĀ

Austrālijā ieradušies Eslingenas latviešu teātra aktieri Lita Zemgale-Gulberga un Kārlis Gulbergs. Sniedzam mākslinieces rakstu par ceļojumu un pirmajiem vērojumiem Austrālijā.

Te nu mēs esam! Šī zeme, šis gaiss ir tīkams mūsu skatam un jutoņai. Pagaidām Austrālija mums patīk. Redzam to skaistu. Iepriecina svaigais zaļums, zemes un eukaliptu smarža. Priecina daudzās puķes gan dārzos, gan pļavās. Tās liek saprast, kā arī šeit ir tā pati mīļā Dieviņa radītā pasaule, kas mūsu mājās.

22. janv. atstājām Eslingenu, 18. febr. Neapoli un 16. martā iebraucām Sidnejā. Nekur sevišķi neaizkērāmies. Bijām arī pēdējā ekskursijā Eiropā: redzējām Pompeju, Sorento, Amalfi. Jau tādēļ vien bija vērts braukt uz Austrāliju, lai redzētu Italiju! Braucām ar amerikāņu armijas transportkuģi General Muir. Afriku pirmajā dienā skatījām, saldami ziemas mētelos. Ar tropu karstumu īsti iepazināmies tikai Ceilonā. Krietni sildīja arī, kamēr tikām pāri ekvātoram.

Šejienes cilvēkus, protams, vēl nepazīstam. Ar Austrālijas ļaudīm pirmā saskare bija vienīgi mulsā. Ierēdņi tur izrādījās laipni un ļoti priecājās par daudzajiem Oskara Noriņa darbiem manos koferos. Neko nenomuitoja un neizmeta laukā arī manas vijgriežu tējas zālītes...

No Betherstas imigrācijas centra pēc 4 dienām mūs, visus strādātājus, pārcēla uz Bredfildas hosteli pie pašas Sidnejas. Runā, ka ātri izvietošot darbā, bet oficiāli par to nekas teikts vēl nav. Daži iesaka meklēt darbu pašiem, daži no tā atrunā, — grūti atrast pareizo ceļu. Būs jālūdz padoms vecajiem draugiem, ar ko jau esam paguvuši sastapties — aktierim V. Štālam un avižniekam S. Klauvertam. Katrs latvietis, ko tagad satiekam, liekas kā vistuvākais, vismīļākais rads. Brauciena laikā pārāk smagi izjūt attālināšanos no mājām... Pirmā vēlēšanās jaunajā krastā: nokļūt Sidnejas latviešu sabiedrībā. Tik ļoti gribas redzēt šejienes tautiešus pulciņā un zināt viņu domas par mūsu nākamo dzīvi. Jau Betherstā sastapām mūsu ļaudis, kas sīksti un sparīgi nes savas svešniecības gaitas. Krāj naudu, plāno nākotni, — un arī latvietībai tie nezudīs.

Ar mums reizē šurp atbrauca 66 latvieši, to vidū skolotājs H. Kaupmanis, ko ar sirsnību vienmēr atceršies Eslingenas neredzīgie invalīdi. Tad — kādreizējais Carnikavas nēģu „karalis" Ed Siliņš, kas visu savu mūžu strādājis arī sabiedriskajā darbā. Abi ar dzives biedri — skolotāju darbojušies arī teātri. Vēl atbrauca basketbola tiesnesis H. Cerbulis ar ģimeni. Viņš sākumā strādās kanalizācijas darbos Sidnejā. Latviešu salmīte uz General Muir šoreiz bija gan maza, bet tiešām tikama.

Bredfildā, aprīlī.

Lita Zemgale-Gulberga

VECMĀMIŅAS SEGĀ TOMĒR VISSILTĀKI

Tā pasargājusi no sala ne vien bēgļu gaitās Eiropā, bet izrādījusies labākais patvērums arī pret jūras vējiem un Amerikas ziemu. 2 g. v. Alberts un 4 g. v. Eleta Vilmusi šādā tērpā ierodas Ričmondā.

IEROSINĀTS NEIZVIETOJAMOS AUSTRIJAS LATVIEŠUS PĀRVIETOT UZ VĀCIJU

LCK prāstāvis Austrijā O. Siktars lūdzis LCK priekšsēdi H. Klarku griezties pie attiecīgām iestādēm Vācijā un censties panākt neizvietojamo Austrijas latviešu pārvietošanu uz Vāciju, kur viņiem būtu iespējams dzīvot kopā ar Vācijā palicējiem tautiešiem. Neizvietojamo latviešu Austrijā būs 300—400 personu.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

Anglijā darbojas 9 latviešu luterāņu draudzes, ko apkalpo 8 mācītāji. Pag. gadā notikuši 730 dievkalpojumi ar 36.404 apmeklētājiem.

*

Montreālā uzsākusi darbību latviešu katoļu draudze. Tās dievkalpojumi prof. Dr. B. Kokina vadībā notiek reizi mēnesī Sv. Kazimira baznīcā (3426 Parthenais St.).

Latviešu Jāņu siers tagad iet Kanadas tirgū. Šo siera šķirni sākusi ražot Montreālas Crescent Cheese Co., kurā par speciālistu strādā latvietis Dr. agr. J. Zariņš.

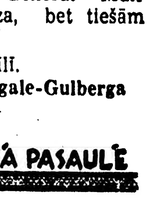

Latviešu dienas Stokholmā rīkos 29. un 30. aprīlī. Runās vairāki latviešu zinātnieki, koncertēs mūsu skaņu mākslinieki un viesosies Upsalas latviešu drāmatiskā kopa, izrādot Deglava Veco pilskungu.

Pēc pēdējiem pieejamiem statistikas datiem latviešu skaits Zviedrijā pašlaik ir 3804, bet kopigais baltiešu skaits — 21.537.

Vesterosas (Zviedrijā) latviešu YMCAs nodaļa 10 aprīlī rīkoja Friča Bārdas vakaru. Atminas par dzejnieku stāstīja Artūrs Bērziņš.

Melburnas latviešu biedrības sanāksmē tautietis A. Lauva ierosinājis dibināt latviešu slimo kasi Austrālijā. Pēc A. Lauvas projekta, par maksimāso maksājumu 6 šil. 6 pensi mēnesī vīriešiem un 4 š.l. sievietēm, dalībnieki saņemtu pabalstu slimības gadījumos 5 līdz 20 šil. nedēļā un apbedīšanas pabalstu 20 mārc. Ar papildu maksām varētu iegūt ārsta palīdzību, medikamentus, slimnīcu utt. Iespējami arī dzīvības apdrošinājumi.

LATGOLA latgaliešu skatījuma

Nedēļas laikraksts Latgola sevi dēvē par „Latgales katoļu vairākuma īsto domu un centienu paudēju". Kā Latgales katoļu jaunās paaudzes pārstāvis domāju, ka ir nepieciešami dot latviešu trimdas sabiedrībai iespēju iepazīties arī ar to Latgales latviešu domām, kas sevi nepieskaita pie Latgolas minētā „vairākuma".

LAIKRAKSTS LATGALIEŠU IZLOKSNĒ

Katrai valodai ir savas izloksnes. Ja kāda no tām pietiekami spēcīgi reprezentēta, tā rada arī savu periodiku un literatūru. Piemērus atradīsim tepat Vācijā, Anglijā uc. valstīs. Tādēļ nevarētu būt principiālu iebildumu arī pret izdevumiem latgaliešu izloksnē, ja tiem ir lasītāji. Šo izdevumu vērtība pati izšķirs cik paliekama viņu nozīme.

Katrā valstī gan parasti ir tikai viena valsts valoda, izņemot gadījumus, kad valsts dzīvo dažādas tautas, piem., Šveicē. Latgalieši ir tādi paši latvieši kā pārējo apgabalu ļaudis, nav divu dažādu valodu, bet tikai atšķirīgi dialekti, no kuriem viens vēstures gaitā ir kļuvis par literatūras un valsts valodu. Tādēļ prasība, kas dažkārt netieši pavīd Latgolas slejās, lai latgaliešu dialektam piešķirtu valsts valodas tiesības, atgādina 20. g. s. sākuma kuriozo ideju par autonomo Latgali. Neviens jorkšīrietis Anglijā vai švābs Vācijā laikam gan nedomā, ka blakus valsts valodai viņa dialekts būtu jāceļ līdzīgā godā.

Sava izloksne latgaliešiem ir tuva un mīļa kā daļa no dzimtās sētas mantojuma. Izloksnes nonīecināšana latgaliešus skar ļoti sāpīgi un parāda dziļu takta trūkumu cilvēkos, kas to dara. Ir neapgāžama patiesība, ka katra izloksne dara valodu bagātāku. Izloksnē izdota laikraksta uzdevums ir šo bagātību glabāt un kopt. Latgaliešu vairākums noteikti vēlas laikrakstu savā izloksnē. Diemžēl Latgola savas īpatnējās politiskās nostājas dēļ nav vairs mums pieņemams.

KATOĻU LAIKRAKSTS

Katoļu laikraksta raksturīgā ārējā iezīme ir tā, ka tā iznākšanu sankcionējusi katoļu baznīcas vadība un izraudzījusi savu cenzoru reliģiskos jautājumos. Būtiskās iezīmes šādam laikrakstam ir kristīgo ideju konsekventa paušana. Šo ideju esence balstās uz diviem pamatlikumiem, no kuriem izriet viss pārējais: mīlestība pret Dievu un mīlestība pret savu tuvāku. Pēdējais aptver visus cilvēkus bez ticības vai tautības izšķirības. Šie principi katoļu laikrakstam dod viņa specifisko seju, kas raksturojas ar stingru kristīgu stāju visos dzīves jautājumos un tiek veidota kritīgās tolerances garā.

Latgolas stāju reliģiskos jautājumos vada un noteic tās garīgo lietu cenzors, tādēļ par to nebūtu jādiskutē, jo laiš parasti nemēdz kritizēt inženiera darbu. Latgolas raksti par sabiedriski-politiskiem jautājumiem tomēr iezīmējas ar lielu kristīgās tolerances trūkumu, pie kā gribētos tuvāk pakavēties.

„LATGALIEŠI TIKA APSPIESTI . . ."

Pasekojot pāris Latgolas gada gājumos paustajām domām par latgaliešu stāvokli brīvajā Latvijā, lasītāju pārsteidz vairākos rakstos (piem., 28. 10. 48. — Kā LU apkaroja latgaliešu dialektu, 5. 2. 49. — Pārdomām, 24. 9. 49. — Vai esam izauguši uc.) konstatēti „fakti", ka latgalieši brīvajā Latvijā apspiesti, tiem ierobežotas izglītības iespējas, latgaliešu dialekta publiska lietošana bijusi liegta (to varējuši runāt tikai pirti un baznīcā — 24. 9. 49.) un vispār latgalieši esot bijuši „rezervēti kalpu kārtai", it sevišķi to attiecinot uz Ulmaņa režimu.

Ja parlamentārā režīma laikā galvaspilsētas laikrakstos vēl varēja lasīt rakstus ar brīcošiem virsrakstiem un vērot pret latgaliešiem vērstu tendenci, tad tieši Ulmaņa laikā preses un sabiedrības nostāja kļuva objektiváka. Latgalieši redzēja, cik lielu vērību velti Latgales saimnieciskai un kultūrālai uzplaukšanai, — lai pieminam tikai skolu un tautas namu jaunceltnes vien. Latgales inteliģence strauji auga tieši Latvijas pēdējos gados, jo pretēji Latgolas apgalvojumiem izglītību Latgalē veicināja valsts pabalstiem daudz lielākā mērā nekā pārējos Latvijas apgabalos.

Latgaliešiem iespiešanas aizliegums gan pastāvēja cara laikā līdz 1904. g., bet ne Latvijas brīvības gados. Bija taču laikraksti un literatūra latgaliešu izloksnē, tāpat arī runāt latgaliski nevienam neliedza. Arī toreiz pastāvēja novirziens, kas prasīja latgaliešu izloksnei valsts valodas tiesības, kas netika dotas. To Latgola tad laikam arī uzskata par dialekta „vajāšanām".

„PĀRBĒDZĒJI UN ATKRITĒJI TIKA MEKLĒTI . . ."

Pārstāvot uzskatu, ka „īstos' latgaliešus visādi centās ierobežot viņu karjērā tikai tādēļ, ka viņi nāk no Latgales, Latgola secina, ka latgalieši bijuši rezervēti kalpu kārtai, bet tajā pašā laikā dažādi „pārbēdzēji un atkritēji tika meklēti, bet arī tie nekur tālu netika. Tos tikai izmantoja propagadai". (L. Latkovskis — 28. 10. 48.). Šie „pārbēdzēji un atkritēji" L. izpratnē bija „...dažī nenozīmīgi jaunieši, kas bija metušies uz rakstniecību. Viņi savos darbos tēloja Latgales padibenes, pārspīlētus nemorāliskus tipus un mākslotus gadījumus. Tas „kungiem" patika, un rakstnieciņi (starp tiem daži tikai padauzas un dzērāji) peldēja starp latviešu augstākiem slāņiem. Tādi bija vajadzīgi, kas degradē savas cilts tiesības, tradicijas un godu".

Pie „pārbēdzējiem un atkritējiem" Latgola pieskaita arī tos latgaliešus, kas ar savu centību, apdāvinātību un darbu bija ieguvuši atzītu stāvokli sabiedrībā, bet, palikdami uzticīgi savam dzimtajam novadam un tēvu ticībai, tomēr neatbalstīja separātistu centienus. Arī „Istajiem" latgaliešiem ceļu nesprostoja, — to pierāda kaut vai nieciģais fakts, ka arī visneiecietīgāko rakstu autors L. Latkovskis Latvijū bija ģimnazijas direktors.

DĪVAINĀ SASKAŅA

Trimdas dzīves jautājumos Latgola vienmēr bijusi opozicijā vēlētajiem trimdas organiem, žēlodamās, ka „dažas personas piekopj uzkundzēšanās un lepnības garu, vadošos un pārstāvniecības posteņus paturot tikai sev" (L. 5. 3. 49. — Tautas kopība). Jā, ko gan lai dara, ka Latgolas virziena pārstāvjiem popularitātes trūkuma dēļ nav bijis iespējas pie šiem amatiem tikt? Polemikā par centrālo organu „nebūšanām un netaisnībām" Latgola lieto valodu, kas atgādina vājas kvalitātes humora lapas, un šajā ziņā sīvi sacenšas ar latviešu sociāldemokratu avīzi Zviedrijā. Dīvainā kārtā šī laikraksta viedoklis trimdas politikas jautājumos varen labi saskan ar Latgolas virzienu, par ko abi laikraksti viens otru slavē. Savādi tas tomēr ir un paliek, jo katoļu un kreiso materiālistu ideoloģijas taču ir diametrāli pretējas.

„MĒS PĀRSTĀVAM . . ."

Latgolā var lasīt deklarācijas, ka tā ir vienīgais un īstais Latgales latviešu katoļu domu un centienu paudējs, bet kur ir pamatojums šādiem apgalvojumiem? Kā uz Latgolas stāju raugās latviešu katoļu inteliģences jaunā paaudze, to ļoti skaidri parādīja katoļu studentu kongress Vircburgā. Pārrunās par katoļu presi studenti vienbalsīgi nolēma pievienoties Dzimtenes Balsij Zviedrijā, bet debates par Latgolu gandrīz vienprātīgi izteica katoļu studentu neapmierinātību ar Latgolas stāju un toni: sabiedrisko darbinieku noķengāšanu un kristīgās tolerances trūkumu. Kongresā jo skaidri manifestējās uzskats, ka Latgolas paustās domas sabiedriski politiskos jautājumos krasi atšķiras no katoļu sabiedrības vairākuma viedokļa.

BRĪVĀ PRESE

Ir taisnība, preses un vārda brīviba ir demokratijas pamatos, taču demokratiskai presei ir raksturiga tolerance, bet katoļu laikrakstam bez tam vēl kristīgā mīlestība, kuras Latgolai krietni vien pietrūcis. Mīlestības vietā pretiniekiem durts ar demagoģijas, neiecietības, vienpusības un pat apslēpta naida adatām. Kurp ved šāds ceļš, to labi pateicis pats Latgolas redaktors savā bēdīgi slavenajā rakstā „Vai jauna ideoloģija?" 1949. g. 18. nov.: „Kas naidu sēj, tas naidu arī pļauj, un tiešām baiga ir viņu nākotne!"

A. Sābris

5 padomi abonentiem

1. Nemainiet pārstāvjus!
2. Maksājiet tikai laikrakstā izsludinātiem pārstāvjiem!
3. Nenokavējiet maksājumus!
4. Laikus paziņojiet adreses maiņu, minot arī veco adresi!
5. Rakstiet skaidri salasāmi! Tad Jūs laikrakstu saņemsit bez traucējumiem.

LCK apgāds LATVIJA

No 40.000 izsūtītajiem latviešiem dzīvi 200!

ACULIECINIEKA STĀSTS PAR MŪSU TAUTIEŠU BAISMO LIKTENI KIROVAS SODA APGABALĀ

Ļoti reti cauri dzelzs aizkaram nokļūst konkrētas liecības par izsūtīto latviešu moku ceļu pēdējo posmu. Tas arī gluži labi saprotams, jo paši nelaimīgie upuri nevar un laikam nekad arī vairs nevarēs paust cilvēcei par mežonībām, ko piedzīvojuši. Pēdējā laikā tomēr arvien biežāk rietumu pasauli sasniedz ziņas par izsūtīto un notiesāto miljonu cilvēku ciešanu pilno galu. Šīs ziņas visbiežāk sniedz vācu kara gūstekņi, kas paši bijuši lielākās cilvēces traģēdijas liecinieki. — Mūsu līdzstrādniekam izdevies sastapt vācu ārstu Dr. A., kas savā gūsta laikā, strādādams vairākās slimnīcās un vergu darba nometnēs ziemeļaustrumos no Kirovas, sastapies ar daudziem latviešiem, kas piederējuši pie nožēlojamām 1940./41. g. izsūtīto ešelonu atliekām. Dr. A, kas no krievu gūsta atgriezies tikai 1950. g. janvārī, stāsta:

„Pirmos deportētos latviešus redzēju strādādams Rudņiku slimnīcā, pāris simts kilometru ziemeļaustrumos no Kirovas. Tur manas darba vietas tuvumā kādā darba nometnē strādāja izsūtītās latvietes, lielāko tiesu rīdziniece. Kad mani pārcēla par ārstu 101. darba nometnē (arī Kirovas apgabalā), sastapos ar daudziem latviešiem. Ar kādu ārstu, kam darba vieta dzimtenē atradusies Rīgas tuvumā, man bija ilgāku laiku jāstrādā kopā. Viņš bija notiesāts uz 15 gadiem spaidu darbos vienīgi par to, ka piederējis kādai latviešu rezerves virsnieku organizācijai. Iepazinos šeit arī ar vairākiem citiem ārstiem un dažiem lauksaimniekiem. Viņi visi stāstīja, ka no boļševiku ienākšanas 1940. g. jūnijā līdz vāciešu ienākšanai 1941. g. jūnijā apgabalā ziemeļaustrumos no Kirovas nometināti 40.000 izsūtīto latviešu. Skaidrības labad pastāstīšu, ka šis t. s. apgabals ziemeļaustrumos no Kirovas ir patiesībā viens pilnīgi norobežots soda nometņu iecirknis, kura rajona pilsēta saucas Kaja. Tagad tur atrodas vairs tikai tribunāls un dažas citas pārvaldes nodaļas. Galvenā pārvalde pārcēlusies uz Lesnaju. Šis soda apgabals atrodas ziemeļos no Kirovas-Molotovas dzelzceļa un virzās no Kirovas 100 km uz austrumiem un tad līdz ar dzelzceļa līniju nogriežas uz ziemeļiem. Nosodīto galvenā nodarbošanās ir mežu darbi.

Šajā apgabalā, kur 1940./41. g. pēc jūsu pašu tautiešu nostāstiem izvietoti turpat 40.000 latviešu, 1946. g. sākumā, t. i. pēc 4—5 gadiem, dzīvi bija vairs tikai ap 200 vīru. Visi pārējie bija miruši un galvenokārt — tāpat kā pie mums kara gūstekņiem — ar dizentēriju un skorbutu. Dzīvo vidū bija vairāki ārsti, kam pēc sešu mēnešu nostrādāšanas mežā bija jāstrādā savā arodā, daži citu nepieciešamo arodu speciālisti un invalidi, kas nopietnu un redzamu miesas bojājumu dēļ nevarēja meža darbos strādāt.

1944. un 1945. gadā, strādādams kādā sanatorijā Rudņiku tuvumā, mācijos pazīt kādu citu latviešu kategoriju. Tie bija pa lielākai daļai jauni cilvēki, kas kopā ar vāciešiem bija cīnījušies pret Padomju savienību. Viņi bija atšķirti no citiem, novietoti atsevišķā ēkā un krievi tos nosauca par „speckontingentu". Pie šī speciālā kontingenta piederēja arī igauņu, lietuviešu, krievu, ukraiņu, tatru un citu tā saucamo Padomju savienības tautu piederīgie. Visumā ar viņiem apgājās līdzīgi vācu kara gustekņiem, tikai tos apsargāja nesalīdzināmi stingrāki. No 1945. gada februāra līdz tā paša gada jūnijam biju šī kontingenta ārsts. Ēkā, kurā biju nozīmēts, atradās galvenokārt latvieši. Ieguvu to vidū daudz labu draugu un daudzkārt apbrīnoju šo viru pašaizliedzību un rakstura stingrību. Sākot ar 1945. gada rudens mēnešiem, manus aprūpējamos sāka „atvaļināt" uz dzimteni. Pēdējos atlaida 1946. gada pavasarī. Viņiem visiem bez izņēmuma stāstīja, ka tos sūtīs atpakaļ uz dzimteni. Kas ar tiem patiesībā notiek, nezinu noteikti apgalvot, bet domāju, ka tos visus atlaida tikai tādēļ, lai dzimtenē vai kur citur notiesātu no jauna."

Uz jautājumu vai Dr. A. var pieminēt kādu gadījumu, kur notiesātie patiesībā būtu atgriezušies dzimtenē, viņš atbildēja:

„1946. gada jūnija vidū kāda notiesātā, kas agrāk Rīgā bijusi ievērojama dziedāja, man stāstīja, ka viņa cerot 1946. gada rudenī atgriezties dzimtenē. Vai viņa īstenībā tur arī nokļuvusi, to nezinu, jo 1946. gada augustā mani pārcēla uz Kirovas pilsētu. Vairāk līdzīgu gadījumu nezinu un par tādiem nedzirdēju arī no jūsu tautiešiem."

Jautāts par latviešiem citos Padomju savienības soda apgabalos, Dr. A. pastāstīja, ka latviešu ārsts, ar ko viņš kādu laiku strādājis kopā, stāstījis, ka tā draugi un piederīgie izkaisīti vergu nometnēs Urālos, Uzbekistānā un pat Altaju kalnos. Pēc ziņām, ko 1946. gada beigās saņēmuši latviešu notiesātie Kirovas apgabalā, Latvijā toreiz atradušies vairs tikai apmēram 600.000 latviešu. Pārējā zemes iedzīvotāju daļa aizstāta ar krieviem.

Dr. A. ieguvis daudz draugu izsūtīto un notiesāto latviešu vidū un atceras ari daudz vārdu, bet tos viņš katēgoriski atsakās minēt. Kāds nopietns un inteliģents latvietis, ar ko viņš labi sadraudzējies, lūdzis viņu to nekādā gadījumā nedarīt. Dr. A. arī pats labi pazīst MVD paņēmienus un atriebības kāri. (-cs)

DP preses konference...

(Turpinājums no 1. lpp.)

brīvbiļešu sadalē no 1. maija paredzēti daudz stingrāki noteikumi, kas kas nodrošinās biļešu lietderīgu un mērķtiecīgu izlietošanu.

*

Latvijas redakcija saņēmusi no mūsu sūtņa Vašingtonā J. Feldmaņa ASV senāta 5. aprīlī pieņemto DP likuma papildinājumu tekstu, kurā atzīmējami daži interesanti punkti. Tā papildinājumi paredz, ka emigrantu izvēlē (bet ne vīzu izsniegšanas kārtībā) priekšroka dodama strādniekiem lauksaimniecībā, mājturībā, būvniecībā un apģērbu rūpniecībā, kā arī citu nozaru strādniekiem un speciālistiem, kas nepieciešami tieši attiecīgajā DP izvēlētās dzīves vietas apgabalā. Tālāk paredzēts, ka vīzas nav izsniedzamas personām, kas bijušas vai ir komūnistu partijas biedri, vai arī simpatizē komūnistiska rakstura kustībām.

Papildinājumi bez tam nosaka, ka DP komisija var saņemt aizdevumu līdz 5 milj. dol. apmērā, lai financētu DP transportu no iebraukšanas ostas ASV līdz nākošajai dzīves vietai. Par šī aizdevuma izsniegšanu un izlietošanu sīkākus noteikumus izdod ASV prezidents.

Attiecībā uz bij. karavīriem likuma papildinājumā norādīts, ka par DP nav uzskatāmas personas, „kas kopš otrā pasaules kara sākuma brīvprātīgi palīdzējušas ienaidnieka spēkiem pret Apvienotajām nācijām."

Kur ziedojumus ārejai informācijai var nodot izceļojusie tautiešu

No Vācijas izceļojušos tautiešus, kas izteikuši vēlēšanos ziedot Ārējās informācijas fondam, lūdzam ziedojumus iemaksāt laikraksta Latvija pārstāvjiem:

Anglijā: A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd. London N 16; E. Andriņa, 37 Earls Court Rd., London W. 8; E. Rirdans 10 Winchester Rd. London NW 3. — ASV: P. Erbs 1500 Sterling Place Brooklyn 13 N. Y.; A. Bīlmanis 509 4th St. S. E. Washington D. C.; Ed. Dobelis, 503 2nd St. N. W. Waverly, Iowa; Arv. Lūsis Rt. 3 Coldwater, Miss; Rūd. Krafts, Onida S. Dak; V. Puriņš 1028 Fulton E. Grand Rapids, Mich.; Jānis Upesleja, 5322 W. Wisconsin Ave, Milwaukee 13, Wis. — Austrālijā: A. Strazdiņš, Reid House, Canberra, A. C. T.; A. Priedītis, 32 St. Mary St. Camperdown (Sydney) N. S. W.; O Strauts, P. O. Box 1560 G. P. O., Adelaide S. A.; A Medenis, Migrants Centre, Staff Block B. Bathurst; Lonija Kukure, 12 Seventh Ave Alberton Via Adelaide S. A.; Vilis Ešots, Finsbury Migrants Workers Hostel Staff, Adelaide-Rosewater S. A.; E. Meija 256 St. Georges Terrace, Perth W. — Beļģijā: E. Erkens, 127 rue du Fleurus Chatelet; LSK Beļģijā, 25 rue Jacques Jordaens, Bruxelles. — Brazilijā: Z. Leimanis, Atlantica 156, Apt. 101, Rio de Janeiro. — Dānijā: A. Upīte, Prags Boulevard, Lejr. Kobenhavn.; V. Briedis, Postbox 212, Kobenhavn. V. — Francijā: E. Baumane, 56 rue Mchal Foch, Lorient; K. Birzniece, 31 rue de Seine Paris 6-eme. — Holandē: P. Martinsons, Sweelinckplein 48 den Haag. — Jaunzēlandē: Vl. Auziņš, 8 Cracoft, Terrace, Cashmere, Christchruch. — Kanadā: I. Batraks P O. Box 1060 Sta C., Toronto, 3 Ont.; Brīvā Balss Canadian Latvian Newspaper Box 295, Terminal A. Toronto, Ont.; H. Drupals, 10153, Waverley St., Montreal, P. Q.; A. Kalniņš, 240 Grace St., Toronto, Ont. — Norvēģijā: H. Dzelzkalns, Jerpefaret 7, Voksenlia, Oslo. — Spānijā: Dž. Rimkeits Gran via 15, Bilbao. — Venecuelā: J. Henkhuzens, Medicatura Paral. E-do Lara, Senare. — Zviedrijā: O. Sakārnis (Latvju Vārds), Svenska Kyrkans Diakonistyrelse, Stockholm 7, Diakonistyrelsen.

Vācijā ziedojumus Ārējās informācijas fondam lūgts nosūtīt LCK informācijas birojam: Zollbergstr 1 (14a), Esslingen N.

LCK INFORMĀCIJAS NOZARE.

Latviešu preses balsis

PRĪVA BALSS

Laikraksts turpinājumos publicē Alfrēda Valdmaņa rakstus par aktuālām trimdas politiskām problēmām. Rakstā Ko tālāk? autors apskata jautājumu par mūsu politisko vadību: Es domāju, ka latviešu trimdinieku politiskā vadība visā pasaulē jāuzņemas valdības ārkārtējam pilnvarniekam sūtnim K. Zariņam. Turpreti savu lokālo nacionāli-sabiedrisko, kultūrālo un saimniecisko dzīvi mums nevar nodiktēt neviens centrs; to kārtosim, organizēsim, pārkārtosim un pārorganizēsim mēs paši. Savā lokālajā dzīvē mums var būt domstarpības, dažādas pieejas un dažādi atrisinājumi, bet tie tad nekad neatsauktos uz mūsu tīri nacionālo vadību.

Ja šāda shēma būtu reālizējama un ja ārkārtējais pilnvarnieks tiešī vai caur ieceltiem reģionāliem pilnvarniekiem uzņemtos šādu vadību, rīcību un atbildību, tad mums ilgāku laiku nekādas politiskas vēlēšanas un kombinācijas un politiskās šķelšanās trimdā nebūtu vajadzīgas, esošās izzustu un ar laiku iestātos miers un vienprātība. Mēs sakārtotu savas rindas, sakārtotu darbus un pienākumus un nostiprinātos, lai izdarītu vispārējas vēlēšanas. Ļoti drīz mēs no tā daudz mantotu paši. Drusku ilgākā laikā mūsu spēku sāktu just mūsu tēvzeme un arī — tās apspiedēji.

Es nezinu, vai 70 g. v. Kārlis Zariņš būs ar mieru lielo atbildību un lielo darbu uzņemties. Zinu gan vienu: ja viņš teiktu, ka tādi uzdevumi nav paredzēti viņa ārkārtējās pilnvarās, tad tas būtu pilnvaru tulkojums pēc burta un ne pēc gara. Bet es ticu, ka Kārlis Zariņš grib un var uzņemties grūtības un upurus nest. Es ticu, ka viņš nevilcinātos, ja zinātu, ka tas ir tas, ko mēs no viņa prasām un gaidām, un ka mūsu ir ļoti daudz.

Ja es būtu maldījies Kārlī Zariņā, un viņš no minētā pienākuma atteiktos, tad manuprāt vēl varētu apsvērt vienu citu variantu. Es domāju par organizāciju Daugavas Vanagi. Tā ir vislielākā organizēto latviešu saime, kas aptver mūsu vislabāko un tautas visuzticamāko sargātāju elementu — latviešu karavīrus. Uz viņiem jau reiz gulies vislielākais smagums, un varbūt gulsies vēlreiz.

Domājot par to, ka latviešu trimdinieku politisko vadību varētu nodot Daugavas Vanagiem, es tomēr negribētu slēpt, ka organizācijai ir divi mīnūsi: tā neapvieno labu daļu no latviešu virsnieku saimes, kas nepieder tik daudz kaujiniekiem kā tēvu zemes iekšējās frontes cīnītājiem. Abu grupu nopelni ir lieli un abām vajadzētu sadoties rokās. Otrkārt, kopš DV piedalīšanās LNP vairs nevar noslēpt bēdīgo parādību, kuru es kādā iepriekšējā rakstā nosaucu par „apakšvadoņu" saküdīšanu pret pirmo starp līdzīgiem. Ja DV varētu aizvērt abas minētās plaisas, nevis tās tikai apsegt, tad politisko vadību trimdā varētu nodot viņiem un likvidēt visas pārējās trimdas organizācijas, kas līdz šim pretendējušas uz vadību un šim pretendējušas uz vadību un virsvadību. Kāda trešā ceļa, šķiet, nav.

Kad pašreizējā emigrācijas kustība būs beigusies, kad būsim sveluma izveidojuši savas nacionālās kolonijas, kad nesaticība un pat naids mūsu starpā būs atkal atdevis vietu draudzībai un saticībai, tad varēsim atkal domāt par vadītāju izraudzīšanu vispārējās vēlēšanās. Tagad tāds ceļš nebūtu ejams.

LATVIJĀ KOLHOZNIEKUS KATRU DIENU VADĀ AR AUTOMOBIĻIEM

Atbrīvoto vācu kara gūstekņu vidū, kas bijuši Latvijā, pa retam gadās arī tādi, kas gūsta laikā iemācīti dziedāt paradīzes putnu balsī. Nirnbergas tuvumā apmeties kāds vācietis, kas Carnikavā beidzis politisko skolu. Pretēji citiem no gūsta atbrīvotiem, viņš nobaroties resns un stāsta, ka latviešiem klājoties ļoti labi. Kolhozi gan esot, bet darbs tur neesot grūts. No rītiem kolhozniekus uz darbu aizvedot automobilos un vakaros atvedot atpakaļ. Latvijā viss esot: sehr gut!

„Die Stimme der Vertriebenen" 2. aprīļa numurā ziņo: Rīgā (?) igaunu kolhozu vadītāju sanāksmē partijas sekretārs Krotamms paziņojis, ka 20 proc. igauņu zemnieku vēl neesot iesaistījušies kolhozos. Tāds stāvoklis nevar vairs ilgāk ciešas. Partijas aģitātoru uzdevums paziņot šiem zemniekiem, ka viņi var izvēlēties, vai nu brīvprātīgi iestātīties kolhozos, vai arī sasaiņot savas mantas. **Rs.**

Vienprātība stiprina un izglābj

Ziedosim visi Ārējās informācijas fondam

turpinājumos publicē
mana rakstus par ak-
as politiskām proble-
ā Ko tālāk? autors ap-
mu par mūsu politisko
domāju, ka latviešu
politiskā vadība visā
ņemas valdības ārkār-
niekam sūtnim K. Za-
reti savu lokālo nacio-
ko, kultūrālo un saim-
i mums nevar nodiktēt
rs; to kārtosim, organi-
rtosim un pārorganizē-
i. Savā lokālajā dzīvē
būt domstarpības, dažā-
un dažādi atrisinājumi,
nekad neatsauktos uz
acionālo vadību.
chēma būtu reālizējama
tējais pilnvarnieks tiešā
eļtiem reģionāliem pilno-
uzņemtos šādu vadību,
bildību, tad mums ilgā-
kādas politiskas vēlēša-
binācijas un politiskās
imdā nebūtu vajadzīgas,
tu un ar laiku iestātos
ienprātība. Mēs sakār-
rindas, sakārtotu darbus
mus un nostiprinātos, lai
pārējas vēlēšanas. Ļoti
tā daudz mantotu paši.
ikā laikā mūsu spēku
mūsu tēvzeme un arī —
ji.
vai 70 g. v. Kārlis Za-
mieru lielo atbildību un
uzņemties. Zinu gan vie-
teiktu, ka tādi uzdevumi
ēti viņa ārkārtējās pil-
tas būtu pilnvaru tulko-
urta un ne pēc gara. Bet
Kārlis Zariņš grib un var
grūtības un upurus nest.
viņš nevilcinātos, ja zi-
s ir tas, ko mēs no viņa
gaidām, un ka mūsu ir

tu maldījies Kārlī Zariņā,
o minētā pienākuma at-
manuprāt vēl varētu ap-
u citu variantu. Es do-
organizāciju Daugavas
rā ir vislielākā organizēto
ime, kas aptver mūsu vis-
tautas visuzticamāko sar-
mentu — latviešu karavī-
viņiem jau reiz gulies vis-
magums, un varbūt gul
z.
t par to, ka latviešu trim-
olītisko vadību varētu no-
āvas Vanagiem, es tomēr
slēpt, ka organizācijai ir
isi: tā neapvieno labu daļu
ešu virsnieku saimes, kas
tik daudz kaujiniekiem kā
es iekšējās frontes cīnītā-
bu grupu nopelni ir lieli un
jadzētu sadoties rokās. Otr-
š DV piedalīšanās LNP
var noslēpt bēdīgo parādību,
kādā iepriekšējā rakstā no-
ar „apakšvadoņu" saķūdīša-
pirmo starp līdzīgiem. Ja
ētu aizvērt abas minētās
nevis tās tikai apsegt, tad
vadību trimdā varētu no-
em un likvidēt visas pārē-
ndas organizācijas, kas līdz
tendējušas uz vadību un
tendējušas uz vadību un virs-
Kāda trešā ceļa, šķiet, nav.
pašreizējā emigrācijas kustī-
beigusies, kad būsim sveiku-
eidojuši savas nacionālās ko-
kad nesaticība un pat naids
starpā būs atkal atdevis vietu
ībai un saticībai, tad varēsim
domāt par vadītāju izraudzī-
vispārējās vēlēšanās. Tagad
ejš nebūtu ejams.

**ATVIJĀ KOLHOZNIEKUS
ĀTRU DIENU VADĀ AR
AUTOMOBIĻIEM**

rīvoto vācu kara gūstekņu vi-
as bijuši Latvijā, pa retam ga-
ī tādi, kas gūsta laikā iemācīti
t paradīzes putnu balsi. Nirn-
s tuvumā apmeties kāds vāce-
as Carnikavā beidzis politisko
Pretēji citiem no gūsta atbrī-
n, viņš nobaļojies resns un
, ka latviešiem klājoties ļoti
Kolhozi gan esot, bet darbs tur
t grūts. No rītiem kolhozniekus
darbu aizvedot automobiļos un
ros atvedot atpakaļ. Latvijā viss
sehr gut!
ie Stimme der Vertriebenen" 2.
a numurā ziņo: Rīgā (?) igauņu
ozu vadītāju sanāksmē partijas
ētārs Krotamms paziņojis, ka 20
igauņu zemnieku vēl neesot ie-
ījušies kolhozos. Tāds stāvoklis
ot vairs ilgāk ciešams. Partijas
ātoru uzdevums paziņot šiem
niekiem, ka viņi var izvēlēties,
nu brīvprātīgi iestātīties kolhozos,
arī sasaiņot savas mantas. **Rs.**

ondam

PA JAUNĪBAS TEKĀM

Andrējs Iksens

Kas tie par diženiem latviešiem

LUDVIGS BOLŠTEINS

Nemirstīgo cīnītāju rindās Ludvigs Bolšteins ir viens no retajiem, kas slavenajā piecu gadu posmā no 1915. līdz 1920. gadam vienmēr stāvējis un cīnījies pašās priekšgala rindās. Lai padomājam tikai: latviešu veco strēlnieku sākuma vienībās viņš cīnās kopā ar Briedi un Bangerski; Kalpaka bataljonā viņš ir adjutants; Baloža brigādē štāba priekšnieks; Bermonta satriekšanas laikā viņš bija 9. Rēzeknes pulka komandieris, kad šis pulks viņa vadībā veidoja to knaiblu spārna zobu, ko pret Bermonta karaspēku virzīja virspavēlnieka štābs no Bolderājas gar Lielupi uz Bulļiem un Kalnciemu un tālāk Kurzemē.

1920. gadā kādā karaspēka parādē Rīgā Francijas militārās misijas priekšnieks pulkvedis Diparkē (Du Parquet) Francijas valdības vārdā piesprauda Goda leģiona ordeņus un goda zīmes Latvijas nacionālās armijas deviņiem instruktoriem un kareivjiem un četriem virsniekiem. Viens no šiem virsniekiem bija Ludvigs Bolšteins, toreiz gados visjaunākais pulkvedis Latvijas armijā (32 gadi). Skatītājus jūsmināja ne vien mūzika un īpašā goda sardze, bet visvairāk savdabīgais ceremoniāls, kāds tas franču tradicijās pastāv no Napoleona laikiem: pirms apbalvošanas franču pulkvedis ar kailu zobenu viegli piedūra apbalvojamā galvai, tad paņēma adjutanta pasniegto ordeni un piesprauda jaunā goda leģiona bruņinieka krūtīm.

Pēc apbalvošanas varoņi devās atpakaļ pie saviem pulkiem uz Latgales fronti, kur godam nobeidza Latgales atbrīvošanu, sasniedza valsts etnografisko robežu un deva iespēju noslēgt pamieru.

Karam izbeidzoties, Bolšteins atstāja armijas rindas, aizgāja privātā dzīvē un saimniekoja savās dzirnavās. Likās — šim kauju virsniekam miera laika dienests šķita it kā par vieglu un nepiemērotu. Bet kad radās vajadzība pēc asa, pārbaudīta un atbilstoša robežsargu priekšnieka, viņu aicināja un iecēla par robežsargu divīzijas komandieri, jau ģenerāļa pakāpē. Šis dienests, it sevišķi mūsu austrumu pierobežā, atgādināja jau vairāk līdzības kaujas apstākļiem un bija īsti piemērots tik piedzīvojušam, rūdītam un slavenam karavīram.

Kad 1940. g. jūnija sākumā Kremlim bija „jāmotivē" iebrukums Latvijā un citās Baltijas valstīs, boļševiki kādā punktā vienkārši ielauzās Latvijas robežās, notēloja sadursmi, nodedzināja robežsargu mītni, nobendēja vairākus robežsargus un pat kādu robežsarga sievu, līķus pamezdami notikuma vietā. Maskava apgrieza šo lietu otrādi, gluži pēc tā paša parauga kā 1939. gadā Somijā. Boļševiku noziedzīgā diplomātija sāka brēkt par latviešu iebrukumu, apvainoja mūsu valsti naidīgā rīcībā un piedraudēja ar pretrīcību. Sadursmes apstākļu tuvāku noskaidrošanu valdība uzdeva ģenerālim Bolšteinam. Bet kas gan tur vairs bija ko noskaidrot — viss jau bija skaidrs. Ģenerālis vēlreiz ieradās notikuma vietā, atbrauca Rīgā un sniedza ziņojumu valdībai, bet pašam savs lēmums viņam arī bija nobriedis, to viņš atstāja savā zināšanā.

Kad 17. jūnijā Rīgas ielas satricināja Āzijas orkāns un Staļina tanki ripoja gar iekšlietu ministrijas namu, ģenerālis Bolšteins nošāvās savā kabinetā otrā stāvā. Divi ieskrējušie virsnieki — adjutants un tieslietu pārzinis — atrada savu komandieri bez dzīvības zīmes. Lai neradītu vēl lielāku satraukumu, tautai paziņoja ģenerāļa pēkšņo nāvi, neminot iemeslu. Apbedīt viņu izdevās vēl puslīdz pieklājīgi.

Ilggadīgais karaskolas priekšnieks un daudzu jauno virsnieku audzinātājs pulkvedis Kripēns šajā sakarībā kādā vietā raksta, ka ši nāve ir izcils varonības piemērs: Bolšteins devās nāvē ne aiz bailēm no gaidāmām mocībām, bet gan pildot augstāko karavīru pienākumu, lai aiznestu kapā tikai viņam zināmus noslēpumus un glābtu daudzu citu dzīvības.

Par kauju nopelniem Latvijas armijā ģenerālis Bolšteins apbalvots ar Lāčplēša kara ordeņa 3. un 2. šķiru.

JĀNIS KURELIS

Latviešu veco strēlnieku cīņu laikos Kurelis bija bataljona komandieris 5. Zemgales strēlnieku pulkā. Pēc Krievijas sabrukuma viņš ar vairāklem virsniekiem un pulka veselīgo kodolu devās dziļi Iekškrievijas dienvidaustrumos. Tur latvieši sapulcējās Dienvidurālu pilsētiņā Troickā un nodibināja slaveno Troickas pulku, kas iegājis Latvijas brīvības cīņu vēsturē līdzīgi Imantas pulkam kā leģendāra atsevišķa vienība. Šis pulks Kureļa vadībā cīnījās pret boļševikiem Sibirijā, ar kaujām nostaigāja no Urāliem līdz Vladivostokai, šķērsojot tātad visu Āzijas kontinentu, un 1920. gadā atgriezās Latvijā no otras puses. Viņi bija apceļojuši apkārt zemes lodei, cīnījušies, cietuši arī zaudējumus. Tagad par šiem troickiešiem un imantiešiem zinām visai maz. Starp dzīvi palikušiem trimdā zinām Kārli Lobi, Pēteri Dardzānu, Pēteri Mantinieku, prof. Arv. Švābi, rakstnieku Voldemāru Dambergu un vēl dažus. Daudzi ir no jauna cīnījušies un sadeguši uz dzimtenes brīvības altāra; dzimtenē palikušo likteņi nav zināmi.

Pēc atgriešanās Latvijā ģenerālis Kurelis kādu laiku darbojās kara padomē un Latvijas aizsardzības biedrībā, līdz viņu iecēla par tehniskās divīzijas komandieri. Tanī amatā viņš sabija ilgus gadus, attīstīdams mūsu techniskās vienības par kvalificētu karaspēku, kāds viņš bija līdz svešo iebrukumam.

Otrā pasaules kara laikā ģenerālis Kurelis kopā ar saviem domu biedriem un agrākiem līdzgaitniekiem Vidzemē, Skrīveros, noorganizēja kādu militāru kustību, ko tautā sauca par kureliešiem. Ja par viņu vēsturi mēs līdz šim zinām visai maz, tad ideoloģija gan skaidra: 1) pret komūnistiem; 2) pret hitlerieši; 3) sagaidīt rietumu demokratiju palīdzību un iet kopā ar tām; 4) saglabāt, cik daudz vien iespējams, dzīvu latviešu karotāju.

Atstājuši Vidzemi, kurelieši nocietinājās kaut kur ziemeļrietumu Kurzemes mežos un gaidīja savu laiku. Tas nenāca. Toties nāca hitleriešu pavēles un vajāšanas. Beidzot bija jau sadursmes ar Hitlera žandarmiem. Neziņa, veltīga palīdzības gaidīšana un šaubas robežojās ar izmisumu. Galdītā vēstures atkārtošanās izpalika, cerētie sabiedrotie dzīvoja Jaltas līgumu mānos.

Beigu agonijā hitlerieši šo Kureļa vienību jau kvalificēja par atklātu pretinieku. Norisinājās kaujas. Krita fanātiskais kurelietis leitnants Rubenis. Hitlera lauku kara tiesa Liepājā notiesāja un nošāva Kureļa štāba priekšnieku un kustības dvēseli Kristapu Upelnieku.

Mūsu tautas traģēdiju virknē šī kureliešu traģēdija vismazāk apgaismota, un viņas lielā nozīme nemaz nav novērtēta. Literātūrā zināma vienīgi Arvēda Švābes balāde, vēsturisku aprakstu nav. Liekas, būtu jau laiks par to domāt un jau tagad vismaz dokumentēt savas atmiņas kādam, kas tur bija klāt, palika dzīvs un prot cilāt spalvu. Kādreiz tas būs ļoti vērtīgs pakalpojums nākotnei, vēsturei un mūžībai.

Spēle pilī britu joslā

Noskaidrojies, ka Mērbekas teātra saime vēl var palikt vienkopus, lai laikā no 11.—20. aprīlim viesotos britu joslas nometnēs ar Fr. Molnāra komēdiju Spēle pilī, ko ar lieliem panākumiem teātris jau izrādīja amerikāņu joslā. Šai turnejā teātris apmeklēs ACCU nom. Hanoverā, Volterdingenu, Oerelu, Ventorfu, Libeku, Eitinu, Neištati, Hamburgu un Oldenburgu. Līdz ar to nobeigsies teātra 4½ gadu ilgais darba posms Vācijā.

Prof. P. Starcs

Vai tev jau ir savs darba un dzīves projekts?

Laimīgs ir tas cilvēks, kas apzinās savu dzīves misiju, zina kā to pildīt un ar aizrautību veic savus uzdevumus. Pilnvērtīgai dzīvei cilvēkam ir jāsāk gatavoties jau no agras jaunības.

Pareizo dzīves ceļu atrast un saviem uzdevumiem sagatavoties cilvēkam palīdz ģimene, skola, baznīca un jaunatnes organizācijas. Bet tā kā jaunatnes organizācijas ir vairākas, tad jauniešiem un viņu vecākiem ir jātiek skaidrībā, kuŗa no šīm organizācijām pēc saviem mērķiem un darba metodēm vislabāk atbilst jaunieša centieniem un dzīves mērķiem.

Vairāk nekā pirms divdesmit gadiem Latvijā radās mazpulku organizācija. Valsts neatkarības beigu cēlienā darbojās pāri par 1000 mazpulku ar apmēram 40.000 aktīviem biedriem. Mazpulku organizācija visās zemēs savā vairākumā sastādās no lauku jaunatnes, un tās darbs cieši saistīts ar tēva sētas un dzimtās zemes kopšanu. Valsts neatkarības laikā mazpulku ideāli paspējuši laist tik dziļas saknes, ka arī svešumā radās vēlēšanās uzsākt darbošanos mazpulka ideju garā. Bet šis jaunatnes organizāciju veids prasa stabilākus dzīves apstākļus. Emigrācija un nometņu pārcilāšana jaunatnes darbību stipri traucēja. Bet nav izšķirīgas nozīmes tam, vai kādam jaunietim ir kabatā biedru karte — svarīgāka ir vēlēšanās augt un darboties mazpulku vai kādas citas organizācijas centienu garā, kas palīdzētu viņam sagatavoties turpmākiem dzīves uzdevumiem.

Mazpulku organizācija radās ASV, pag. gada simteņa beigās. Organizācijas stāvoklis nostabilizējās 1914. g., kad pieņēma agronomiskās palīdzības likumu, kas paredzēja iespēju izsniegt mazpulku organizācijām valsts pabalstus.

ASV mazpulku organizācija ir pazīstama ar 4 H apzīmējumu. Šis nosaukums radies no mazpulku programmas pamata punktiem angļu valodā: mana galva skaidrākai domāšanai, mana sirds lielākai uzticībai, manas rokas ražīgākam darbam, mana veselība labākai dzīvei. Organizācijas devize ir — Vislabāko vēl labāku (To make the best better).

Mazpulku organizācija kļuvusi par pasaules plašāko lauku jaunatnes organizāciju. Otrā pasaules kara priekšvakarā ASV pastāvēja apm. 80.000 mazpulku ar 2 miljoniem aktīvo biedru, bet kopā ar vecbiedriem ap 11 miljonu. Mazpulku nozīme ir četrstūraina āboliņa lapa. No ASV mazpulku organizācija izplatījusies pa visu pasauli. Anglijā darbojas 1300 mazpulki ar 60.000 biedriem, kas apvienoti 56 apgabalu savienībās un vienā centrālā organizācijā. Šo organizāciju atzīst par tik svētīgu, ka valdība pag. budžeta gadā tai piešķīrusi 20.000 mārciņu lielu pabalstu.

Katra zeme savai mazpulku organizācijai piedevusi noteikti nacionālu raksturu, jo parasti tās darbs saistās ar lauksaimniecību un lauku dzīvi. Bet tāpat kā Vidzemes vai Zemgales lauksaimnieks nevar saimniekot pēc Kalifornijas vai Pensilvānijas lauksaimnieku parauga, tāpat arī mazpulku organizācijai savs darbs ir jāpieskaņo savas tautas dzīvei un centieniem. ASV speciālisti savu mazpulku programmā ir paredzējuši šādus galvenos uzdevumus: 1) palīdzēt jaunatnei iepazīties ar savas tautas un valsts ideāliem un augt savu pilsoņa pienākumu un atbildības apziņā; 2) palīdzēt jaunatnei iepazīties ar lauksaimniecību un mājturību; 3) dot jaunatnei iespēju ekskursijās un praktiskā darbā labāk piesavināties sava nākamā aroda zināšanas; 4) palīdzēt jaunatnei iepazīties ar dabu un savas apkārtnes dzīvi; 5) mācīt jaunatnei ar zinātnes palīdzību meklēt atrisinājumus savām dzīves problēmām; 6) palīdzēt jaunatnei ievingrināties kopdarbības pasākumos; 7) pieradināt jaunatni pie veselīga dzīves veida un saprātīgas brīvā laika izlietošanas, rīkot darba sacensības un mudināt jaunatni dzīvot pilnvērtīgu un idejiski bagātu dzīvi; 8) rādīt jaunatnei ceļus, kā pacelt lauksaimniecības ienesību un uzlabot lauku dzīves apstākļus.

Šī programma var noderēt par paraugu jaunatnes dzīves veidošanai.

Katram jaunietim, iestājoties mazpulkā, jāizstrādā savs darba projekts, kuŗa reālizēšanā viņam palīdz organizācijas vadītāji. Projektam jāparedz kāda lietderīga darbība, kas dod vērtīgas zināšanas vai arī praktisku ieguvumu. Labākie sasniegumi tiek godalgoti štatu un pēdīgi valsts izstādē, ko katru rudeni sarīko Čikāgā.

Katru vasaru Vašingtonas tuvumā sariko mazpulku nometni, kuŗā no katra štata ierodas pa 2 zēniem un 2 meitenēm. Rudeņos Čikāgā notiek mazpulku kongress, kuŗā var ierasties pa 50 delegātiem no katra štata. Tai pat laikā notiek mazpulku starptautiskā izstāde.

Svarīgākā prasība, ko uztur šī organizācija — katram jaunietim ir jābūt savam projektam, kuŗa reālizēšanai tas velta savu laiku un enerģiju, kas izslēdz bezmērķa apkārtklaiņošanu un laika pavadīšanu bezdarbībā.

Pašlaik mūsu jaunatne, kas vēl uzturas DP nometnēs Vācijā, gatavojas izceļošanai pa lielākai daļai uz ASV, kur iesaistīsies lauku darbos. Turienes jaunatne gribēs, lai mūsējie viņiem ko pastāsta par mūsu zemi un tās lauksaimniecību. Vai būsim pienācīgi sagatavoti? Vai te vēl neatliek daudz ko darīt? Pārkrievējā nometņu dzīvē iespējams vēl daudz ko tādu paveikt, kas vēlākās dzīves gaitās būs sasniedzams tikai ar lielāko piepūli. ASV vispārēju atzīšanu ieguvušā prasība, ka katram jaunietim vajag būt savam projektam, pie kuŗa reālizēšanas tur strādā ar prieku un aizrautību miljoni jauniešu, būtu arī mums pieņemama par vadītāju principu. Pilnvērtīgu un laimīgu dzīvi cilvēkam var dot tikai mērķtiecīgs, idejiski apgarots un ar aizrautību veicams pozitīvs darbs.

Olģerts Rūsis

Naftaļa lāsts

**„Lai vējš kā pelnus izpūš tavas domas,
Lai tavus darbus mazās skudras grauž!"**

Šos vārdus Jāzepa un viņa brāļu pirmajā cēlienā saka Naftalis, nolādot Jāzepu. Un lugas gaitā pierādās, ka Naftalis, laikam dažā ziņā Jāzepam tuvs, pateicis lāstu, kas Jāzepu nelaiž vaļā nekādi. Jāzeps — liels organizātors un domātājs, vienmēr spiests cīnīties ar citu cilvēku zemiskumu un naidu un, cīnoties ar sevi, vienmēr glabā lādē ērkšķu kreklu un to jo asāk izjūt visas Ēģiptes valdnieka godībā. Šo ērkšķu kreklu nespēj iznīcināt nekas.

Ir bijuši pasaulē cilvēki, kas līdzīgi Jāzepam nesuši šādu simbolisku ērkšķu kreklu — veikuši lielus darbus, bet tajā pašā laikā cīnījušies ar ārkārtīgiem apstākļiem vai dzīvojuši ar lieliem trūkumiem sevī. Te nu sakāmvārds vietā, ka Dievs gādā, lai koki neieaugtu debesīs. Bet patiesībā bijis tā, ka daudziem viņu trūkumi palīdzējuši šais debesīs iesniegties, kamēr citi, būdami gan ļoti apdāvināti, bet lutināti, slavēti, iedami caur dzīvi bez mazākā šķēršļa, pašiem nemanot apstājas savā attīstībā un beigās uz kapa akmeņa neiemanto vis slavenu ierakstu, bet nenozīmīgas rindas. Pārlasot tāda cilvēka dzīves stāstu, var konstatēt, ka vienīgais, kas mirušajam tiešām bijis — ir iedomība. Tā arī var izskaidrot, kāpēc slaveni vīri atstāj nenozīmīgus pēcnācējus. Tiem gan ir tēva dāvanas, bet nav gribas, jo — kā saka Edisons — ģenijs ir deviņas desmitdaļas darba un viena desmitdaļa talanta.

Daudzo daiļo statuju autors Mikelandželo bijis pats stipri neglīts, it kā radinieks Viktora Igo Dievmātes katedrāles zvanītājam, kas, būdams pats nelevērojams, nesa sevī ļoti plašu dvēseli. Otram lielajam renesanses gleznotājam Leonardo da Vinči, šķiet, bija viss: viņš bija bagāts, skaists, ļoti daudzpusīgi apdāvināts, zinātnieks un mākslinieks, bet viņa dvēselē pavisam mazam esot jau bija kāda brūce — savu māti viņš nekad nebija redzējis. Ilgās pēc tās viņš esot gleznojis visas savas brīnišķīgās madonnas. Un Gēte, Vācijas kultūras pīlārs, kam bija viss, lai savu dzīvi varētu nodzīvot ērtībās, pats saprata, ka tas kaitēs viņa mākslai. Viņš mācīja pats sevi atsacīties, savaldīties un pakļauties, nepadoties zemām baudām. Tas īsti parāda viņa gara lielumu — viņš atteicās no pārejošā, kaut to viņam deva saujām, lai gūtu gara vērtības un pats dotu tās, kas paceļas pāri ne vien viņa laikam, bet iesniedzas jau mūžībā. Viņš saprata, ka lielākais ļaunums cilvēkam draud no viņa paša gara kūtrības, no viņa padošanās miegainībai. Tuvs Gētem bija Šekspīrs, ko viņš kādā dzejolī uzrunā: „Viljem, tu zvaigzne pār kalngalu." Un tas pats drūmais atteikšanās sonors skan arī Šekspīra sonētos. Bet viņi abi, Šekspīrs un Gēte, nebūt nebija „lielie vientuļi", kā to varbūt iztēlo romantiķi. Šekspīrs un Gēte mīlēja dzīvi.

Šekspīrs savās drāmās rādīja cilvēku — kaisligo, nesavaldīgo, jauno, cēlo, to, kas apmaldījies, to, kas uzvarējis, to, kas milā spēj visu, un to, kas naudas dēļ kļuvis mulķīgāks par nerru. Cik reiz Šekspīra darbos nesagrūst viss — kā dzīvē traku kaislību svelmē, un tomēr lielais meistars smaida un aicina: „Out of this danger, this nettle, we pluck this flowers, happely!" (Projām no briesmām, šīm nātrēm, mēs laimīgi plūksim puķes!) Savas dzīves laikā viņš bija pilnīgi nepazīstams, tikai aktieris teātrī, bet taisni tādēļ viņš varēja ar savu skatu labāk kā citi vērot cilvēkus bez maskas — no viņa neviens neslēpās.

Anglijas karalis Henrijs VIII savā 38 gadu valdīšanas laikā bija cietsirdīgs un nežēlīgs virs, kas ar savu dzīvi jedzēš šausmas mūsdienu cilvēkam. Kad viņš 1547. gadā mira, uz troņa nāca viņa 9 gadus vecais dēls Eduards VI. Bet viņš bija pavisam savādāks nekā tēvs — ar savas mātes Annas Boleinas jūtīgo dvēseli. Tajos laikos citkārt asiņainajā Anglijas vēsturē tas bija kas neparasts. Plosījās visā Eiropā katoļu un protestantu cīņas. Visa laikmeta nežēlība bija stiprā pretstatā valdniekam, kas visur gribēja būt godīgs un taisnīgs, bet sastapa nodevību, viltu un liekšķību. Karaļi tajos laikos bija robusti, spēcīgi vīri, kuŗu kāju smagie stulmzābaki bija raduši samīdīt vājāko un dzelzs dūrē saturēt tautu, bet šī valdnieka vājos plecus lieca zemāk un zemāk Albiona svars. Cik labprāt viņš būtu labs un sirsnīgs milā uz savu tautu, bet ne kā Henrija Nežēlīgā mantinieks staigātu šo akmens pilu varas un krēslas istabās. Tas sagrauza karali nepilnos 6 gados. Viņš mira jau 1553. gadā, nozuda kā rets zieds. Pēc viņa troni nāca viņa māsa, kuŗas nežēlīgā protestantu vajāšana devusi tai Asiņainās pievārdu.

Tas ērkšķu krekls, kas bija sadurstījis ne vien Eduarda VI dvēseli, bet arī Mikelandželo; Danti, ideālās milestības pielūdzēju; Rembrandtu, holandiešu mākslas milzi, — tas tomēr viņus nesalauza tā, kā deviņgadīgo karali. Mikelandželo, spitēdams savam neglītumam, bieži vien dzijās naktīs trieca savu kaltu viscietākajā marmorā, veidodams neaizmirstamus tēlus, dzīvus un skaistus. Vācu tagadnes drāmatiķa Gerharda Hauptmaņa pirmo darbu saņēma ar svilpieniem un uz beigām publika dialogus papildināja ar ironiskām piezīmēm un neļāva pat nobeigt izrādi. Pirmais darbs bija vājš, bet Hauptmani neveiksme nesalauza un netraucēja to vēlāk uzrakstīt Nogrimušo zvanu, kas vareni apliecina Hauptmaņa talantu. Un kad Hauptmanis mira, viņš bija uzvarētājs — mākslā un dzīvē. Viņš bija skaidrojis savu garu un ar tā spēku uzvarējis, jo ar laiku no cilvēka nokrīt viss tas, ko viņš pats sev uzlicis kā masku vai tas, ko citi viņam uzlikuši. Laika perspektīvā tikai īsti izdalās ģenijs vai blēdis, no laika tiesas neviens nevar noslēpties.

Un galā no visas dzīves paliek tikai viens, tas, ko teicis franču krāsu meistars Delakruā savam draugam: „Ilūzijas aiziet viena pēc otras. Tikai viens paliek pāri, mana vienīgā kaisle, reālais prieks — tas darbs. Lai tas pārdzīvo visas pārējās!"

ANDRIM ŠOVAKAR NAV LAIKA,

Viņš raksta vēstuli Vientuļo skautu inspektoram T. Dukātam, Memmingen (13b), DP Camp, Fliegerhorst.

Atkal dabūjama latviešu

GRĀMATU GRĀMATA

brāļu Kaudzīšu **Mērnieku laiki**

nesaīsināts izdevums ar **Edv. Brencēna 56 oriģinālilustrācijām uz krīta papīra.**

Cena audekla sējumā DM 15.—.

Atkalpārdevējiem parastā atlaide. Grāmatu izsūtām tikai pret samaksu vai pilnā pēcmaksā.

LCK apgāds LATVIJA
Esslingen/N., Breite Str 6.
Germany.

Svētdien Eslingenas latviešu teātra PĒDĒJĀ IZRĀDE

Darbību izbeidzot, Eslingenas latviešu teātris svētdien, 16. apr. pl. 20 sniedz savu pēdējo izrādi — K. Miķelsones lugu Slinkā sieva. Teātŗa personāls, aktieŗiem emigrējot, tikt.āl sarucis, ka turpmāk uzvedumi vairs nav iespējami.

Teātŗa kodols radies 1945. g Ambergā, kur noorganizējusies trupa, kas vēlāk, Eslingenas latviešu kolonijai nodibinoties, pārcēlās uz Eslingenu, pašu spēkiem izbūvēja šeit skatuvi un sāka intensīvu darbu. Ansamblis, sākot ar 1945. gada 18. jūliju līdz šim iestudējis un izrādījis 16 inscenējumus, sniedzot pavisam 551 izrādi un 6 dažādus sarikojumus. Pagājušā vasarā teātris varēja atskatīties uz 500 izrādēm, no kuŗām Eslingenā vien notikušas 178, ko apmeklējuši 62.000 skatītāju. Tas liecina, ka tautiešu atsaucība bijusi visai liela, un ikviens kolonijas iedzīvotājs teātŗa izrādes noskatījies 12 reižu. Caurmēra apmeklētāju skaits izrādēs bijis ap 440, bet līdz darbības beigām pavisam Eslingenas teātŗa mākslinieku sniegumus dažādās Vācijas nometnēs noskatījuši 239.060 apmeklētāju. Slinkās sieva izrāde svētdien, protams, šo skaitu vēl paaugstinās.

Visvairāk izrādītas R. Blaumaņa un M. Ziverta lugas — No saldenās pudeles, Skroderdienas Silmačos, Trīnes grēki, Brīnumzālīte; un Minchauzena precības, Cilvēks grib dzīvot, Āksts, Riebeklis, Sievas māte, Divkauja, Karātavu komēdija, Ķīnas vāze. Rainis reprezentēts ar Mila stiprāka par nāvi, seko Anšl. Egļiša Gaisma gleznotājs, T. Zeltiņa Donžuāna pēdējā milestība, Annas Brigaderes Kad sievas spēkojas, Jāpa Jaunsudrabiņa Jo pliks jo traks un K. Miķelsones Slinkā sieva. Interesanti atzīmēt ka vislielākais apmeklētāju skaits 1945. gadā bijis Blaumaņa No saldenās pudeles izrādēm — 34.463, bet pagājušā vasarā, emigrācijai pastiprinoties, Brigaderes Kad sievas spēkojas noskatījušies vairs tikai 7609 apmeklētāji. Teātris caurmērā gadā sniedzis 125 izrādes, resp. katru trešo dienu vienu izrādi, pie kam bijuši gadījumi, kad vienā mēnesī veselās 17 latviešu nometnēs sniegtas 24 izrādes.

Tagad darbs beidzas. Vācijā palicēji to sajūt kā lielu zaudējumu. Bet latviešiem pasaulē un pašiem mākslinieķiem paliek cerība uzcelt svešumā jaunu teātri. Paldies un labas sekmes!

Atvadas Eslingenas teātrim

Vēl zālē nav izskanējis Leksītes pēdējais speciālvārds un Gāršu istabas atbalso Grīga mūziku, bet jūs jau aizbraucat no mums. Auto prožektors met gaismas kūļus pavasara miglas vālos, meklēdams un taustīdams ceļu . . . Un šai mirklī, kad spožā zvaigzne virs priežu zariem izdzisusi, kad viss skaistais šķiet pagātnes daļa un nākotne pretim raugās ar krēslas acīm, gribas jums visiem siltu paldies teikt. Arī viņiem — kuŗi vairs nav jūsu vidū, bet ar savu darbu līdzina jūsu nākotnes ceļu.

Tas varbūt ir par maz. Bet ko vairāk lai dod trimdinieks? Pat smiekli reizēm ir dārgāki par gabalu maizes, un ceļa somās ir tikai atmiņas par dzimteni, par tiem skaistajiem un bagātajiem vakariem, kas vadīti Rīgas teātros. Sirds sāka krūtīs kā nosalis zvirbulēns pie loga.

Paldies par tām dienām, kad mēs no malu malām pulcējamies vienkopus ar labām cerībām sirdīs. Jūs bijāt šo cerību stiprinātāji un sargātāji. Neviens ceļš jums nebija par tālu un grūtu. Jūs ieradāties visattālākās Vācijas malās, un līdzi jums atbrauca latviešu Dieviņš, auzu skaru mēteliti un ābeļziedu apbirušiem pleciem. Un mums visiem likās, ka tepat jau ir sirmā Daugava, skanošā Gauja Un vai tur no Vestienas puses šurp neraugās Gaiziņš, un starp Latgales ezeriem, mākoņos ietinies, nesnauž Padebešu kalns? Viss bija tik tuvu, tepat ar roku sasniedzams. Un tepat jau ir Rīga. Lūk, Nacionālā teātŗa liepās jau šūpojas pirmais zaļums un baltie maija zvaniņi plaukst Bastejkalna pakājē. Un vai vakar Nacionālā teātrī nebija Ķīnas vāze? Jā, tā pati, kuŗas lauskas kā miera baloži nokrita pie saligušās Cērpu ģimenes kājām. Un vai šodien nav Pūt', vējiņi, un vakarā gan mēs laikam staigāsim pa Jauno siržu tiltu? . . . Taču drusku mīlestības piederas pirmajām pavasara dienām.

Piedodiet, biju aizsapņojusies. Bet sapņi jau ir mūsu krēslas stundu draugi.

Tas varbūt ir par maz, bet ko lai citu dod trimdinieks? Tomēr — kaut ko var apsolīt, pavisam noteikti: kad pēc gadiem skanēs Pūt', vējiņi, un dzimtene izstumtos sauks mājās, mēs redzēsimies! Un ja cita nekā pirmajam vakaram nebūs — tad klēpis zeltaino pureņu un balto ievu no Gaujas un Daugavas krastiem!

Rūta Dulbe,
Karlsrūē

Valodas ziedi

Nujorkas latviešu laikraksts Laiks, citējot kāda sarikojuma ielūgumu, raksta:

Ir saprotams, ka, ilgus gadus dzīvojot svešā vidē un ikdienā nelietojot un nedzirdot mātes valodu, tā ierūsē. Par to būtu veltīgi kādam pārmest. Bet neparasti turpretī ir, ja valodas rūsu uzskata par kaut ko tādu, ko nav jācenšas notīrīt arī tad, ja tas iespējams. Filologi saka, ka svešumā pret valodas kroplojumiem jāvēršoties ar jo stingrāku bardzību. Šim uzskatam var pievienoties vai nē, jo tieši svešumā ne vienmēr valodas kļūdas ir rakstītāja resp. runātāja vaina, bet visminimālākā prasība arī te ir, ka iespiestam vārdam jābūt saprotamam. Jāšaubās, vai sekojošās rindas šim prasībām atbilst:

„Pulkwesha Kalpak Peeminas Deewkalpoyums, Sestdien Marta 4tā, 1950. G. Pulksten Astonos Wakara Weesis Wecauces Draudses maz. Janis Turks eerodas no Michigan Notures Pilnu Deeswkalpoyumu. Lai waretu eepasitees ar wairak yaun-eebrauzeyeem Mazytayeem yus esat lugti atnakt us Basnizu."

Paraugs ņemts no ASV latviešu organizāciju paziņojumiem. Jāšaubās, vai attiecīgajai organizācijai nebija iespējams konsultēt ar kādu latvieti, kas šos tekstus spētu padarīt latviešiem saprotamus. Ja nu tas nav darīts, tad jāatzīst, ka tā bijusi jocīga iedomība.

Jauns ierocis cīņā par Latviju

No Vācijas uz tālākām zemēm izceļojušie latvieši — it īpaši tie, kas vēl nepārvalda angļu valodu — bieži izjutuši pretkomūnistiskās informācijas materiālu trūkumu. Tas neļauj pilnam izmantot tiešo kontaktu ar rietumu nāciju ļaudīm tās lielās nelaimes jundīšanai, kas plosās Latvijā un citās cilvēcisko tiesību un brīvību zaudējušās valstīs, apdraudot arī visu pārējo pasauli. Lai šo trūkumu novērstu, LCK informācijas nozare sagatavojusi virkni brošūru angļu valodā, no kuŗām pirmā jau iznākusi.

I testify and warn (Es liecinu un brīdinu) ir šīs brošūras nosaukums. Balstoties uz faktu un skaitļu materiālu, tā spraigā un pārliecinošā valodā stāsta par latviešu tautas baigo likteni komūnisma asiņainajā terrorā, noraudama melu un fikciju plīvuri Maskavas despotu sejām. Lielos vilcienos tur attēlots, kas noticis un notiek padomju varai pakļautajā Latvijā, un ko var piedzīvot arī valstīs šaipus dzelzs priekškara, ja rietumi ļaus notikumiem risināties Staļinam vēlamā gaitā. Šajā izdevumā atklāto patiesību ar savu parakstu apliecinās ikviens latvietis, jo katrs esam to pieredzējuši.

Lai šīs liecības un brīdinājumi jo plaši izskanētu brīvo tautu saimē, LCK informācijas nozare iespiedusi **I testify and warn** tādā eksemplāru skaitā, ka varēs to piesūtīt ne vien tiem tautiešiem, kas materiāli atbalstījuši Informācijas nozares darbu, bet arī visiem laikraksta Latvija abonentiem ārzemēs un ikvienam latvietim, kas to pieprasīs. Brošūras izsūtīs bez atlīdzības, taču Informācijas nozare būs pateiciga arī par labprātīgiem ziedojumiem šī plašā pasākuma sekmīgai turpināšanai.

Latvieši brīvajā pasaulē, — ļaujiet šai brošūrai runāt uz jūsu jaunajiem darba biedriem, paziņām un draugiem Anglijā, Amerikā, Kanadā, Austrālijā un citās angļu valodas zemēs. Tas ir jauns patiesības ierocis cīņā par latviešu tautas glābšanu un mūsu tēvzemes atbrīvošanu no sarkanā lāsta.

Vilis Lesiņš

PĒTERIS AIGARS

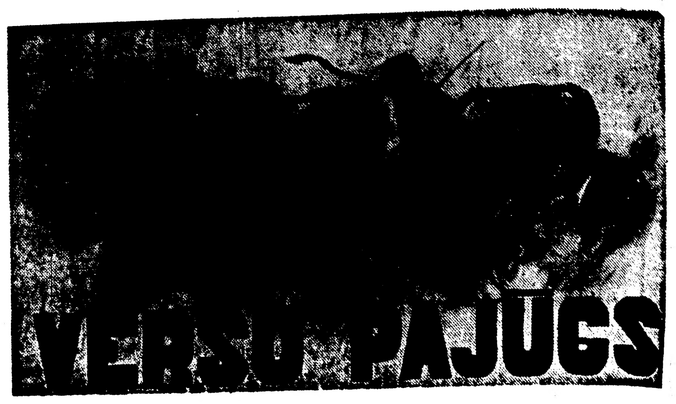

Ernas Geistautes viņete un zīmējumi

(3 turpinājums.)

„Ko tu zini par viņas vīru. Viņām visām tur bija bērni. Vai mazums tādu redzēts. Kamēr mums gāja labi, visas vēlējās apprecēties ar vāciešiem vai vismaz vācu bērnu. Nebūsim lētticīgi."

„Bet tik ļauna viņa neliekas."

„To mēs nezinām. Pašaizsardzības instinkta mudinātiem mums katrs ārzemnieks jāuzņem kā laupītājs, kamēr viņš nav pierādījis pretējo. Un arī tad lai viņš labāk iet, nekā nāk."

„Volfgang, tu esi netaisns pret šo sievieti. Atceries, ko rakstīji par Rīgu, cik tev latvieši draudzīgi."

Volfgangs Krāmers atzvilā dīvānā un aizsmēķēja cigāru. Viņa pirksti bija tikpat resni un brūni kā cigārs. Delna raupja, vienās čulgās.

„Suns arvien laiza tam roku, kam pātaga. Ko mums līdz draugi, kas nekā nevar dot. Es vēl arvien esmu nacionālsociālists, un mans pasaules uzskats māca, ka neīsti draugi bīstamāki nekā ienaidnieki. Ja gribi — dod viņai pienu, varbūt kādu olu, sviestu un miltus, bet nekā vairāk. Mūsu ģimenes durvis viņai paliks slēgtas."

„Kā vēlies," teica Urzulas kundze piecelotīes, lai novāktu traukus. „Ir jau labi, ja cilvēkiem var palīdzēt!"

Volfgangs Krāmers cerēja ar šādu nostāju apklusināt sirdsapziņu. Savā laikā viņam daudzkārt tas bija izdevies. Viņš daudzkārt bija pratis apdāvināt savus upurus, glaimot tiem, izpalīdzēt sīkās vajadzībās. Toreiz aiz viņa stāvēja valsts ar savu morālo spēku. Tagad viņš bija kā kuģis bez kompasa. Vārdos viņš spēja zvērēt uzticību vecajai mācībai, bet sirdī nemaldīgās ticības vairs nebija. Pārliecība grīļojās un bruka. Visgrūtāk Krāmeram klājās naktīs. Tiklīdz viņš aizvēra acis, tuvojās kāds bērns ar baltu puķi rokā, un tas bija Dagnijas. Viņš nāca apciemot tēvu. Brīžam viņa pati tuvojās viņam, jauna un ziedoša kā Rīgas laikos. Viņa aicināja, sauca. Krāmeru sagrāba drebuļi, pārņēma auksti sviedri. Slepeni viņš vienreiz noglaudīja Jānītim galvu, kad tas rotaļājās ar bērniem. Roka pēc tam dega kā sadzelta. Brīžam likās, ka nervi neizturēs un viņš, ja ne citādi, tad murgos atklās patiesību. Tas būtu draudzīgi, ja Urzulai viss kļūtu zināms. Viņš baidījās iemigt, lai nerunātu murgojot, bet arī nomods mocīja. No rīta Krāmers dažkārt cēlās sarkanām acīm, bāls, nomocījies. Darbs viņam arvien derdzās, bet tagad kļuva par mocību.

Kādu rītu maijā Dagnija ar dēlu soļoja pāri pagalmam, ejot saulotīes. Viņas seja bija gaiša un acīs miers. Plāno zilo tērpu, kas maigi iekļāva jaunavīgo stāvu, plivināja pavasara vēsma. Viņa izlikās kā teiksmainās rudzupuķu miglas apņemta. Par Volfgangu Krāmeru viņa, kā parasti, nelikās zinis. Tas rīkojās lielajā nošķorē ap zāles pļāvēju, kārtodams to darbam. Kaut gan Volfgangs centās nelūkoties, viņam vairs nebija spēka, lai sevi piespiestu novērst acis no daiļās parādības. Senās liesmas, kas kādreiz bija kvēlinājušas sirdi, dega ar jaunu spēku. Prāts tiecās salīdzināt padrukno Urzulu ar slaido vijīgo Dagniju. Pirmo reiz mūžā Volfgangs Krāmers juta, ka ir kādas lielāks spēks, kas varenāks par cilvēku rakstītiem likumiem, par pienākumiem pret tautu un ģimeni. Te bija kaut kas no ļauna dieva vai sātana gribas, citādi nevarēja izskaidrot. Kāds gars bija ņēmis viņu savā varā. Volfgangs juta, ka viņa spēki vienreiz būs galā, un kas tad notiks? Ak, Dievs, kaut viņa ātrāk aizbrauktu!

Atvairot mocītājas domas, vīrietis vairs neuzmanīja veseri. Kreisās rokas rādāmo pirkstu sagrāba asas smeldzīgas sāpes, nags bija gluži zils un asiņoja.

„Nolādēti skaista sieviete", viņš izdvesa, satvēra pirkstu un salīcis steidzās uz dzīvokli. „Cik ilgi viņa mani spīdzinās!"

Pie mājas pakāpieniem vīrietis apstājās un pret savu gribu atkal pacēla acis, kur aizgāja Dagnija. „Nolādēti skaista!"

Katrs miesas auds vilka pie Dagnijas tāpat kā toreiz. Bet šodien nebija varas, kas viņu atturētu. Notiesāta laupītāja solī viņš pārkāpa slieksni.

Dagnija instinktīvi juta šo dvēseles cīņu, viņa to uzņēma ar sāpīgu labpatiku, kuŗai piemita arī savs atriebības saldums. No saimnieka nervozitātes, īdzīgām sarunām ar sievu un bērniem, viņa atskārta, ka vīrieša sirdi nomāc citas domas un citas jūtas. Šis stāvoklis viņai glaimoja, bet viņa zināja, ka vienreiz jānāk lūzumam. Atgriezts rieciens vairs nepielīp. Pievērsties Krāmeram — nē un tūkstošķārt nē! Cilvēks, kas viņu spējis vienreiz krāpt, darīs to arī turpmāk. Meli dzemdē aizdomas un aizdomas melus. Līdzcietība ir mīlestības māsa, bet ar līdzcietību vien nepietiek, lai dzīvotu. Saimniece vienudien bija vaicājusi padomu — kā Volfgangu Krāmeru atkal ieķīlāt ciešāk ģimenes lokā. Kopš atgriešanās no gūsta, seyišķi pēdējās nedēļās, viņš kļuvis neiespējams. Tagad, redzot pagalmā Krāmeru pat nepaceļot uz viņu acis, Dagnija saprata visu. Bet viņas vara nebija mazināt viņa ciešanas. nedz arī apsiet viņa dvēseles brūces. Viņš bija viņu maldinājis. lai tagad maldās pats, kamēr atrod ceļu. Ciešanas pat noziedznieku dažkārt darot šķīstu. Volfgangs bija noziedzies pret mīlestību; mīlestības bēdas lai viņu glābj no pazušanas.

(Turpinājums sekos).

Kļūdas labojums

Marijas Urnežus Sonetā mūsu laikraksta pagājušā numurā 12 rindā pareizi jābūt: „Kāds rožu reibumu steidz manī liet un liet."

Ceļojuma piezīmes (8)

Bez receptes

Ir lietas, par kuŗām ar laiku vairs netik lāga runāt — ir izrunāts par daudz. Tā ar latviskuma saglabāšanu. Un receptes vēl arvienu nav; nav tādas receptes kā sēņu iekonservēšanai, vai ledus skapis augliem. Savā laikā Rīgā daudz tika runāts par latviskas mūzikas radīšanu, par latviskas glezniecības veidošanu un tā. Bet arī tur nebija neviena magistra, kas izvilktu gatavu formulu no kabatas: „Mani kungi, šis līdzeklis ir universāls un vienīgs!"

Bet bija un ir kaut kas cits — dzīvie piemēri, gadījumi, tā sakot — patiesi stāsti. Viens tāds patiess stāsts ir vecais Cimbuļa tēvs, — ja runa ir par latviskuma saglabāšanu — viņš bijis svešos ļaudīs 50 gadus, un runā latviski tāpat kā savā jaunībā: kalnins, vainadzins, sēklīna. Šai lietai, tātad, var pieiet no otras puses: sakiet, lūdzu, kā jūs saglabājāt savu latviskumu?

Bet arī tas nav tik vienkārši. Viņš kasa aiz auss un domā — jā, kā tad īsti bija? Taisnību sakot, viņam līdz šim tas nemaz nebija ienācis prātā. „Kā saglabāju? Nu tā — mātes valodu tik viegli neaizmirst . . ."

Tas viss

Viņu var sastapt kādā nomaļā latviešu nometnē angļu joslas ziemeļu galā. Purvs, līdzenums, kropli bērziņi, zemei pieplakušas priedītes, galsā pelēki padebeši, pilni aizturēta lietus; un tālu no ceļiem un apdzīvotām vietām meža vidū maza baraku pilsētiņa — ar vienu nosistu ukraini vēsturē; ar vācu policijas posteni un trušu un vistu būriem tagadnē; un ar emigrācijas un atgriešanās ilūzijām nākotnē — ceļš no pagātnes uz nākotni, kas nosprausts tukšām konservu kārbām, saspridzināta betona drupām un uz auklas izžautu, vējā plandošu dipisku veļu. Nē, nē, tā nav nekāda jaukā mājvieta ne bēglim, ne vācietim, ne citai kādai cilvēcīgai būtnei. Nu, bet . . .

Kad pieklauvē pie 38. barakas pēdējām durvīm, tās atver pats Cimbuļu tēvs. Sirms, sārtu vaigu, modrām acīm, laipnu smaidu. Aicina dziļāk. Sieva krieviete, latviski neprot, meita arī nē, bet arī svešam cieminam ar slavisku viesmīlību liek galdā eļļā ceptus pīrāgus, pildītus ar rīsu un gaļu, un saka: „Kušaiķe!"

Jā, tādi bijuši laiki — toreiz, kad bijušas lozes velkamas, lai kalpotu caram par zaldātu, viņš — mājastēvs, pasteidzies ātrāk un pats devies uz Krieviju un sācis tur studēt — kļuvis par zooloģijas technikī. Mūžu pavadījis Sibirijā, uzdevies par krievu, bijis daudzu tūkstošu aitu šefs. Ko lai dara? Liels lepnums dažreiz maksā galvu. „Varbūt tādēļ paliku dzīvs," viņš saka, „tādēļ, ka lopi nemāk runāt; nesaprata, kad dažreiz latviski padziedāju." Bet kamēr vēl varējis, centies paredzēt arī savējos Latvijā — vēl līdz 1924. g. krievi ļāvuši diezgan brīvi braukāt, domājis reiz atbraukt un palikt pavisam pie radiem Rūjienā. Bet tad nogriezuši kā ar nazi. Un kopš tiem laikiem līdz kara juceklim, kad izdevies pārkļūt pār fronti — Cimbulis vairs ne reizi nav bijis latviešu pulkā. Liels prieks bijis, kad uzzinājis savu brāli Vācijā trimdā. Aizbraucis ciemos, sameklējis, pieklauvējis. Iznācis tāds sirms, astoņdesmitgadīgs tētiņš.

„Kas tur ir?"

„Es, tavs brālis."

„Ak, tā — Pēteris, vai?"

„Kā tad, kā tad!"

„Nu brangi gan, ka esi vēl dzīvs. Nāc nu dziļāk, nāc . . ."

Piecdesmit gadu — tas ir daudz. Mēs esam svešumā tikai piecus — pulkos, ģimenēs. Un tik maz ticam paši sev. Kad redz Cimbuļa tēva vaigu, tas vien stāv prātā: mātes valodu tik viegli neaizmirst. Laikam gan viss atkarīgs vispirms no paša, tad no vides.

„Bet ko jūs paši esat izdarījuši ar latviešu valodu?" viņš sarauc savas baltās uzacis un kļūst itin kā nīgrs. „Kas tie par krustāmvārdiem — Daugavina, Gauja? Kur paliek vecu vecie latviešu vārdi — Ķērsta, Trīne, Līze, Kate? Marija, Anna, Made? Vai savu dēlu tādēļ vien lai saucu par Kaļķaceplīti, ka viņš piedzimis kaļķu cepli?"

Tie ir bargi vārdi — un ej nu izstrīdies: šai sirmgalvī mīt vecās paaudzes konservātīvisms un kaut kas no herhūtiešu stingrības un cietuma. Jā, varbūt arī tās mums trūkst. Bet vai tad mēs augām bēgulībai, pasaules vējiem, kas birdina no zariem pumpurus un augļus, lai tie nobirtu svešā zemē? Mēs taču cerējām dzīvot paši savās mājās un emancipējāmies — garīgi, nacionāli, politiski — un laikam kļuvām mīkstāki.

Bet rau' — svešums nocietina. Cimbuļa tēvs pēc 50 gadiem runā latviski un domā arī.

Nē, receptes nav. Bet ir labi paraugi, krietni piemēri, un no tiem arī daudz ko var noskatīt.

Severins Dūms

KULTŪRAS CHRONIKA

Agr. R. Līkais bij. Lejaskurzemes izmēģinājumu un selekcijas stacijas Kazdangā vadītājs, Minchenes tehniskā augstskolā ieguvis agronomijas doktora gradu. Jaunajam doktoram piedāvāta zinātniska stipendija Vācijā turpmākiem pētījumiem.

Gleznotājs Jānis Gailis, kas gandrīz visu trimdas laiku pavadījis Bad Vimpfenē pie Nekāras, gatavojas doties uz ASV, kur kāds menedžers paredzējis viņa darbu ceļojošu izstādi pa lielākām ASV un Kanadas pilsētām. Gleznotājs pašreiz citīgi nododas gleznu klāsta sagatavošanai tālajam ceļojumam.

Vijolnieks Olafs Ilziņš, kas darbojas par mācības spēku Karakasas konservātorijā Venecuēlā, aprīlī koncertēs Nujorkā.

Braunšveigas tehniskās augstskolas elektrotechnikas nozari ar dipl. inž. gradu beidzis Kārlis Dakteris. Tās pašas augstskolas architektūras nozari ar dipl. inž. gradu beigusi Laima Jagara, kas jau devusies uz ASV darbam kādā architektu birojā.

MIRIS BALETA ĢENIJS ŅIŽINSKIS

Londona (C). — Lieldienu sestdienā kādā Londonas klīnikā miris viens no lielākajiem baletmeistariem pasaulē Vaslavs Ņižinskis. Kopš 1919. gada viņš dzīvoja garīgā apmātībā un slimoja ar šizofrēniju. Savus slavas kalngalus viņš sasniedza jau 18 gadu vecumā, dejodams kopā ar lielajām baleta zvaigznēm Pavlovu un Karsavinu. Pie Ņižinska nāves gultas bez viņa sievas un tuvākiem draugiem sapulcējās arī vesela rinda pašreiz lielāko baleta mākslinieku no Londonas un Parizes. Parizes Lielās operas baleta vaditājs Sergejs Lifārs paziņojis, ka Ņižinska piemiņai rīkos galā uzvedumus Parizes operā jūnija mēnesī un Rivjērā.

Teodors Zeltiņš

SVĒTAJĀ GADĀ

Iet tieīgie pulkiem uz Romu
Un lūdzot pie altāŗiem krīt;
Es sūtu ik sapni un domu
Uz zemi, kur pelēks kungs mīt.

Tur dievnami gruvešos gāzti
Un nāve gar palodām lien,
Ar šāvienu salvēm jūk lāsti,
Dzīts purvos, vārgs bēgulis brien.

Un tie, kas ir stepēs un taigās,
Kā dvēseli ēnu vairs sviež,
Tik, smiltis pēc rakuma svaigās,
Slēpts tumsas, pirksts krustu kāds spiež . . .

Jel lūdziet jūs, ticīgie Romā,
Par tiem, kuŗu mutēs guļ smilts.
Kas mirdami ticot vēl domā —
Tos atpestīs kristiešu cilts.

Un sirmajā Latvijas domā
Tad gavilēs zvani kā Romā.

1950. g. Vircburgā.

Sestdien, 1950. g. 15.

Četri gadi aiz dz

Pretī nez

SĀLS VIETĀ KARBIT

Mana sieva piegāja pie
drauga, paņēma viņa cepu
mainīja pret manējo
„Paņem to līdzi par pies
būt, ka otru tādu draug
mūžā vairs nesastapsi, kā
Paula. Es jau tāds draug
mu pratusi būt," viņa te
brīdi, šķiet, bija man tu
jebkad mūsu divos laul
Gaišmatainajam krievu
pam toreiz bija 17 gadu)
acīs. Ar manu draugu
strādājis kopā visu Vāci
laiku. Viņš pienāca pie
teica:
„Vai nebūs labāk, ja
man savu pasi? Mēs
kopā. Kad būs nopietn
dabūsi atpakaļ. Bet uz
varētu neteikt, ka esi l
tēvi pārmeklētu, pasi ne
„Bet es taču neprotu
viski."
„Izliecies par mēmu."
Viņa padoms nelikās
vietim būt patiešām bij
Tāpēc tā arī izdarījām.
Uz sastapto sarkanarm
jumiem es nu atbildēju
tībām un vaibstīšanos.
tāpēc mēs uz priekšu n
nerunāju, bet manai siev
cās runāt vairāk. Jautā
no kurienes, kurp nu pie
viens: kāpēc viņa precēju
mu? Un uz šo jautājumu
grūtāk atbildēt nekā uz
Sieva meloja gluži atk
bija manāms, ka ne vis
stāstītai pasaciņai. Kad
kanarmietis pateica, ka
šot mani un tad sieva v
cēties ar vīrieti, kas run
diezgan. Sarkanarmietis
smiedamies, kā joku, bet
dīties, ka kāds tā arī izd
Ar nākošiem sarkanar
jau atkal sarunājos, bet
no galīmatainā krievu sē
līt nepaņēmu atpakaļ. U
ciemā jau bija par vēlu to
Tas bija sarkanarmietis
Mūs aizturēja kāds maj
tikai uzprasīja, kas esmu u
kilbošu, bet mūsu gaitnie
biedru paņēma sev līdzi. G
bet viņš neatgriezās. Tad
kādam leitnantam, kur tu
būt palicis.
„Ja tas ir jau kopš pu
projām un nav vēl atpak
vairs neatgriezīsies. Mobili
Tā es tiku vaļā no savas
Vieni gājām tālāk. Pār
kuŗiem reizē atstājām
manas lēnās gaitas dēļ ja
bija mūs pametuši. Nākoš
pavadījām nakti. Tur mu
vienojās kāds jauns polis.
meklēja ratus, aizjūga pie
un arī kādu kleperīgu zirg
nākošo dienu braucām. Pē
kāds sarkanarmietis pārbau
es neesmu vācietis. Deva m
avīzi. Vācieši krievu burtu
zīstot, teica. Kad izlasīju
rindu, viņš bija apmierināts
jāva braukt tālāk.
Pievakarē iebraucām neli
mā, kur bija jau vairāki cil
strumu pusi klīstoši nevāciešu
arī kāds sarkanarmijas šofer
stāstīja, ka viņš braukšot pēc
ņa, ne visai tālu no ciema,
tam uz Varšavu. Paņemšot
dzi. Viņam esot diezgan lai
zīstams Varšavas stacijas
nieks. Vairākkārt esot pie
tam spirtu. Viņš parunāšot
un priekšnieks mūs noteikti
šot vilcienā uz Latviju. Šofe
mēr neaizbrauca pēc benzīna
rā, ne trešā dienā. Toties m
dzīvojām ko citu.
Nākošā rītā jau agri izd
trokšņi blakus telpā. Varēj
prast, ka tur lauž, sit un plēš
brīža durvis atvērās, un pie
ienāca divi virsnieki. Jautāj
mēs neesot sabaidījušies. Vi
drusku strādājuši. Vēlāk red
kas bija pavēlēts. Smalkās d
bija sasists liels sienas spogul
dio aparāts un daudz trauku
galdiem un krēsliem noīzuzt
jas. Kad atnāca šoferis, uzzi
kāpēc tā darīts. Nevarot zin
vācieši vēl neatgriežoties. Dažu
ņu vienības vēl atrodoties ne
tālu mežā. Ja tām izdotos a
ties, viņu stāvoklis būtu grūts,
nebūkot nekādu mantu.
Tai ciemā palikām trīs diena
līgi gaidījām, ka šoferis brauk
benzīna un pēc tam paņems m
dzi. Trešās dienas vakarā
ieradās vairāk sarkanarmiešu
iepriekšējās dienās. Gandrīz
mājā (tas bija nelielš ciems)
tās daži. Kur mēs bijām, tur
kanarmieši sarīkoja vistu šauš
tad vārīja viru. Vēlāk kāds n
ienāca pie mums un žēlojās, k
negaršojot. Laikam sāls esot
slikta. Virtuvē tās nebijis. b
raduši kādī citā telpā. Atnesa
to parādīt. Jaunais polis p

Četri gadi aiz dzelzs priekškara (2)

Pretī nezināmai nākotnei

SĀLS VIETĀ KARBITS. — SARKANĀ ŠOFERA „AUGSTSIRDĪBA"

Mana sieva piegāja pie nošautā drauga, paņēma viņa cepuri un apmainīja pret manējo

„Paņem to līdzi par piemiņu. Varbūt, ka otru tādu draugu tu savā mūžā vairs nesastapsi, kāds tev bija Pauls. Es jau tāds draugs tev neesmu pratusi būt," viņa teica un tai brīdī, šķiet, bija man tuvāka nekā jebkad mūsu divos laulības gados.

Gaišmatainajam krievu zēnam (viņam toreiz bija 17 gadu) bija asaras acīs. Ar manu draugu viņš bija strādājis kopā visu Vācijā pavadīto laiku. Viņš pienāca pie manis un teica:

„Vai nebūs labāk, ja tu atdosi man savu pasi? Mēs taču iesim kopā. Kad būs nopietna vajadzība, dabūsi atpakaļ. Bet uz ceļa tad tu varētu neteikt, ka esi latvietis. Ja tevi pārmeklētu, pasi neatrastu."

„Bet es taču neprotu labi krieviski."

„Izliecies par mēmu."

Viņa padoms nelikās slikts. Latvietim būt patiešām bija bīstami. Tāpēc tā arī izdarījām.

Uz sastapto sarkanarmiešu jautājumiem es nu atbildēju ar roku kustībām un vaibstīšanos. Bet ātrāk tāpēc mēs uz priekšu netikām. Es nerunāju, bet manai sievai toties nācās runāt vairāk. Jautājumiem kas, no kurienes, kurp nu pievienojās vēl viens: kāpēc viņa precējusies ar mēmu? Un uz šo jautājumu bija daudz grūtāk atbildēt nekā uz pirmajiem. Sieva meloja gluži atzīstami, bet bija manāms, ka ne visi ticēja viņas stāstītai pasacinai. Kad kāds sarkanarmietis pateica, ka viņš nošaušot mani un tad sieva varēšot precēties ar virieti, kas runā, man bija diezgan. Sarkanarmietis to pateica smiedamies, kā joku, bet varēja gadīties, ka kāds tā arī izdara.

Ar nākošiem sarkanarmiešiem es jau atkal sarunājos, bet savu pasi no gaišmatainā krievu zēna gan tūlīt nepaņēmu atpakaļ. Un nākošā ciemā jau bija par vēlu to izdarīt.

Tas bija sarkanarmiešu pārpildīts. Mūs aizturēja kāds majors. Man tikai uzprasīja, kas esmu un kāpēc kliboju, bet mūsu gaišmataino ceļa biedru paņēma sev līdzi. Gaidījām, bet viņš neatgriezās. Tad prasījām kādam leitnantam, kur tas varētu būt palicis.

„Ja tas ir jau kopš pusstundas projām un nav vēl atpakaļ, tad vairs neatgriezīsies. Mobilizēts."

Tā es tiku vaļā no savas pases.

Vieni gājām tālāk. Pārējie, ar kuriem reizē atstājām zāģētavu, manas lēnās gaitas dēļ jau agrāk bija mūs pametuši. Nākošā ciemā pavadījām nakti. Tur mums pievienojās kāds jauns polis. Tas saprata, ka tur lauž, sit un plēš. Pēc majora atnesto skārda trauku un paoda.

„Tas jau ir karbids," viņš pateica.

„Karbids?.."

Redzējām, ka majors nezināja, kas karbids ir. Teikt gan viņš to neteica, toties nobļāva:

„Es to viru neēdu. Bet biedrs pulkvedis un divi kareivji gan. Ja pulkvedis līdz rītam nomirs, tad es tevi nošaušu."

Polis nobalēja. Taisnojās, ka viņš nav vainīgs, bet, saņēmis majora dūres sitienu krūtīs, apklusa. Polim tā bija grūta nakts. Majors projām vairs negāja, bet gulēja ar poli vienā gultā, piespiežot pēdējo pie sienas. Lai tas nevarētu aizbēgt, viņš teica.

Pulkvedis nenomira, un poli nenošāva. Nošāva turpretim vairākus vācu civiliedzīvotājus. To izdarīja šoferis. Divas šī ciema vācu ģimenes nebija tālu aizbēgušas. Tās atgriezās atpakaļ. Bija seši pieaugušie un divi bērni, ne vecāki par 10 gadiem. Šoferis sadzina visus šos vāciešus kādā pagalmā un pieaugušos nošāva, bet abus bērnus atstāja dzīvus. Tie vaimanāja pie savu vecāku līķiem. Kāda vecāka poliete teica, lai nošaujot arī bērnus, tik un tā viņi aiziešot bojā. Šoferis atbildēja:

„Nē. Lai bērni pie savu vecāku līķiem mācās, kas notiek ar cilvēkiem, ja tie ir hitlerieši."

Tā bija ārprāta loģika, bet apstrīdēt to neuzdrošinājās neviens.

Vēlāk mana sieva aizgāja pēc ūdens, bet atgriezās bez tā.

„Pusdienas nevārisim." viņa teica. „iesim projām.'

Viņa bija sastapusi šoferi un tas teicis, ka drīzi braukšot pēc benzīna. Pēc tam paņemšot mūs, kā jau solījis, sev līdzi uz Varšavu. Bet par to manai sievai esot pa ceļam jāgul ar viņu.

Devāmies ceļā. Braukt mēs vairs nevarējām, jo kāds bija paņēmis zirgu. Kādā ciemā atpūtāmies. Polis kaut kur aizgāja. Kad viņš atgriezās, tad stāstīja, ka redzējis šoferi. Tas izbraucis ar savu mašīnu caur ciemu. Polis saucis, bet šoferis nedzirdējis. — Tikai tad pastāstījām polim, ko šoferis bija teicis manai sievai.

„Labi, ka es nekliedzu no visa spēka," teica jaunais poznaņietis, kas priecājās, ka viņš tagad atbrīvots no piespiedu darba Vācijā, bet savus atbrīvotājus jau bija sācis nīst.

Gājām atkal. Vienmēr no jauna nācās apstāties un atbildēt uz sarkanarmiešu jautājumiem. Divas reizes pārmeklēja mums kabatas un paunas, it kā meklējot ieročus. Kāds kapteinis brīnījās, ka mēs neesam apturējuši kādu no auto mašīnām, lai nebūtu jāiet kājām Teicām, ka šoferi nepietur. Kapteinis lika mums uzgaidīt. Tuvojām vesela auto kolonna, un viņš to apturēja. Kolonnas vadītājs, kāds virsleitnants, apsolījās aizvest mūs līdz Brombergai, kur esot viena no austrumu civīliedzīvotāju pulcēšanās vietām.

Nākamajā turpinājumā lasiet:
PIRMO REIZ ČEKAS PAGRABĀ

Viņi pārstāvēs latviešu sportu ASV

Amerikāņu redaktors sagādājis iecelošanas iespējas 7 mūsu izciliem sportistiem

Izcelošanai uz ASV savā laikā no viņas puses organizētas vairākas akcijas, bet lielākā daļa no tām devušas mazus panākumus. Tādēļ arī ar maziiet neuzticības varēja raudzīties uz pasākumu, ko pagājušā gada oktobra beigās ierosināja Vašingtonas štata lielākā laikr. Seattle Post Intelligenter sporta redaktors Rojals Brohems (Brougham). Viņš, pirmo ierosmi guvis no mūsu izcilā skrējēja Valža Te-

Augšā A. Briede; pa kreisi: E. Zemgalis, K. Upenieks un A. Berkolds; pa labi: V. Teteris, R. Lejēns un A. Raisters.

teŗa, bija nolēmis sagādāt iecelošanas galvojumus grupai labāko latviešu sportistu. Taču redaktora Brohema enerģija un entuziasms, Vašingtonas štata sporta vadītāju un organizāciju, kā arī latviešu labvēļa O. Helštrēma un Latvian Relief Inc. palīdzība deva lieliskus rezultātus: jau dažās dienās bija sagādāti galvojumi uz Vašingtonas štatu septiņiem latviešu sportistiem, kuŗus no lielāka pieteikušos skaita izraudzīja LCK saziņā ar trimdas sporta vadītāju.

Šie septiņi ir: Latvijas rekordiste un meistare peldēšanā Aleksandra Briede, Oldenburgas starptautiskā šacha turnīra un vairāku meistarību uzvarētājs Elmārs Zemgalis, Latvijas rekordists 800 m skrējienā un vairākkārtējais meistars Valdis Teteris, amerikāņu joslas latviešu meistars vidējās distancēs Kazimirs Upenieks, labākais augstlēcējs trimdā, basketbolists un slēpotājs Rūdolfs Lejēns, vairākkārtējās trimdas meistarvienības Lībekas Rīga un YMCA basketbolists un volejbolists Arvīds Berkolds un paukotājs, slēpotājs un basketbolists Alfrēds Raisters. Trīs no viņiem jau devušies uz ASV: Aleksandra Briede, Rūdolfs Lejēns un A. Raisters, kuŗa kundze Ludmila, kas meitas vārdā saucās Novicka, ir pazīstama basketboliste un volejboliste. Jācer, ka arī pārējie drīz varēs doties ceļā.

Pārsteidz tas ideālisms un mūsu stāvokļa izpratne, ar kādu sporta redaktors Brohems pēc pasākuma ierosināšanas ķērās pie darba. Seattle Post vairākos numuros pēc kārtas parādījās sirsnīgi aicinājumi — pat pirmajā lappusē — uzņemt dzimteni zaudējušos sportistus, un plaši apraksti par viņiem, kas ar saviem sasniegumiem varētu palīdzēt celt Vašingtonas štata sporta līmeni. Par to amerikāņu redaktora pelnījis sirsnīgu pateicību. Mēs ceram, ka mūsu sportisti Brohema rīcību ar savu stāju darbā un sporta laukumā pratīs novērtēt, un tālajā Vašingtonas štatā iespaidīgi palīdzēs vairot latviešu labo slavu.

Invalīdi sacensas volejbolā, galda tenisā un futbolā

Eversburgas pārskološanās centra YMCAs rīkotajās volejbola sacīkstēs starp invalīdu nometnes YMCU un 1. YMCAs nodaļu uzvarēja invalīdi 15-13 un 15-9. Viesu vienībā spēlēja arī YMCAs 1. nodaļas direktors Levandovskis, kas lielu atsaucību izrāda tieši invalīdu nometnei.

Galda tenisa zibensturnīrā no 18 dalībniekiem (latviešiem, igauņiem, poļiem un jugoslaviem) uzvarēja V Daškevics, nezaudējot nevienu spēli, 2. D. Hazners (jun.), 3. E. Lupa un 4. Valda Dreimane. Pirms tam divās galda tenisa sacīkstēs Eversburgas invalīdu vienība pieveica Bad Rotenfeldas bērnu nama jauniešus: 9-0 un 5-4.

Iestājoties pavasarīgam laikam, invalīdu saime divas reizes savās mājās rīkoja arī futbola sacīkstes. Pirmajā spēlē pret kādu Osnabrikas jaunatnes vienību guva uzvaru 3-1, bet otru reizi zaudēja Bad Rotenfeldes jaunatnei 1-5.

Invalīdus-sportistus ievērojami atbalsta pārskološanās centra sporta skolotājs Mr. Dēviss. V. H.

Pasaules sporta laukumos

Anglijas kausa izcīņas finālu futbolā, kas notiks 29. aprīlī starp Liverpules un Arsenāla vienībām, šogad pirmo reizi uzņems skaņu platēs.

Jaunu pasaules rekordu biljarda spēlē ar 365 bumbu sēriju Vācijas biljarda meistarsacīkstēs sasniedzis Zigfrīds Špīmans.

Planicka, Čehoslovakijas valsts vienības ilggadīgais vārtsargs, un viens no slavenākajiem Eiropas futbola vārtu vīriem, pašreiz uzturas Ludvigsburgas izcelotāju nometnē un domā doties uz Austrāliju.

Hamburger Sportverein, Ziemeļvācijas meistars futbolā, šopavasar kā pirmā vācu vienība dosies viesu spēlēs uz ASV.

Dienvidvācijas futbola savienība nolēmusi meistarību nākamajā sezonā izcīnīt divās virslīgās: 1. grupā — līdzšinējā Dienvidvācijas virslīga un 2. grupā — līdzšinējā dienvidrietumu-ziemeļu un dienvidrietumu-dienvidu virslīgas. Ar 1951.-52. g. visā Dienvidvāciją radīs tikai vienu virslīgu ar 20 vienībām.

1956. g. olimpisko spēļu organizācijas komiteja ieteikusi sacensības izdarīt decembra sākumā, jo, kā zināms, decembrī Austrālijā ir pati lielā vasara.

Pasaules rekordists un olimpiskais uzvarētājs Zatopeks un 30 citi čechu sportisti paskaidrojuši, ka viņiem neinteresē piedalīties sporta sacensībās rietumu zemēs, jo tur sporta dzīvi izmantojot veikalnieki, un tas aizkavot viņu nacionālās jūtas.

Spānija-Portugāle atkārtojuma futbolcīņā piedalīšanās dēļ pasaules meistarsacīkstēs spēlēja 2-2. Ar šo rezultātu ceļa karti uz Riodežaneiro izcīnījusi Spānija, jo divās sacensības ieguvusi 7 vārtus pret Portugāles 3.

Nīkna kaušanās Lieldienās notika Vācijas meistara SC Riessersee un Šveices meistara HC Davos ledushokeja draudzības sacīkstē. „Cīņas" beigās uz ledus palika gulam divi šveicieši, kas bija jānones no laukuma. Vācietis Bīrzaks uz šveiciešu Heierlinga galvas sasita druskās savu hokeja koku. 6-3 uzvarēja šveicieši.

Latviešu sports Eiropā un citos kontinentos

Arvīdu Jurgenu, latviešu izcilo futbola vārtsargu un tiesnesi, Montreālas latviešu palīdzības biedrība lūgusi uzņemties sporta sekcijas vadību. Jurgens pagājušajā sezonā Montreālā vadījis ap 30 futbola sacīkstes, iegūdams daudz draugu kanadiešu sportistu aprindās. — Montreālā no Vācijas ieradies arī Latvijas futbola valstsvienības bij. vairākkārtējais aizsargs V. Svistuņenko ar ģimeni.

Zviedrijas latviešu meistarsacīkstes meža skrējienā un volejbolā notiks 30. aprīlī Halstahamarā vīriešu, sieviešu un jaunatnes klasēs resp. 2000, 500 un 1000 m distancēs.

3 latviešu basketbolisti Austrālijā — Bumbērs, Jaunozoliņš un Tīlmanis, kuŗi dzīvo Melburnā, iedalīti Viktorijas štata 24 izlases spēlētāju sarakstā. Par Viktorijas vienības treneri saistīts Rīgā dzimušais lietuviešu Eiropas basketbola meistarvienības dalībnieks L. Baltrunas.

Melburnas latviešu sporta kopa Rīga sākusi oficiālu darbību. Pagaidu valdē darbojas H. Turss, K. Sātiņš un P. Bumbērs. Sekciju vadītāji: basketbolā — Tīlmanis, volejbolā — Priednieks, futbolā — Breneris, galda tenisā — Lote un šachā — Ozols.

Neštates nometnes sportisti A. Treknais un O. Ragainis ir vietējās vācu sporta biedrības rokas bumbas vienības krietni balsti un palīdzējuši tai izcīnīt vienu no vadītājām vietām savā grupā. Neštates nometnes vingrotavu un sporta laukumu turpmāk varēs izmantot arī vācieši, līdz ar ko DP sportistiem radīsies iespējas sacensties ar vāciešiem biežāk nekā līdz šim.

Krustvārdu mīkla

Uzdevis V. Grasmanis, Bad Cvilenānā.

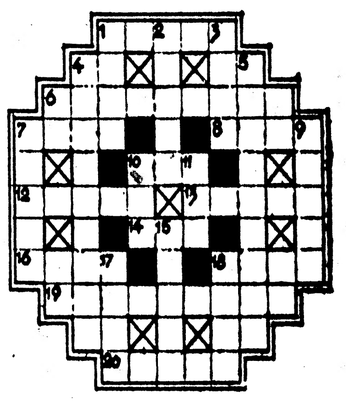

Līmeniski: 1. Gaismas avoti. 6. Mākslinieces. 7. Asinsvads. 8. Architektūras elements. 10. Jautājuma. 12 Zīvs. 13. Grieķu burts. 14. Dž. B. Šova tautietis. 16. Dzērienis. 18. Ķīmiska elementa. 19. Sporta ierīce. 20. Taustiņš.

Stateniski: 1. Peru galvaspilsēta. 2. Ēdiens. 3. Sēlana. 4. Izmirusi milzu dzīvnieki. 5. Atēnu templis. 7. Latvijas robežpilsēta. 9. Klostera priekšnieks. 10. Grieķu burts. 11. Briesmu signāls. 15. Audums. 17. Startēt. 18. Mednieka piederums.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski: 1. Valka. 3. Kotēt. 6. Vasalis. 7. Šalts. 8. Spāre. 9. Prāga. 11. Klepo. 13. Sukrene. 14. Arēna. 15. Ēdole. — **Stateniski:** 1. Valgs. 2. Ansis. 3. Kalps. 4. Takse. 5. Vulkāns. 6. Skābene. 9. Palma. 10. Aukla. 11. Krese. 12. Operā.

RAIBĀ PASAULE

◆ 85 g. vecais Alesandro Urbani Florencē, gulēdams slimības gultā, laulājas ar 82 g. veco Tomasinu Sklaveri. Kad pašā laulību ceremonijas laikā mācītājs teica vārdus: „... līdz kamēr nāve jūs izšķirs...", sirmais līgavainis tikko dzirdami izdvesa „Jā" un — nomira.

◆ Itālijas parlamenta locekļiem izsniegs „Lamu vārdu vārdnīcu", kuŗā būs ievietoti „nepieciešīgi" izteicieni, kādus parlamentā nedrīkst lietot.

◆ 475 angļu mārc. smagais Alberts Barteis no Medisonas, Viskonsinas štatā, ASV, operātīvā ceļā „atvieglināts" par 60 mārciņām. Ārsts paskaidrojis, ka viņš pacientam izgriezis liekos taukus galvenokārt no kunga apkārtnes, lai Barteis varētu kaut cik, kustēties pats uz savām kājām. Pirms pāris gadiem Barteis svēris pat 735 mārciņas un tikai pēc ilgākas badošanās kļuvis mazliet „slaidāks".

†

Pēc grūtas slimības no mums šķīries būvtechnikis

Alfreds Balaus

dzimis 1882. g. 10. maijā Taurupes Purgaiļos, miris 1950. gada 24. martā Lībekas latv. slimnīcā, apbedīts Forverkas kapsētā 30. martā. Nelaiķi kā krietnu un simpatisku cilvēku

paturēs piemiņā

viņa draugi.

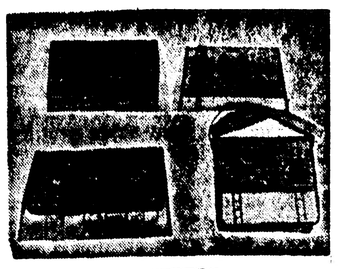

TAUTIETES,

pieņemu pasūtinājumus

Ādas rokas somām

ar iestrādātiem tautiskiem rakstiem un ornamentiem. Rakstiet — pasūtiniet; iespējami izpildīs jūsu vēlēšanos kā musturu, tā krāsas izvēlē. Pasūtinājumus izpildu un darbus izsūtu uz visām zemēm. Cena 5 līdz 10 angļu mārciņas.

JĀNIS BERZIŅŠ,

6, Gloucester Str., Coventry, England. (212)

EDG. PULSTS

(ar pēd. dzīves vietu Nirnbergā), vai personas, kas viņu pazītu, lūdz paziņot tagadējo adresi **Erikai Pulstai: Heilanstalt Waldau/Bern, Schweiz.** (316)

Ja kādam būtu ziņas

par mūsu vienības darba vīru **Ilgoni Katlapu,** dz. 1927. g. 21. 6., izbraucis atvaļinājumā 8. g. 8. februārī un pazudis bez vēsts, lūdzam paziņot

8850. **Labor Service Company komandierim,** (16) **Grossauheim.** (312)

Vai Jūsu trimdas ceļa somā ir jaunākais

ĒRIKA RAISTERA

dzejoļu krājums

Mans laiks

ar J. Sudrabiņa ievadu un autora pašrocīgu ierakstu? Tas aptver pēdējos 10 g. radušos dzejoļus un ir spilgts šī laika dokuments, kur granda lielgabali, kūp drupu lauks un pārlaicībā nogrimst mīlētāja mūžs. Krājums iznācis ierobežotā eks. skaitā, numurēts un maksā DM 3.—.

Apgāds RĪTS, c/o MOP Hospital, Stoke Mandeville, nr Aylesbury, Bucks, England.

Pārstāvis Vācijā **Andr. Ozoliņš,** (24b) Eutin/Holst., Baltic DP Camp. (315)

LATVIJAS pārstavji ārzemēs

ANGLIJĀ: A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N 16.
E. Andriņa, 37. Earls Court Rd., London W 8.
E. Rirdāns, 10, Winchester Rd., London NW 3.

ASV: P. E. Irbe, 1500, Sterling Place, Brooklyn 13, N. Y
A. Bīlmanis, 509, 4th Street, S. E. Washington, D. C.
Ed. Dobelis, 503. 2nd Street. NW Waverly, Iowa.
Arv. Lūsis, Rt. 3, Coldwater, Miss.
Rūd. Krafts, Onida S. Dak.
V. Puriņš, 1028, Fulton E., Grand Rapids, Mich.
Jānis Upesleja 5322, W. Wisconsin Ave. Milwaukee 13, Wis.

AUSTRĀLIJĀ: A. Strazdiņš, Reid House, Canberra, A C. T.
A. Priedītis, 32, St. Mary Street, Camperdown (Sydney) N. S. W.
O. Strauts, P.O. Box 1560, G.P.O. Adelaide, S.A.
A. Medenis, Migrants Centre, Staff. Bl. B, Bathurst
Lonija Kukure, 12 Seventh Ave, Alberton, via Adelaide S. A.
Vilis Ešots, Finsbury Migrants Workers Hostel, Staff, Adelaide-Rosewater, S. A.
E. Meija, 256, St. Georges Terrace, Perth W.

BEĻĢIJĀ: E. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet.
Latv. Sark. Kr. Beļģijā, 25, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.

BRAZĪLIJĀ: Z. Leimanis, Atlantica 156, apt. 101, Rio de Janeiro.

DĀNIJĀ: A. Upīte, Prags Boulevard 71, Kobenhavn.
V. Briedis, Postbox 212, Kobenhavn V.

FRANCIJĀ: E. Baumane 56, rue Mchal Foch, Lorient.
K. Birzniece, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.

HOLANDĒ: P. Martinsons, Sweelinckplein 48, den Haag.

JAUNZĒLANDĒ: Vl. Auziņš, 8, Cracroft Terrace, Cashmere, Christchurch.

KANADĀ: I. Batraks, P. O. Box 1006, Sta. C., Toronto 8, Ont.
Brīvā Balss, Canadian Latvian Newspaper, Box 295, Terminal A Toronto, Ont.
H. Drupals, 10155, Waverley Street, Montreal, P.Q.
A. Kalniņš, 240, Grace Street, Toronto, Ont.

NORVĒĢIJĀ: H. Dzelzkalns, Jerpefaret 7, Voksenlia, Oslo.

SPĀNIJĀ: Dž. Rimkeits, Gran via 15, Bilbao.

VENECUĒLĀ: J. Henkuzens, Medicatura Rural, E-do Lara, Sanare.

ZVIEDRIJĀ: Latvju Vārds, Postgiro 156582, Prenumerationkonto för Latvija, Box 15079, Stockholm 15.

LCK apgāds LATVIJA,

TO JAUNKUNDZI,

kas 8. g 23. III bija pie Miss Guenthneres Eslingenas skolā, Breite ielā, un izpalīdzēja kungam, lūdzu paziņot savu adresi šīs avīzes kantorim ar „Secretary 299". (299)

Meklēju **Apoloniju AKMENI** no Aglonas, pēdējās ziņas no Erlangenas. Lūdz rakstīt uz adresi B. Skromanis, N. S. Hostel „Pencoed" Nr. Bridgend, Glam. S. Wales, England. (317)

PĒTERIS AIGARS

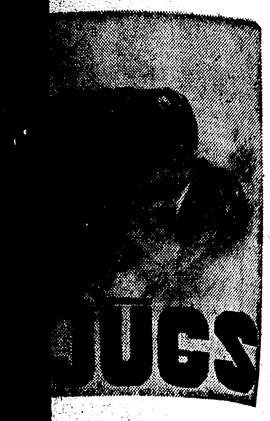

un zīmējumi

līdzēt sīkās vajadzībās, viņa stāvēja valsts ar sa- spēku. Tagad viņš bija ez kompasa. Vārdos viņš ēt uzticību vecajai māci- irdī nemaldīgās ticības ja. Pārliecība grīļojās un sgrūtāk Krāmeram klājās līdz viņš aizvēra acis, tu- bērns ar baltu puķi rokā, Dagnijas. Viņš nāca ap- u. Brīžam viņa pati tu- m, jauna un ziedoša kā os. Viņa aicināja, sauca, sagrāba drebuļi, pārņēma dri. Slepeni viņš vienreiz Jānītim galvu, kad tas r bērniem. Roka pēc tam adzelta. Brīžam likās, ka urēs un viņš, ja ne citādi, os atklās patiesību. Tas smīgi, ja Urzulai viss ms. Viņš baidījās iemigt, ātu murgojot, bet arī no- ja. No rīta Krāmers dažu sarkanām acīm, bāls, no- Darbs viņam arvien der- tagad kļuva par mocību.

tu maijā Dagnija ar dēlu pagalmam, ejot saulotiņ. bija gaiša un acīs miers, tērpu, kas maigi iekļāva stāvu, pliviņāja pavasara Viņa izlikās kā teiksmainās miglas apņemta. Par Krāmeru viņa, kā parasti, nis. Tas rīkojās lielajā no- zāles pļāvēju, kārtodams to Kaut gan Volfgangs centās s, viņam vairs nebija spē- vi piespiestu novērst acis parādības. Senās liesmas, eiz bija kvēlināšušas sirdi, jaunu spēku. Prāts tiecās padrukno Urzulu ar slai- Dagniju. Pirmo reiz mūžā Krāmers juta, ka ir kāds pēks, kas varenāks par cil- stītiem likumiem, par pie- m pret tautu un ģimeni. Te t kas no ļauna dieva val ribas, citādi nevarēja iz- Kāds gars bija ņēmis viņu rā. Volfgangs juta, ka viņa enreiz būs galā, un kas tad Ak, Dievs, kaut viņa ātrāk tu!

rot mocītājas domas, virietis neuzmanīja veseri. Kreisās ādāmo pirkstu sagrāba asas gas sāpes, nags bija gluži asiņoja.

dēti skaista sieviete", viņš satvēra pirkstu un salīcis uz dzīvokli. „Cik ilgi viņa pīdzinās!"

mājas pakāpieniem virietis ap- un pret savu gribu atkal pa- cis, kur aizgāja Dagnija. „No- skaista!"

s miesas auds vilka pie Dag- āpat kā toreiz. Bet šodien ne- aras, kas viņu atturētu. Notie- aupītāja solī viņš pārkāpa ni.

nija instinktīvi juta šo dvēse- ņu, viņa to uzņēma ar sāpīgu tiku, kurai piemita arī savs at- as saldums. No saimnieka ner- tes, īdzīgām sarunām ar sievu rniem, viņa atskārta, ka virie- di nomāc citas domas un citas Šis stāvoklis viņai glaimoja, viņa zināja, ka vienreiz jānāk nam. Atgriezts rieciens vairs līp.. Pievērstīes Krāmeram — n tūkstoškārt nē! Cilvēks, kas spējis vienreiz krāpt, darīs to urpmāk. Meli dzemdē aizdomas izdomas melus. Līdzcietība ir stības māsa, bet ar līdzcietību nepietiek, lai dzīvotu. Saimnie- ienudien bija vaicājusi padomu ā Volfgangu Krāmeru atkal ie- t ciešāk ģimenes lokā. Kopš at- šanās no gūsta, seyiški pēdējās ļās, viņš kļuvis neiespējams. Ta- redzot pagalmā Krāmeru pat aceļot uz viņu acīs, Dagnija sa- ta visu. Bet viņas vara nebija zināt viņa ciešanas, nedz arī ap- viņa dvēseles brūces. Viņš bija u maldinājis. lai tagad maldās s, kamēr atrod ceļu. Ciešanas nozieḍznieku dažkārt darot stu. Volfgangs bija noziedzies t mīlestību; mīlestības bēdas lai u glābj no pazušanas.

(Turpinājums sekos).

Kļūdas labojums

Marijas Urnežus Sonetā mūsu kraksta pagājušā numurā 12. rindā reizi jābūt: „Kāds rožu reibumu ļidz manī liet un liet."

Plikais kauls

Izdomātie stāsti ir tik labi, cik tie sevī atspoguļo patiesību, un patiesie stāsti tik labi, cik tajos ir īstenības. To otrajos Lieldienu svētkos derēja atcerēties Staļina ārlietu ministram Višinskim, kad viņš ar nediplomātisku vēsumu pie sevis aicināja amerikāņu vēstnieku admirāli Kirku, lai tam nodotu bargu un asu protesta notu par amerikāņu bumbveža gaisa kauju virs Liepājas ar pieciem padomju izniīcinātājiem. Padomju savienība jutās aizskārta savas vis-īstenākajās robežās.

Minētā protesta nota bija šīs nedēļas sensācija daudzējādā ziņā. Varbūt paies desmit gadu un vajadzēs ievērojamu viru sarakstītu trešā pasaules kara memuāru, lai uzzinātu, ko īsteni svētku sestdienā virs Latvijas meklēja amerikāņu bumbvedis ar kvalificētu desmit viru apkalpi. Bet katrā ziņā lidmašīnas parādīšanās Liepājas jūrmalā un konflikts, kas no šī ielidojuma cēlās, bija pirmais ieganstspēdējo desmit gadu laikā, lai angļu un amerikāņu prese parādītu Kremlim zobus un atgādinātu, ka Višinska protests ir aplams un nepamatots, jo Liepāja ir Latvijas territorija un nevis Padomju savienības sastāvdaļa. Pirmo reizi kopš desmit gadiem veselu nedēļu no vietas visi brīvās pasaules laikraksti un radio ziņojumi bija pilni ar Latvijas vārdu un šajā sakarībā atgādināja, kā Padomju savieniba 1940. g. aprīlī Baltijas valstis. Pat Londonas Times norādīja, ka tā ir bezkauniba un juridiska aplamība no Staļina pirmā pāliga puses — prasīt gandarījumu par padomju robežu aizskāršanu, ja arī kāda amerikāņu lidmašīna patiesi būtu nomaldīšanās vai citu sarežģījumu dēļ atradusies virs draudzīgās Latvijas brīvvalsts territorijas. Tik jūtami uzsvērtu ziņas pasniegšanas veidu var uzskatīt jau par politisku manevru.

Lielais Servantess savam nemirstīgajam Don Kichota ieročų nesējam Sančo Pansam ielika mutē spāņu sakāmvārdu: „Es esmu vecs suns, ko nevar piemānīt ar pliku kaulu." Arī Liepājas starpgadījumā pasaules sabiedriskā doma instinktīvi pretojas Maskavas protesta notas versijai un meklē visdīvainākos izskaidrojumus faktam, ka virs Liepājas apšaudītā lidmašīna, acīm redzot, ir pazudušais amerikāņu hidroplāns, kam pēc vienas versijas it kā bija jāveic meteoroloģiski novērojumi Igaunijas piekrastē, bet pēc otras tikai jāiepazīstas ar lidojuma apstākļiem no Visbādenes līdz Kopenhāgenai. Avīžu pulkas Rietumvācijā pilsētu ielās izklīdeza skaļi to, ko laikam vēl šodien klusībā pie sevis domā arī oficiālas personas Vašingtonā un Londonā. „Padomju iznīcinātāji notriec amerikāņu lidmašīnu" — tā skanēja Minchenes Abendzeitung virsraksts, lai gan šāds konstatējums nevienā oficiālā ziņojumā pagaidām nav pieminēts.

Ar infrafotografijas aparātiem un speciālām radara ierīcēm virs Skandinavijes un Baltijas jūras triju valstu lidmašīnas veselu nedēļu meklē pazudušā B-25 vraku. Lai gan tiešām būtu interesanti to tuvāk aplūkot, jāšaubās, vai to jebkad atradīs. Baltijas jūrā līdz šim pazuda tikai zvejnieku laivas vai daži zviedru kuģi. Tagad kārta amerikāņu lidmašīnām.

Liepājas gaisa kauja kā zibens nakti asi un nepatīkami apgaismo arī vislielāko optimistu miermīlīgos prātus. Tā rāda, ka patiesi tikai mata platums šķir divu pasauļu moderno cīņas formu no īstā kara, kurā runā ieroči. To pašreiz labi apzinās arī atbildīgie ASV un Rietumeiropas politiķi. Vašingtonā un Parīzē jau paziņots laiks un programma konferencēm starp Ečesonu, Bevinu un Šūmanu. Šķiet, ka šoreiz tukšgaitas pie konferenču galdiem būs mazāk nekā parasts un ASV liks lietā visu savu svaru, lai no defensīvas aukstajā karā pārietu uz ofensīvu.

To, acīm redzot, jūt arī Maskava. Uztraukums par Dallesa iecelšanu blakus Ečesonam ir tik īsts, ka gandrīz jātic Pravdas ievadniekam, kurš parežo, ka Ečesons tagad pilnīgi nonākšot „kara kūdītāja Nr. 1" Fostera Dallesa antikomūnistiskajā pavadā. Ja vēl atceras Molotova žultainos naida izvirdumus pret Dallesu jau 1947. g. UN sesijā, tad tiešām jātic, ka ASV ārpolitika toni un izdarībās jau tuvākā nākotnē var sākt iet kalnup.

Ņujorkas politiķi apgalvo, ka gubernātors Djuijs pēcpusdienā atgremojot to, ko viņa draugs Dalless tam pirms brokastīm ieskaidrojis. Trešdien Djuijs teica runu, nobeigdams vārdiem: „Patiesi pienācis pēdējais laiks, ka ASV izbeidz pasīvitāti un kļūst aktīvas pret Padomju savienības agresīvo ekspansiju." Šis teikums ir ievadvārdi Londonas un Parizes konferencēm un mūsu ausīm patikama jauna meldija apnikušajā spēlē, kas nogurdinošā vienpusībā ilgusi kopš drāmatiskās Berlines blokādes sākuma. Ja tā, tad vijole būs jāpārskaņo arī Staļinam un agri vai vēlu arī politbiroja gudrajiem jāatzīst, ka vecu suni ar pliku kaulu ilgstoši mānīt velti.

O. B.

Pazudusās amerikāņu lidmašīnas meklēšana turpinās

Ņujorkas prese atkārtoti deklarē, ka ASV neatzīst Baltijas valstu aneksiju

Vašingtona (E). — Pazudušā amerikāņu jūras lidmašīna vēl joprojām nav atrasta. Vašingtonas oficiālās aprindas līdz šim atteikušās sniegt jebkādus komentārus. Ārlietu ministrs Dins Ečesons kārtējā preses konferencē treīdien žurnālistiem paskaidroja, ka Savienotās valstis uz Padomju savienības protesta notu atbildēs vienīgi tad, kad aizsardzības ministrija būs pabeigusi meklēšanu. No Vācijas, Dānijas un pat Azoru salām meklēšanas akcijā piedalās daudzi amerikāņu lidaparāti. Līdz šim tiem tomēr nav bijis nekādu panākumu. AP ziņu aģentūra vēsti, ka Bornholmas salas tuvumā pamanīts kāda lidaparāta vraks. Uz turieni nekavējoties devušās amerikāņu, dāņu un zviedru lidmašīnas un Dānijas ātrlaivas.

Savienoto valstu jūras aviācijas lidmašīnas miklainā pazušana radījusi pasaulē ārkārtīgu ievērību. Pēc tam, kad Vašingtona saņēma Višinska protesta notu, ka ASV lidaparāts ielidojis 21 km Latvijas territorijā pie Liepājas, amerikāņu okupācijas karaspēka galvenā mītne Vācijā un aizsardzības ministrija Vašingtonā pagaidām nav atbildējusi neviena vārda. Kārtējā preses konferencē trešdien, ko amerikāņu žurnālisti gaidīja ar sasprindzinātu uzmanību, ārlietu ministrs Ečesons lakoniski paskaidroja: „Informāciju sniegšu jums tikai tad, kad aizsardzības ministrija būs beigusi meklēšanas darbus." Preses ļaudis vēl mēģināja iztaujāt ārlietu ministru, bet viņš kategoriski atteicās atbildēt uz kaut kādu jautājumu.

Pa to laiku meklēšana pēc amerikāņu Privateer tipa hidroplāna drudžaini turpinās. Savienoto valstu aviācijas spēki, kas stacionēti Rietumvācijā, izdara nepārtrauktus lidojumus virs Baltijas jūras. Viņus atbalsta arī amerikāņu aviācija no Dānijas. Reinas-Mainas lidlaukā ieradušās pat mašīnas no Azoru salām, kas apgādātas ar radara ierīcēm un vismodernākiem glābšanas līdzekļiem. Četrmotorīgajos Skymasteros ir speciālas gumijas glābšanas laivas, ko var nolaist ar izpletņiem.

Pazudušais amerikāņu hidroplāns pēc Parizes Londonas un Vašingtonas preses informācijas, draud radīt starptautiskus sarežģījumus. Britu un franču laikraksti pasvītro, ka amerikāņi vēl joprojām neatzīst Baltijas valstu aneksiju. Šī iemesla dēļ padomju iznīcinātājiem nebija nekādu tiesību šaut uz ASV lidmašīnu, raksta Times. Šo pašu domu vēl katēgoriskākā veidā pasvītro New-York Times. Laikraksts strikti noraida Višinska protesta notu un paskaidro, ka krievu iznīcinātāju rīcība kvalificējama par gangsteru metodēm. New-York Times, citēdams sava Vācijas korespondenta ziņojumu piebilst, ka Privateer nav bijis apbruņots. Vienīgi pāris virsniekiem, kas atradušies lidaparātā, bijušas pistoles.

Dānijas prese šo gadījumu komentē savādāk. Konservatīvais Tidende raksta, ka līdzīgs gadījums bija arī īsi pirms otrā pasaules kara sākšanās. Toreiz amerikāņi meklēja kādu pazudušu lidaparātu Japānas ūdeņos. Laikraksts piebilst, ka Savienoto valstu meklēšanas akcija šo gadījumu izmantoja, lai nofotografētu Japānas piekrastes nocietinājumus. Daudz skarbāku valodu runā dāņu un britu komūnistu laikraksti. Tie pasvītro, ka Savienotās valstis pazudušās lidmašīnas meklēšanas akciju izmanto vienīgi par ieganstu, lai izpētītu Padomju savienības fortifikāciju Baltijās valstīs.

Dānijas iestādes pretēji zviedriem paziņojušas Vašingtonai, ka tās ļaus izlietot visus iespējamos līdzekļus, kas var veicināt pazudušās amerikāņu lidmašīnas meklēšanu. No Kastrupas lidlauka nepārtraukti pacelas gaisā amerikāņu un dāņu lidaparāti, kas dodas Bornholmas salas virzienā. Meklēšanas akcija sevišķu vērību pievērš telpai starp Gotlandes un Borholmas salu. Trešdien šo telpu pārlidoja 21 amerikāņu supercietoksnis. Neraugoties uz to, ka lidaparāti bija apgādāti ar radara ierīcēm un infrasarkano staru kamerām, rezultāti pagaidām līdzinājas nullei. Trešdien ap pulksten 10 rītā kāds amerikāņu lidaparāts telegrafēja, ka tas pamanījis 70 km ziemeļaustrumu virzienā no Bornholmas glābšanas laivu. Tajā esot sēdējis cilvēks, tērpies lidotāja uzvalkā. No Kopenhāgenas uz norādīto vietu nekavējoties devās viens dāņu kūteris un minu meklētājs. Līdz šim tie tomēr nav varējuši nekā atrast.

Zviedru laikraksti, pirmajās lappusēs sniegdami informāciju par pazudušās amerikāņu lidmašīnas meklēšanu, ziņo, ka Padomju savienība gar visu Baltijas jūras piekrasti izbūvējusi plašu radara lizdu tīklu. Tās centrs atrodoties Uzedomas salā, bet aptver joslu sākot no Strālzundas līdz Ļeņingradai. Zviedru laikraksti piebilst, ka Maskava šī iemesla dēļ var kontrolēt visu Baltijas jūras telpu.

Amerikāņu lidmašīnas miklainā pazušana mūs var interesēt arī citu iemeslu dēļ. Raksta sākumā jau norādījām, ka ASV, Lielbritānijas un Francijas prese atkārtoti pasvītrojusi, ka Savienotās valstis vēl joprojām neatzīst Baltijas valstu aneksiju. Šī svarīgā starptautiskā nostāja latviešiem un igauņiem bija zināma jau sen. Bet nule notikušais gadījums vēl lieku reizi pasvītro, ka Vašingtona nav samierinājusies ar Latvijas, Lietuvas un Igaunijas varmācīgu iekļaušanu Padomju sociālistisko republiku savienībā. Mums ir zināms zīmīgais sakāmvārds, ka Dieva dzirnavas mal lēni. Varbūt tās reiz izmals arī mūsu dzimtenes brīvību...

Lidmašinas meklēšana — pasākums bez izredzēm — saka speciālisti

Ņujorka (B). — Piektdienas rītā CBC raidītājs ziņoja, ka sagaidāma oficiāla atbilde Pad. savienībai Liepājas incidenta lietā. Vašingtonas politiskās aprindas norāda, ka ASV atbilde apskatīs tikai incidenta diplomātiskos aspektus.

Pravda savu ceturtdienas ievadu arī veltījusi Liepājas incidentam: ļoti asā un agresīvā formā padomju oficiozs pārmet ASV Padomju Latvijas robežu neievērošanu un smagu starptautisku pārkāpumu. Ievads visumā atspoguļo un atkārto Višinska oficiālās notas saturu, ko tas pirmdien iesniedza ASV vēstniekam Maskavā admirālim Kirkam. Ievads beidzas ar atziņumu, ka padomju iznīcinātāju enerģiskā rīcība imperiālistu kalpiem devusi labu mācību.

Piektdienas rītā amerikāņu gaisa baze Visbādenē paziņojusi, ka speciālisti uzskata lidmašīnas tālāku meklēšanu par pasākumu bez izredzēm. Ceturtdien saņemta informācija no kādas zvejnieku laivas komandas, ka svētdienas naktī ap pl. 4 rītā zvejnieki Bornholmas salas tuvumā dzirdējuši kādas lidmašīnas rūkoņu, kas pēkšņi pārtrūkusi. Kā zināms pazudušajam hidroplānam degvielas pietika apmēram līdz svētdienas pusnaktij. BBC piektdien ziņoja, ka amerikāņu oficiālais ziņojums par pazudušo lidmašīnu hidroplānu B-25 identificē ar padomju notā pieminēto B-29 bumbvedi. Atbildē teikts: „Nav šaubu, ka pazudušā lidmašīna ir tā pati, ko apšaudījuši padomju iznīcinātāji."

Spožas Franko meitas kāzas

Madride (B). — Pirmās Lieldienās svinīgā ceremonijā ģenerāļa Franko meitu Karmensitu salaulāja ar Vilaverdes markizu. Ceremonija bija ļoti krāšņa un tanī piedalījās mauru sardze un augstākie Spānijas garidznieki. Karmensita bija tērpta vienkāršā baltā zīda līgavas tērpā, un viņas vienīgā rota bija markizes kronis. Līgavainis bija ģērbies lieliskā Svētā Biķera bruņinieka uniformā — zelta un purpura vamzī un zelta ķiverē ar strausa spalvām. Vienīgā oficiālā ārzemju personība sarīkojumā bija lielhercogs Vladimirs, pēdējais Krievijas troņa pretendents, kas pasniedza Franko meitai vērtīgu rotu ar iegravējumu: „Tā vīra meitai kāzu dienā, kas vienīgais līdz šim uzvarējis boļševismu."

Tito prasa komūnistiskās Ķīnas pielaišanu UN

Ņujorka (C). — Jugoslavijas ārlietu ministrs un delegāts pie UN Dr. Beblers trešdien ierosināja „iespējami ātri noskaidrot jautājumu par Ķīnas delegācijas tiesīgumu pārstāvēt Ķīnu pie Apvienotajām nācijām". Šo ziņu UN aprindās komentē ar piebildumiem, ka Jugoslavija acīmredzot visiem līdzekļiem centīsies atbalstīt Maotsetunga delegāta pielaišanu līdzšinējā nacionālās Ķīnas pārstāvja vietā pie UN. Norāda, ka šādas Tito simpatijas Maotsetungam ir politiski interesants fakts, bet jāgaida, kā uz to reaģēs paši Ķīnas komūnisti.

10 miljoni dolaru cīņai pret komūnismu Indoķīnā

Bankoka (A). — Vietnamas premjērs maršals Songkrams ceturtdien paziņoja, ka ASV piešķirušas 10 milj. dolaru ieroču iepirkšanai un cīņas atbalstīšanai pret komūnismu Siamā. Pēdējās dienās Hočimina partizānu aktīvitāte atkal vairojusies un veselu mēnesi ilgušās pretakcijas devušas mazus panākumus. Ar līdzīgu neveiksmi, kā ziņo Daily Mail speciālkorespondents, beigusies arī angļu akcija Malakas pussalā, kur arī lielāks skaits lidmašīnu velti pūlējās apkarot partizānu perēkļus džungļos.

ASV palīdzība Dienvidaustrumāzijai, kā zināms, tika piešķirta pēc prezidenta Trūmena speciālvēstnieka Dr. Džesupa apmeklējuma Vietnamā. Palīdzības programma Indoķīnai paredz arī ceļu un rūpnīcu būvi.

Atombumbas sprādziens sabojā fotoplates Ņujorkā

Ņujorka (J). — Kādā no lielākajām Ņujorkas foto materiālu fabrikām nesen noliktavas pārzinis konstatējis, ka zināms daudzums tikko izgatavoto filmu un plašu neizskaidrojamu apstākļu dēļ kļuvušas nederīgas un attīstot pārklājušās ar miglainu aizēnojumu. Atklājums noticis neilgi pēc izmēģinājuma atombumbas eksplozijas Jaunmeksikas tuksnesī, kas atrodas no Ņujorkas vairāk nekā 3000 km attālumā. Sākumā nevienam neienācis ne prātā saskatīt abos šajos notikumos kaut kādu sakarību. Pētījot foto plašu apmiglojuma cēloņus, fabrikas darbinieki un pieaicinātie speciālisti vispirms noskaidrojuši, ka tas radies no iesaiņojamā materiāla — koka vates, kurā bijis novietots viss plašu un filmu krājums. Izrādījies, ka šī koka vate „noraidījusi" radioaktīvus starojumus.

Tālāk noskaidrojies, ka divainā koka vate uzņēmumam nesen piesūtīta no kādas papīrfabrikas Indiānas štatā. Speciālisti ilgi „lauzījuši galvu", vai un kādā veidā atombumbas sprādziens Jaunmeksikā būtu ietekmējis izejmateriālus Indiānas fabrikā, kas gan neatrodas 3000, bet tomēr vēl 1500 km attālumā no eksplozijas vietas. Pie tam radioaktīvā koka vate bija gatavota 3 nedēļas pēc eksplozijas. Visbeidzot atklājās, ka papīrfabrika savai produkcijai nepieciešamo ūdeni ņem galvenokārt no kādas upes, kuras ūdens izrādījās pilnīgi radioaktivizēts.

Visa šo neparasto parādību sakarība īstenībā bijusi diezgan vienkārša. Upes sākuma posmā lielākas lietus gāzes bija ieskalojušas tās ūdenī daudz nelielu radioaktīvu vielu daļiņu, kas pēc Jaunmeksikas tuksnesī notikušā sprādziena bija izkaisījušās pa ļoti plašu apgabalu. Upes ūdens savukārt pārnesa radioaktīvo substanci uz fabrikas ražoto iesaiņojamo materiālu, kas bija par cēloni fotoplašu bojājumam 3000 km attālumā.

Vairāki Savienoto valstu atompētnieki paskaidrojuši, ka upes ūdenī iepludinātā radioaktīvitāte cilvēku veselībai kaitēt nevarot, bet jūtīgās foto plates, tomēr bija „saslimušas".

Triju lielo konference . . .

(Turpinājums no 1. lpp.).

Cik vērojams no amerikāņu preses un it īpaši Newsweek diplomātiskā korespondenta norādījumiem, Ečesona ietekme šinī konferencē būs vēl lielāka nekā līdzšinējās viņa sanāksmēs ar Bevinu un Šūmanu. Jaunā republikāņu partijas politiskā padomnieka Dallesa klātbūtne Parīzē un Londonā būs jauns motorisks spēks, kas aktivizēs un konkretizēs amerikāņu prasības pēc Rietumeiropas vienības un militārā spēka atjaunošanas. Ne par velti Maskavas radio un TASSa aģentūra pēdējās dienās ļoti smagi uzbrūk Dallesam, apzīmējot viņu par niknāko komūnisma ienaidnieku un kara kūdītāju Nr. 1.

Ārlietu ministrijā Parīzē, kā ziņo PTT korespondents, arī valda noskaņojums, ko varot apzīmēt par priekšlaicīgu samierināšanos ar neizbēgamo. Tur skaidri jauž, ka ASV apnicis gaidīt, kamēr Francija atrod saprašanās ceļu ar Vāciju un pārtrauc savu līdzšinējo baiļu diktēto piesardzības politiku Rietumvācijas izolēšanai. Kedorsē preses informātors ceturtdien norādīja, ka Francijas valdība vēl nav iepazīstināta ar Ečesona plāniem, bet ārlietu ministrs Šūmans savējos jau esot ļoti rūpīgi izstrādājis. Figaro norāda, ka viens no galvenajiem jautājumiem būs nesen franču noraidītā Bonnas prasība par Rietumberlines iekļaušanu Bonnas federācijā. Londonas prese pēdējās 48 stundās atkal pilna ar diskusijām par Vācijas apbruņošanas nepieciešamību.

CBC radijumā no Ņujorkas norāda, ka nesenais Mekkloja brīdinājums Londonā — Eiropai nekavējoties atjēgties, kamēr vēl nav par vēlu, un arī visu politiskos un saimnieciskos spēkus sasaistīt aizsardzības ūnijā pret komūnismu līdzīgi militārajam Atlantika paktam būs Parizes un Londonas konferences apspriežu kodols.

Poļu vairojas sabotāža

Londona (lv). — No Polijas pēdējā laikā gandrīz ik dienu nāk ziņas par nopietniem sabotāžas gadījumiem visās rūpniecības nozarēs, pilsētās un ciemos. Iedzivotāji kaut vai tādā veidā grib izpaust savu naidu pret komūnistisko iekārtu. Drošības policija Varšavā, Lodzā, Krakovā un citās pilsētās ik dienas iesloga cietumos un darba nometnēs simtiem cilvēku.

Arvien biežāk arī strādnieki kolhozos sabojā mašinas, ieberot tanīs smiltis vai naglas; citi nokauj lopus, lai nevajadzētu tos nodot valdībai. Iedzivotāju pieaugošās nabadzības dēļ vairojas zādzības fabrikās. Dažās Varšavas pārtikas rūpnīcās jau visus darbiniekus, tiem atstājot darba vietu, pārmeklē no galvas līdz kājām. Vienā no lielākajām sabotāžas prāvām Katovicos nesen notiesāja deviņus Polijas tērauda rūpniecības direktorus, piespriežot 3—8 gadi cietuma. Viņi esot daļu tērauda produkcijas tīši novirzījuši uz citām vietām: nekā to bija pavēlējusi valdība. Neilgi pirms tam ilgākus cietuma sodus par sabotāžu Varšavas jauuzbūvē piesprieda 12 architektiem un inženieriem.

DAŽOS VĀRDOS

Nemiernieks Abdulāzis Austrumindonēzijā jau kopš vienas nedēļas pārvalda Makasaras pilsētu. Viņš pats ceturtdien padevās, bet pārējie nemiernieki cīnās ar 1000 viru stipru valdības karaspēka vienību.

Nošauta pirmā krievu lidmašīna gaisa cīņā starp nacionālistiem un komūnistu aviāciju pie Dzeltenās upes grīvas Ķīnā. Pilots sagūstīts, bet Formoza pagaidām neizpauž tā tautību.

No Zviedrijas līdz Cīrichei Šveicē pa jūru, upēm un kanāliem 350 to kravu atvedis jauna tipa zviedru motorkuģis Ulmbruder 3. Paredz ar šī tipa motorkuģiem ierīkot arī pasažieru satiksmi.

Bevins operēts ceturtdien Londonā. Pēc divi nedēļām viņš atkal būšot spējīgs piedalīties valdības darbā un triju lielo konferencē maija sākumā.

Vesels kalns aizdedzies Šveicē pie Cīriches. Vienā stundā meža ugunsgrēks sasniedzis 3000 m augstumu un ceturtdien turpināja vēl izplesties. Ugunsgrēku apkaro armijas vienības ar dinamitu.

Simts amerikāņu financistu un rūpnieku tuvākās dienās ieradīsies Rietumvācijā, lai pētītu tirgus konjunktūru un vācu rūpniecības paplašināšanas iespējas.

Sestdien sāksies visu ASV kuģnieku streiks, ja pēdējā brīdī nepanāks vienošanos. Streiks draud apstādināt visu piekrastes kuģniecību gar Atlantika un Klusā okeana krastiem.

Dezertējis Albānijas ģenerālštaba priekšnieks ģen. Džinš Marku. Premjērs Hodža kādā runā trešdien žēlojās, ka Albānija esot pilnīgi Tito aģentu un sabotieru saindēta.

Vēl divas zemestrīces Itālijā notika Kalabrijā otrdien un trešdien. Pēc Lieldienu zemestrīcēm dzīvokļos joprojām nav atgriezušies tūkstoši cilvēku, kas dzīvo teltīs.

Starptautiskas komūnistu brigādes atkal tiekot organizētas Bulgārijā cīņu atjaunošanai Grieķijā, ziņo Daily Graphic.

Padomju savienība no jauna izstrādājot plānus invāzijai pret Persiju, apgalvo Teherānas labi informētas aprindas. Persijas šachs un Jordanas karalis Abdulla satiksies maijā, lai spriestu par savu zemju aizsardzību.

Dekadentās rietumu mākslas izstādi pēc Gēbelsa 1937. gada Minchenes izstādes parauga pašreiz organizē Maskavā.

Mākslīga sce konstruēta ASV urāna krājumu atrašanai no lidmašīnas. Jūtīgā ierīce palīdzēšot arī aizsargātīes pret slepenu atombumbu ievešanu ASV territorijā.

Austrālijas iedzīvotāju skaits 1949. gadā pieaudzis par 149.270 cilvēkiem. Šai laikā ierad 727 imigrantu, no tiem 98.930 nav briti.

Tikai 30 cilvēki no 100.000 1948. gadā Savienotajās valstīs miruši ar tuberkulozi. Publicējot šo informāciju, amerikāņu veselības ministrija norāda, ka bīstamās slimības upuri pēdējā laikā ievērojami mazinājušies.

13 cilvēki aizgājuši bojā, kad kāds amerikāņu B-29 tipa lidaparāts trešdien nogāzās atomrūpnicu apgabalā.

Trīs nedēļas zem ūdens uzturējušies kāda amerikāņu zemūdene, kas atradās ceļā no Japānas uz Havaju salām. Tā veica vairāk nekā 8000 jūras jūdžu. Zemūdenes komandants preses pārstāvjiem paskaidroja, ka brauciens bijis „ļoti patīkams".